

ELS OCELLS DE LA VALL DEL RIDAURA

Carlos Alvarez Cros

Carlos Alvarez Cros (1954) és un ganxó que, com molts altres de la seva generació, hagué de deixar Sant Feliu de molt jove, primer pels estudis i després per la feina. També com la majoria, ha sabut mantenir un estret lligam amb la seva vila d'origen, "baixant" (a Sant Feliu sempre es "baixa") sempre que li ha estat possible. Biòleg de formació i professional del món de la carn, dedica bona part de les seves estones d'oci al gaudir de la Natura en general i dels ocells en particular. Al 1990 participa en la fundació del Grup de Natura Sterna. De llavors ençà, ha cooperat en diverses accions de divulgació naturalista tals com organització de conferències i col·laboracions escrites en revistes com Àncora, El Carrilet, El Soroll de les Fonts o La Garcilla. D'altra banda afegeix el seu gra de sorra aportant dades fruit de la observació i l'anellament per la confecció dels Anuaris d'Ornitologia de Catalunya i del nou Atles d'Ocells Nidificants de Catalunya.

ELS OCELLS DE LA VALL DEL RIDAURA

Carlos Alvarez Cros

ELS OCCELLS
DE LA
VALL
DEL
RIDAU

Han col·laborat:

Ajuntament de
Castell-Platja d'Aro

Ajuntament de
Santa Cristina d'Aro

Text: Carlos Alvarez Cros

Fotografies: Carlos Alvarez Cros i Manuel Alvarez Cros.

Dibuixos: Carlos Alvarez Cros i Jaume Ramot Garcia.

Edita: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i Diputació de Girona.

Impressió, fotocomposició i fotocroms: Impremta Olser, s.a.

Dipòsit legal: GI-294/99

ISBN: 84-920253-6-0

Estudis Guixolencs

Al meu pare.

Ell ha plantat i ha fet germinar en mi la
llavor de l'amor i el respecte per la Natura.

*En poques bandes, volant per aquests
móns de Déu, hauria pogut trobar una
varietat d'elements tan harmoniosa i tan
plena com la de casa nostra, acoblada en
una tan petita extensió geogràfica.*

Agustí Calvet "Gaziel"
Una vila del vuitcents

*Quan vegem un ocell pensem que és
un fill de Déu, tan necessari com
nosaltres mateixos, que ell contribueix a
embellir tant la terra, i és una
pinzelladeta de color i un so de música
que forma part d'aquest quadre tan ben
pintat i d'aquesta harmonia tan dolça i
tan gran que anomenem Naturalesa.*

J. M. de Sagarra
Els ocells amics

*Quina edat tens? - Preguntà el vell al
moixó - És aquest el teu primer viatge?
L'ocell el mirà en sentir-lo parlar.
Estava massa cansat...*

Ernest Hemingway
El vell i el mar

*Y así, resignadamente, caminamos
Manolo y yo por lindazos y arroyos...*

Miguel Delibes
Aventuras, venturas y desventuras
de un cazador a rabo

AGRAÏMENTS:

Amb el meu germà Manolo he viscut el món dels ocells. Qui ha empès a qui? No ho sé. Només puc deixar pública constància del seu recolzament incondicional i total, de la seva constant presència. Sempre sé que hi és.

A Josep Ma Bas, Jaume Ramot, Pere Pons, amics i companys de feina ornitològica i autors de moltes de les dades recollides. A Alex Massana, Daniel Valverde, família de la Peña-Riera, germà Albert i altres comunicants anònims. A tots, gràcies.

A Jordi Sargatal, per arrossegar-ne molts d'altres cap al món dels ocells, gràcies. I gràcies també per acceptar desinteressadament que el carregués encara amb una mica més de feina.

A l'Institut Cartogràfic de Catalunya, per haver-me autoritzat a reproduir una part del seu Mapa Topogràfic de Catalunya.

En un altre ordre de coses, vull agrair l'interès de l'amic Enric Massós perquè aquest projecte fos una realitat. A Àngel Jiménez per ajudar-me en la feina que estava fora del meu abast. La seva empena desinteressada col·laboració ha estat decisiva per tirar endavant aquest llibre.

A l'ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i la Diputació de Girona per creure en aquest treball i fer-se càrrec de les despeses d'edició.

Als ajuntaments de Santa Cristina d'Aro i Castell-Platja d'Aro pel seu suport.

A l'Institut Cartogràfic de Catalunya, per haver-me autoritzat a reproduir una part del seu Mapa Topogràfic de Catalunya.

Gràcies també, a l'amic Josep Oliveras, impressor, i als seus col·laboradors Josep Roura i Salvador Vergés pels seus valuosos consells i per haver-me aguantat amb paciència infinita.

SUMARI:

PRÒLEG	10
INTRODUCCIÓ	13
PRIMERA PART	16
ÀMBIT GEOGRÀFIC TEMPORAL	17
L'OBSERVACIÓ DELS OCELLS	18
Com observar els ocells	18
Quan observar els ocells	23
On observar els ocells	24
Mapa de la vall del Ridaura	30
Per què observar els ocells	32
L'ANELLAMENT CIENTÍFIC D'OCELLS	33
Relació d'anellaments a la vall	36
Relació de recuperacions	37
Relació de controls	39
PETITES INICIATIVES A FAVOR DELS OCELLS	42
ADRECES I TELÈFONS D'INTERÉS	49
BIBLIOGRAFIA	50
SEGONA PART	55
RELACIÓ D'ESPÈCIES	56
Comentaris previs	56
Estructura	57
Dibuix d'un ocell amb terminologia bàsica	59
NO PASSERIFORMES	60
PASSERIFORMES	139
Exòtics	202
ANNEX 1: Models de fitxes	211
ANNEX 2: Taula d'horari de sortida del sol	213
ÍNDEX ALFABÈTIC DE NOMS	215

PRÒLEG

Per començar, vull dir que em fa molta il·lusió escriure el pròleg del llibre sobre els ocells de la vall del Ridaura, per diverses raons que tot seguit intentaré explicar.

Un nou llibre sobre ocells, i sobre una part de l'Empordà, sempre és una bona nova. Però també em satisfà que l'autor m'hagi demanat d'escriure'n el pròleg perquè em fa una mica responsable del seu "viratge" personal. Un viratge que el va fer passar de caçador, dels respectuosos ben segur, a ornitòleg, a estudiós dels ocells. És a dir, va canviar l'escopeta pels prismàtics. I a més a més del canvi, ja de per si positiu, ha fet un llibre de la zona que coneix i s'estima. Evidentment, davant d'aquest panorama, no em podia pas negar a escriure'n el pròleg.

L'autor, en Carlos Alvarez, admet en la introducció del llibre que el 10 de febrer de 1985, al llavors recentment estrenat aguait de Vilahut, del també recent Parc Natural dels Aiguamolls, va tenir una vivència que constituí un veritable punt d'inflexió en la seva visió de la Natura. Aquell dia, després d'observar els primers centenars d'ànecs, acompanyats d'alguns bernats i arpelles que, refiats, es començaven a refugiar a l'estany protegit, transcriu de la seva llibreta de camp la següent reflexió: "La impressió que ens hem emportat a casa ha estat la d'una gran alegria i una agradable sorpresa, i una mena de borratxera mental de Natura rica i fins i tot ostentosa". L'autor continua opinant en la introducció, que no hi havia possible marxa enrere. Va ser el moment màgic del contagi, de la conversió, del compromís. D'això m'agrada dir-ne seducció ambiental.

El procés de seducció pels ocells l'entenc molt bé, perquè a mi m'havia passat el mateix. Va ser quan jo tenia uns dotze anys, pescant amb el meu avi a la vora de la Muga, prop de l'estació del tren a Peralada, quan s'aturà molt a prop nostre un martinet blanc. Aquella visió em va revolucionar, em va començar a fer descobrir uns éssers meravellosos, els ocells, que també vivien a la nostra comarca, i que podies anar descobrint i observant. Va ser fantàstic i, veritablement, va marcar tota la meua vida.

En aquella època, a més, començava a aparèixer a la televisió un autèntic seductor ambiental, en Félix Rodríguez de la Fuente, que va acabar d'encomanar-me la passió pels animals, sobretot per mamífers i ocells. I això va passar a moltes altres persones, la qual cosa va fer que els missatges de respecte i conservació per la Natura que va llançar el malaguanyat Félix, van ser transcendents en la història del moviment conservacionista a l'Estat espanyol.

Però tornem a l'Empordà. Era l'any 1976 i jo ja m'havia enamorat totalment dels Aiguamolls, que havia anat descobrint amb excursions des de Figueres, però també veia com estaven en perill imminent de ser urbanitzats. La revista "Presència" em va publicar un article que marca l'inici de la campanya de defensa. En aquella època, de reinici de la democràcia, hi havia molta efervescència política, però pocs naturalistes conservacionistes convençuts.

Per col·lectar gent se'ns va ocórrer organitzar cursets per a conèixer els ocells, a Figueres, la Jonquera, Torroella de Montgrí, Terrassa,...a més dels que ja es feien a Barcelona, i va funcionar. Els ocells van seduir prou gent com per

encarar amb esperances la dura batalla pels Aiguamolls. I vàrem guanyar,

*“hem aturat la mort, en llarg combat:
una treva signada amb aire i ales”*

tal com va escriure l'amiga poetessa Ma Àngels Anglada.

Quan el Parc va començar a funcionar, encara que de manera molt precària, el primer que vàrem fer va ser un equipament de seducció ambiental al lloc on, en aquells moments, hi havia més ambient d'ocells: l'estany de Vilahut, on els ànecs estaven a recer dels afusellaments. I va funcionar. Molta gent que venia a conèixer aquells Aiguamolls, que s'havien fet famosos per la campanya de defensa, sortia agradablement sorpresa gràcies a les observacions fetes des de l'aguait, que era l'únic que tenia el Parc en aquells moments. Els visitants sortien tocats per guspires de sensibilitat, seduïts pels ocells.

Per això estic tan content d'haver sabut que en Carlos Alvarez va canviar la seva vida gràcies a l'aguait de Vilahut. Amb fets com aquest em sento recompensat pels llargs, encara que feliços, anys de lluita passats.

I espero que d'aquí uns anys, algú s'acosti a l'amic Carlos i li digui que es va iniciar al món dels ocells, al món de la conservació, gràcies al llibre sobre els ocells de la vall del Ridaura, ja que el llibre té aquesta doble vocació: ensenyar sobre ocells i encomanar entusiasme, una cosa que només pot encomanar qui n'està posseït.

Ja només em queda agrair a l'autor haver confiat en mi per escriure'n el pròleg i felicitar-lo pel llibre; al seu pare per haver-li instil·lat el respecte per la Natura; al seu germà per una part de les fotos; a en Jaume Ramot, per una part dels dibuixos; al Grup de Natura Sterna, per la feina feta a la bassa del Dofí, uns aiguamolls en petit, però un gran i vital refugi per als ocells, que ben segur hauran provocat moltes guspires i proporcionat agradables estones a molta gent.

I sobretot, gràcies als ocells, que són, en el fons, els que ens alegren i ens uneixen.

*Jordi Sargatal i Vicens
exdirector del Parc dels Aiguamolls (1984-1998)
director de la Fundació Territori i Paisatge
novembre del 1998*

INTRODUCCIÓ

Les aus. El vol. La llibertat. Fins fa ben poc l'única cosa que podíem fer volar els humans era el pensament. Per això sempre ens hem mirat els ocells amb una certa enveja. I és que a més de la independència que els dóna el vol, tenen colors bonics i veus harmonioses; són elegants, nets i intel·ligents.

En la cultura occidental associem les aus a les coses més bones. Fem servir un colom blanc per representar l'Esperit Sant o com a símbol de la Pau; una àguila, del Poder; una gavina, de la Llibertat; un duc, de la Saviesa. Diem que els nens els porta la cigonya o que neretes, cardines i reintins es varen tacar la cara amb el vermell de la sang de Crist en treure-li les espines de la corona. Reservem les ales dels ocells per a representar els esperits més bons, com els àngels. Als dolents, dimonis i dracs i altres éssers malignes, els representem amb ales de rat penat. En general, a tothom els agraden els ocells. Dificilment despertaran sensacions de rebuig com les que, de vegades, provoquen altres grups animals com insectes, rèptils o, fins i tot, alguns mamífers. Com a molt, arriben a suscitar algun sentiment contradictori. Un exemple d'això ens el dóna l'admirat Josep Pla. Per un costat, és capaç de regalar-nos unes descripcions plenes de saviesa popular de diverses aus (que podeu trobar recollides en el Llibre de lectura); mentre que per l'altre, en un passatge de *De l'Empordanet a Barcelona* deixa anar (gairebé demanant disculpes) aquesta afirmació: *Si em fos permès, diria ací, en la intimitat dels meus lectors, que no tinc simpatia pels ocells.*

Malgrat tot, cap altre grup animal ens és, en general, tan atractiu i fascinator. El seu món meravellós atreu irresistiblement bon nombre de persones. Sovint, però, la frontera d'aquest món desconegut costa de franquejar. I és que els començaments sempre solen ser una mica complicats. Un no sap gaire com ho ha de fer, on ha d'anar. I ho dic pensant en la meua pròpia experiència. La meua història és força semblant a la de molts ornitòlegs aficionats de la meua generació i dels pocs de les anteriors. Arribàvem al món dels ocells agafats a una escopeta. I ens ho anàvem fent tot sols. A començaments dels anys vuitanta vaig començar a portar els prismàtics i la "Peterson" (guia d'ocells) al sarró de caçador. I mentre estava de parada m'entretenia observant tota mena d'ocelletos boscats. De llavors ençà, junt amb el meu germà, hem anat passant per una sèrie d'etapes (força típiques) que ens han portat fins avui. Cada vegada anàvem menys a cacera i més a mirar ocells. El 10 de febrer del 1985 vàrem descobrir els Aiguamolls de l'Alt Empordà. Per a mi, aquest dia constituí un vertader punt d'inflexió en la meua visió de la Natura i en la meua actitud cap a d'ella. No resisteixo la temptació de transcriure les últimes línies del que vaig anotar aquell dia a la llibreta de camp/diari que llavors portava: *...En fi, la impressió que ens hem emportat a casa ha estat la d'una gran alegria i una agradable sorpresa i una mena de borratxera mental de Natura rica i, fins i tot, ostentosa.* No hi havia marxa enrere. Canviar l'escopeta per la càmera fotogràfica va ser un procés natural; al cap i a la fi era una altra manera de caçar. Després vingué la inevitable coneixença d'alguns dels altres ornitòlegs aficionats de la Vall. Gent força més jove que nosaltres. Amb ells descobrírem l'anellament científic d'ocells, un món dins un altre.

Afortunadament, avui les coses ja no són com abans i, tot i que encara alguns començaran el camí amb l'escopeta a la mà, la majoria l'ha de poder agafar molt més endavant.

La primera pretensió d'aquest llibre és, doncs, fer un xic més curt i planer el camí que ens ha d'atansar als ocells de casa nostra, als més propers i immediats. Sobretot, està pensat per ajudar les persones - especialment la jovenalla - que volen iniciar-se en el coneixement de les nostres aus. Això no vol dir, però, que no pugui constituir una bona eina de treball per a l'iniciat, ja que la informació que conté és en bona part inèdita. I vet aquí l'altra motivació, la de recopilar i donar a conèixer quantitat de dades que dormien en la memòria i a les llibretes de camp d'una colla d'amics.

La informació que he aplegat prové, fonamentalment, de dues fonts: l'observació directa i l'anellatge científic d'ocells, portats a terme tant individualment com conjuntament amb altres companys del Grup de Natura Sterna (el meu germà Manolo, en Josep Ma Bas, en Pere Pons, en Jaume Ramot i alguns altres). Com que moltes de les dades són comunes, obtingudes mentre "treballàvem" junts, aquest llibre és tan seu com meu i l'únic mèrit que tinc és haver fet de secretari. També he de dir que la base de dades s'ha vist enriquida amb comunicacions personals de l'Àlex Massana, en Daniel Valverde, la família de la Peña-Riera i alguns altres.

Trobareu aquest llibre estructurat en dues parts ben diferenciades: la primera està dedicada a definir l'espai i el temps que abasta aquest treball, introdueix a les dues maneres d'obtenció de les dades que es presenten en la segona part i s'hi donen unes orientacions sobre com afavorir la vida dels ocells. La segona part està composta per una relació de tots els ocells detectats a la vall.

He procurat, en tot moment, ser molt primmirat amb tota la informació. Entenc que si hom és crític, prudent i seriós a l'hora d'identificar un ocell o de donar per bona una cita, encara que es redueixi el nombre d'espècies, la resta de dades guanya en valor i credibilitat. Una sola cita errònia posa en dubte tota la resta. Per tant, amb l'inestimable ajut dels companys citats, l'hem passat pel sedàs de la seguretat i de la llista d'espècies se n'han exclòs algunes amb observacions dubtoses o que ens han semblat poc contrastades. Aquestes exclusions no volen dir de cap manera que les observacions no hagin estat certes, només que la identificació no ha estat del tot positiva. Per exemple, un ocell de la mida i la faigó d'un cucut, amb la cua llarga i perseguit per un estol de garses, a la primavera de 1997, quasi amb tota seguretat es podria afirmar que era un cucut reial (*Clamator glandarius*). De tota manera, aquesta observació es va produir des d'un cotxe en marxa i, encara que es va intentar, no es va poder localitzar l'animal per a fer-ne una identificació segura.

Malgrat tot, penso que és bo deixar-ne constància i, per tant, passo a relacionar-les.

- És el cas del xibec (*Netta rufina*). Ens va semblar veure'n una femella el 24/08/90 a la bassa del Doff. Les fotografies que vaig fer, poc clares i amb l'ocell lluny, no ens aclariren gaire res.

- Em va semblar veure astor (*Accipiter gentilis*), la primavera de 1997, prop de l'abocador d'escombraries de Solius i als Carcaxells. Els encontres foren brevíssims i la identificació deficient.

- Del xatrac comú (*Sterna hirundo*) no sabem del cert si ho eren en les diverses observacions fetes a la costa, durant els passos migratoris.

- Tenim el comentari d'una amiga d'un observador d'haver vist un exemplar de Mussol emigrant (*Asio flammeus*) aixecar-se d'un erm, actualment edificat, a S'Agaró.

- Un presumpte siboc (*Caprimulgus ruficollis*) que va ser agafat als horts de Castell d'Aro l'agost de 1986, però no identificat amb seguretat.

- El cucut reial (*Clamator glandarius*) del qual, a part del comentari d'abans, podria haver-se trobat un cadàver a Santa Cristina d'Aro cap a l'any 1990.

- Una possible, però no confirmada, boscarla menjamosquits (*Acrocephalus palustris*) va ser capturada durant una sessió d'anellament el 05/05/91, a Santa Cristina d'Aro.

- El que, per la descripció, podria molt ben ser un mascle de pinsà borroner (*Pyrhula pyrrhula*) va ser mort per un caçador, fa molts anys al costat de l'embassament de Can Salvador.

- Dos presumptes exemplars de gralla de bec vermell (*Pyrhacorax pyrrhacorax*) van ser vistos en ocasions diferents, a mitjan de la dècada dels noranta, per persones que han descrit un ocell negre amb bec vermell. No podem descartar que fossin merlots (*Turdus merula*). Amb tot, el fet de ser observacions totalment diferents i sense cap connexió entre elles sembla apuntar cap a la versemblança.

- I, per fi, vaig fer observacions llunyanes del que semblaven cornelles (*Corvus corone*) barrejades amb gavià argentat (*Larus cachinnans*), als roquissars costaners de l'Ardenya. També m'han comunicat observacions els mesos d'octubre i novembre de 1989 a Castell d'Aro. En cap dels casos es pot descartar que es tractés de corbs (*Corvus corax*).

Pel que fa a les il·lustracions que acompanyen i endolceixen els textos, només dir que els autors dels dibuixos són en Jaume Ramot Garcia i jo mateix. Les fotografies provenen de la col·lecció que el meu germà i jo hem anat fent durant aquests anys. El mapa de la zona és una reproducció autoritzada d'una part del full del Baix Empordà del Mapa Topogràfic de Catalunya de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

Voldria aclarir que, en cap cas, s'ha de considerar aquest llibre com una guia d'identificació. D'aquesta mena d'obres, indispensables per a l'aficionat a l'ornitologia, en trobareu unes quantes a la llista de la secció de bibliografia. Tampoc no hi busqueu cap valor literari, que no el té ni pretén tenir-lo. Per tant, si aquest treball arriba a les mans d'algun lletraferit, li prego que sigui indulgent amb el naturalista aficionat que, empès pel seu amor als ocells, ha gosat prendre el processador de textos i, de manera maldestra, escriure aquestes línies.

I ja per a cloure aquesta introducció, vull fer meves les paraules de l'escriptor guixolenc Agustí Calvet "Gaziel" quan, en la Gènesi del seu llibre Sant Feliu de la Costa Brava, escriu: *I -tornant al meu llibre concret, que ara espero que no deixaràs de les mans, lector convençut i amic- et prego que em facis la mercè de llegir-lo i contemplar-lo -anant del text a les imatges i de les imatges al text-, tot dient-te que, si ara no sortien a la llum, aviat ja no en quedaria ni record ni rastre.*

PRIMERA PART

El títol orienta força sobre l'extensió de terreny on se centren les observacions contingudes en aquest llibre. Per vall del Ridaura entenem, en tot cas, el tros de Baix Empordà comprès pels termes municipals de Castell-Platja d'Aro, Sant Feliu de Guíxols i Santa Cristina d'Aro i la franja de mar prospectable des de la costa. Així doncs, prenent el riu com a eix vertebrador abastem, també, les últimes contraforts de les Gavarres, pel nord, i una part de l'Ardenya o del massís Cadiretes, pel sud. Resumint, el racó més dolç i bonic del món. I ho dic sense cap mena de passió...

Aquesta reduïda part del nostre país és extraordinàriament rica en diversitat d'ecosistemes i, per tant, en ornitofauna. Ens trobem, fonamentalment, amb cinc menes d'ambients ben diferenciats: aigües dolces continentals (riu i rieres, basses i aiguamolls), costa (platja, rocam i mar), bosc, camps de conreu i nuclis urbans.

Un altre factor que contribueix a la riquesa ornítica de la vall és la seva localització costanera i, per tant, lloc d'atracció de migradors en els seus viatges estacionals.

Com a factor negatiu per a l'ornitofauna cal esmentar l'elevat grau d'humanització d'aquesta zona amb la conseqüent destrucció d'hàbitats i pertorbació ambiental, especialment acusades a la franja costanera i durant l'estació calenta.

Pel que fa a la temporalitat, les dades van des que començarem l'observació, a l'any 80 fins a la data de publicació. La joventut dels companys esmentats abans fa que les seves observacions ornitològiques tampoc vagin més enrere en el temps que les del meu germà i meves. De tota manera, el gruix de la presa de dades es produeix a la dècada dels noranta. Al cap i a la fi no és res més que un reflex de la nostra evolució personal dins d'aquest món meravellós.

Per a observar els ocells no fa falta gaire res. Es pot dir que l'única cosa imprescindible són les ganes de fer-ho, la resta ve sol. La primera necessitat que es produeix en observar un ocell és esbrinar quin ocell estem veient. Determinar si es tracta d'un pardal, una mallerenga o un reínt. La majoria de vegades no es té la sort d'estar al costat d'alguna persona coneixedora del tema que ens ho pugui aclarir. Per tant, ens veurem abocats, inexorablement, a la consulta d'un llibre especialitzat, d'una guia d'identificació d'ocells. Al mercat n'hi ha de tota mena. En principi sóc de l'opinió que són preferibles les de dibuixos a les de fotografies. Els dibuixos permeten destacar més fàcilment els trets més significatius i mostrar els diferents plomatges dels ocells i les aus pròximes a la mateixa escala i en les mateixes postures, cosa que facilita la tasca d'identificació. Quina triar? Aquesta és una qüestió força personal. De tota manera m'atreiria a recomanar-ne un parell:

Guia dels ocells dels Països Catalans i d'Europa. Peterson-Mountfort-Hollom. Editada per Ediciones Omega, S. A. Aquest llibre és un clàssic, amb il·lustracions de gran qualitat. De fet va ser la primera guia d'aus editada al món i la primera i única editada en castellà durant molt de temps. Com a inconvenient té una estructura poc còmoda de manejar ja que les il·lustracions estan separades dels texts i també dels mapes de distribució.

Aves de España i de Europa. Christopher Perrins. Editada per Ediciones Omega, S.A. A més de la part descriptiva amb dibuixos, on es detallen molts ocells en vol i formes juvenils, conté una important part divulgativa de la biologia de les aus. Aquesta part és molt més extensa que la d'altres guies i és molt interessant i fàcil de llegir. Per aquesta raó és un llibre molt apropiat per iniciar-se en el món de l'ornitologia. Tampoc és perfecta i el principal inconvenient és que els dibuixos són més aviat petits i no dels millors. Els textos, encara que ofereixen força informació, ho fan de manera molt resumida i esquemàtica.

Malgrat les meves preferències, no puc passar per alt el fet que, en un estudi realitzat per la SEO (Sociedad Española de Ornitología), per davant de les dues guies esmentades, la que millor puntuació obtenia era la de Lars Jonsson, *Aves de Europa, con el norte de África i el próximo Oriente*, també editada per Ediciones Omega, S.A.

Amb una guia a les mans ens adonem que hem de fixar-nos en una sèrie de detalls difícils de precisar de lluny. Hauríem de tenir l'ocell més a prop per a poder-nos-hi

fixar. I ja som a la següent necessitat, l'apropament a l'objecte d'observació. Però resulta que als ocells no els sol agradar gaire la nostra proximitat. Com resoldre-ho? La majoria de vegades l'apropament es veu molt facilitat si anem vestits amb roba de colors discrets, més aviat foscos (verd, marró, gris, etc.) També és bo moure's poc a poc, sense moviments bruscos ni sorollosos. Evitem parlar amb veu alta. En fi, que per apropar-se als ocells, s'ha de passar com més inadvertit millor. Aquestes últimes recomanacions s'han de prendre amb prudència i de vegades és millor ser una mica cridaner i evitar el risc d'una perdigonada.

Malgrat tot, l'aproximació física no sol ser suficient i l'ús d'uns prismàtics es fa imprescindible. Com han de ser? La cosa també va a gustos. Personalment prefereixo els de format petit que pesen poc i caben a qualsevol butxaca. Tingueu en compte que si un s'hi aficiona, darrera els prismàtics ve altre material: ullera de llarga vista (en argot "cata", de catalejo), trípode, material fotogràfic, de registre acústic, de camuflatge, etc. Un no sap com hi ha arribat i un dia s'adona que surt al camp carregat com una mula.

La reducció de dimensions, tanmateix, sol comportar un cert sacrifici de potència i lluminositat. De tota manera, uns de 8 o 10 augments x 21 a 50 mm de diàmetre d'objectiu, cobreixen perfectament la majoria de situacions. Els aparells de més augments solen ser massa pesants i el maneig és difícil, perquè tenen un camp de visió més reduït i acusen més les vibracions. El que tampoc recomanaria és la compra de prismàtics amb zoom, és a dir, amb nombre variable d'augments. Aquests aparells solen ser delicats, de menys qualitat i més cars. A més, sovint s'acaba emprant, únicament, el nombre més alt d'augments.

Normalment els prismàtics més bons solen ser els més cars i sempre és bo comptar amb material de qualitat. Tanmateix això no ha de representar cap problema i, per començar, segur que trobareu material acceptable que no costi cap fortuna.

Malgrat que a algun ornitòleg acadèmic li sonarà a heretgia, no em fa cap vergonya confessar que mai m'he gastat més de deu mil pessetes per uns prismàtics i això que n'he tingut quatre. Si haguessin estat de més qualitat no n'hauria pas tingut menys, en tot cas els pispes que me'ls han anat prenent n'haurien dit bo.

Arribats a aquest punt, potser seria convenient dir quatre coses sobre material més sofisticat per a qui vulgui dedicar-se a l'observació d'ocells de manera més intensa. Per una part cal esmentar les ulleres de llarga vista o "catas", aparells de més augments (x20 a x60) que els prismàtics, i que es fan servir per observar objectes a llargues distàncies. Són voluminosos, delicats i costosos. Sempre han d'anar muntats sobre suports fixos (trípode), ja que qualsevol petita vibració impossibilita l'observació. Normalment, quan hom se'ls compra no pensa mai en la incomoditat que suposa tragar-los amunt i avall per terrenys una mica complicats. I després de la novetat, la majoria dels dies sortim deixant-los a casa ben endreçats.

Aquests aparells són quasi imprescindibles per a fer bones observacions en espais molt oberts com estepes, grans aiguamolls, muntanyes, etc. A la vall el seu ús només es fa necessari en l'observació marina des de terra o en algun altre cas molt concret. Per tot això, sóc de l'opinió que aquesta mena de material s'ha de comprar quan es porta algun temps dedicant-se a l'ornitologia, quan es comença a trobar-lo a faltar massa sovint.

Una activitat que sol associar-se de manera natural a l'observació d'aus és la fotografia o millor dit, la cacera fotogràfica d'ocells. En aquest cas tenim l'avantatge que el material que comprem ens pot servir per a altres usos. La meua particular experiència m'ha fet ser de l'opinió que la caixa de fotografia ha de ser senzilla i robusta. Les sofisticades càmeres electròniques més modernes no estan pensades per ser arrossegades per matollars i sorralles ni per suportar temperatures extremes ni mullenes quan plou o hi ha rosada. Com més complicades, més probabilitats tindrem que s'espatllin. Recomanació: un càmera "réflex" d'objectius intercanviables amb mesurament automàtic de la llum donant prioritat a l'obertura del diafragma de l'objectiu i, per tant, variant únicament la velocitat de l'obturador segons les condicions lumíniques.

Aquesta càmera ens servirà per a qualsevol ús sempre que l'equipem amb l'òptica adequada. I vet aquí la mare dels ous: l'objectiu. Si hem de començar de zero el millor és triar, en primer lloc, l'òptica, que serà la part cara de l'equip, i supeditar la compra de la càmera a l'objectiu escollit. Abans de res, parlant d'objectius, voldria comentar que, en la fotografia de natura en general, l'enfocament automàtic sol representar més un inconvenient que un avantatge. Moltes vegades l'objecte a fotografiar té altres elements (branques, herbes, etc.) al davant que fan incorrecte l'enfocament que ens ofereix l'automatisme. Per tant l'objectiu sempre ha de tenir la possibilitat d'enfocament manual. Per a la fotografia d'ocells en particular, el mínim és un teleobjectiu de 400 mm de distància focal. Amb aquestes dimensions els aparells són pesants, voluminosos i cars, sobretot si pretenem accedir a un de lluminós, amb una obertura mínima de diafragma baixa. Actualment, la qualitat de les pel·lícules d'alta sensibilitat ha millorat molt i aquest és un factor que, sens dubte, ens ajudarà molt si disposem d'un pressupost més aviat ajustat. Una altra possibilitat que podem tenir en compte és l'adquisició d'un objectiu de distància focal més curta i afegir-li un duplicador, tot i que aquest estri ens restarà lluminositat i una mica de qualitat d'imatge. En tot cas, la consulta amb un bon professional, de confiança, ens ajudarà extraordinàriament en la tria.

Quan amb el meu germà vàrem començar no teníem ni idea de fotografia i menys de caça fotogràfica. Els llibres ens oferien força informació, però sempre la vàrem trobar massa àmplia. Ens hauria ajudat moltíssim poder preguntar a algú quines eines concretes feia servir. A qui tingui la mateixa inquietud, li diré que el meu germà va equipat amb un teleobjectiu catadiòptric de 500 mm de distància focal i f8. Jo, fins que me'l van robar, portava un objectiu de distància focal fixa de 300 mm i f4.5 d'obertura mínima de diafragma al qual afegia un duplicador (x2). Aquest estri sumava dos passos de diafragma, o sigui, que quedava amb un sistema de 600 mm de distància focal i f8 aproximadament d'obertura mínima de diafragma. Ambdós ens vàrem equipar amb motor d'arrossegament de pel·lícula, empunyadura i culata, obtenint així sengles fusells fotogràfics. Ara vaig pel món amb un objectiu zoom 100-500 mm de distància focal i f8 d'obertura mínima de diafragma i faig servir un monopèu per a recolzar el sistema. Aquests equips, amb f8 d'obertura mínima de diafragma, ens han portat a emprar pel·lícula (de diapositives) de sensibilitat 200 ASA. Les imatges que s'obtenen amb aquest material no tenen, evidentment, la qualitat de la dels professionals especialitzats en el tema als quals sempre hem admirat i amb qui mai hem aspirat a comparar-nos. Malgrat tot, permeten a uns aficionats il·lustrar (penso que dignament) part d'aquest llibre i, sobretot, complementar satisfactòriament una afecció.

A part de la vista, l'oïda juga un paper importantíssim en la detecció i identificació de les aus. El cant ens permetrà detectar fàcilment espècies amagadisses com el rasclo (*Rallus aquaticus*) o el rossinyol bord (*Cettia cetti*). El cant també ens facilitarà la diferenciació d'ocells estretament emparentats i d'aparença similar com boscarles (*Acrocephalus sp.*), mosqueters (*Phylloscopus sp.*), bosquets (*Hippolais sp.*), etc. L'aprenentatge, en aquest cas, és més complex i l'ajut d'un expert es fa molt més recomanable que en el cas de la vista. De tota manera, al final, sempre queda el recurs de consultar una guia sonora. Em permetré recomanar les editades en disc compacte, ja que són de més fàcil maneig que les de cassette, sobretot a l'hora de buscar

algun objecte proper; després, en la fisonomia general, cosa que ens ha de permetre ubicar-lo entre unes poques famílies. A partir d'aquí tots els detalls corporals com forma, llargada i color del bec, de les potes, de les ales i de la cua. Color del plomatge i marques distintives (franja alar, llista supercilial, franja ocular, bigotera, etc.). També és important reflectir el comportament, el microhàbitat on es troba, la veu, el material emprat i les condicions d'observació i qualsevol altra dada que es cregui important.

És molt recomanable fer algun dibuix, que no ha de ser cap obra d'art. Un esbós esquemàtic amb fletxes que assenyalin els trets remarcables té molt valor (sobretot si s'ha fet *in situ*). La realització d'aquest dibuix ens ajudarà a fixar-nos en tots els detalls de l'ocell. Una fotografia pot acabar d'arrodonir la feina.

Exercitar-nos en aquesta pràctica amb els ocells més corrents és una excel·lent manera d'aprendre ràpidament i d'acostumar-nos a fer atenció als trets diferencials, a saber observar. Al mateix temps anirem agafant una experiència que ens serà preciosa quan el temps d'observació sigui curt (cosa que passa sovint) i haguem d'actuar amb la màxima rapidesa i eficiència.

Si hom pretén prendre's aquesta afecció d'una manera més seriosa, és molt recomanable transcriure les dades en fitxers (en suport físic o informàtic). Bàsicament se n'haurien de portar dos: un per a indrets d'observació i un altre per a espècies observades. En cada fitxa del primer, com a mínim, hi anotarem el nom i el municipi a què pertany, la data i l'horari de l'observació, la climatologia i, evidentment, la relació d'espècies observades. També s'hi poden afegir altres dades, com material òptic emprat, nom dels companys, altres observacions interessants d'altres grups animals o vegetals, etc. En cada registre d'espècie del segon fitxer, a part de data i lloc d'observació, s'hi pot anotar si ha estat vista o sentida, quantitats observades, plomatges, activitat (menjava, portava becada, cantava, etc.) o qualsevol altra observació que ens sembli interessant. Sempre val més pecar per massa que per poc. Ah! i en el cas de fer servir suport informàtic no us oblideu de fer una còpia de seguretat cada vegada que feu alguna anotació. Us ho recomana un que va perdre més de tres mil registres...

Quan observar els ocells

Podríem dir que els ocells són com les persones pel que fa al lloc o a la manera de viure. N'hi ha que no es mouen mai de casa, d'altres els agrada viatjar com més lluny millor. Uns passen l'estiu a muntanya i l'hivern a la plana. Uns la fan amb claror de dia, altres de nit. I el jovent marxa de casa a certa edat per a buscar-se la vida on pot. Per tant, qualsevol moment del dia o la nit, de l'hivern o l'estiu, és bo per a observar ocells. Tot depèn del que vulguem observar.

Hi ha ocells que podem trobar tot l'any entre nosaltres. Són els sedentaris, els nostres, els del país, com els pardals comuns (*Passer domesticus*) o les garses (*Pica pica*) per citar-ne un parell. N'hi ha d'altres, però, que vénen de molt lluny a passar una temporada amb nosaltres. En termes antropocèntrics els anomenaríem turistes. Per veure falciots negres (*Apus apus*) o sentir cantar els rossinyols (*Luscinia megarhynchos*) no ens queda més remei que fer-ho a l'estiu. En canvi els becadells

(*Gallinago gallinago*) o els pardals de bardissa (*Prunella modularis*) només ens visiten a l'hivern. Cada estació té les seves poblacions.

Però no tot és blanc o negre, hivernants o estiuajants. Entre els extrems estacionals es produeixen ambdós passos migratoris. Durant aquestes èpoques podem gaudir de la presència fugissera d'uns ocells que només s'aturen breument (si és que s'aturen) entre nosaltres. I és que casa nostra no representa per a ells més que una de les moltes escales en el seu llarg viatge. La cuereta groga (*Motacilla flava*), el balquer (*Acrocephalus arundinaceus*) o el mastegatxos (*Ficedula hypoleuca*) il·lustrarien prou bé aquesta mena de passavolants. Tornant a termes turístics, podríem atreure'n més d'un i més de dos ampliant la nostra oferta tant quantitativament com qualitativament. Si ho aconseguíssim augmentaríem la nostra riquesa faunística o, dit d'altra manera, la nostra biodiversitat.

Durant aquests passos és quan podem fer observacions d'ocells poc comuns a casa nostra. El prenupcial o de primavera s'estén des de primers de març fins a finals de maig. El postnupcial o tardorenc és molt més llarg i l'enceten els limícoles que ja comencen a passar a finals de juliol; s'acaba cap a finals d'octubre. Una mica més enllà encara arribaran força hivernants.

A part d'aquests grans desplaçaments hi ha els viatgers altitudinals, els que passen l'hivern al recer de la vall i l'estiu a la fresca de les muntanyes. Seria, com si diguéssim, el turisme nacional. Un exemple podria ser el grasset de muntanya (*Anthus spinoletta*).

Una altra mena de moviments la protagonitzen els joves. Quan els petits s'independitzen dels seus pares, realitzen moviments erràtics a la recerca de territoris desocupats on establir-se. És una manera com, poc a poc, poden colonitzar-se diferents espais. Per això, de tant en tant, pot aparèixer per casa nostra algun despistat que, si s'hi troba prou bé pot quedar-s'hi força temps i, fins i tot, establir-s'hi.

I a part d'aquestes variacions estacionals hi ha les diürnes. Malament ho tenim per intentar observar ocells nocturns a ple dia. Cada hora té la seva història. En general les primeres hores i les últimes de llum solen ser les de més alt grau d'activitat dels ocells. Però això no deixa de ser una generalització i, per exemple, un abeurador a ple estiu sol ser més concorregut cap a migdia que a la matinada.

Per fi, tornant a la idea dels matisos, cal dir que la cosa encara es complica més quan dins una mateixa espècie trobem grups que utilitzen una o diverses d'aquestes estratègies o que realitzen les anomenades fugues de saó, moviments inusuals provocats per les circumstàncies (fred, vent, pluja, neu, incendis, disponibilitats alimentàries, etc.). Tot plegat conforma, doncs, una varietat encisadora.

On observar els ocells

Els ocells, com tot, s'han d'anar a observar a casa seva. Per als ocells urbans resulta que casa seva és casa nostra, i podem observar-los, com aquell qui diu, des del sofà estant. De tota manera el més habitual i també més gratificant és anar-los a cercar a la natura.

Per als que no saben per on començar vull recomanar una sèrie de llocs on es pot fer una bona observació (quantitativa i qualitativa) sense gaire esforç. N'he

confeccionat una classificació per ambients, tot i que sóc plenament conscient de la dificultat de fer separacions netes quan ens movem en un espai tan petit i amb tanta variabilitat paisatgística. D'entre aquesta deliciosa barreja prenc, doncs, com a títol, l'hàbitat predominant.

Els itineraris llargs es poden fer totalment o parcialment amb cotxe. Als llocs concrets, l'automòbil ens hi deixa a la porta. No hi ha, doncs, excusa d'edats ni mandres ni històries. A més, la majoria són d'una bellesa poc comuna. S'ha d'entendre que aquests punts recomanats especialment són tots bons, però no són tots els bons, ni molt menys. A part dels que esmentem a continuació, trobareu més referències en la relació d'espècies.

• **Aigües continentals** (riu, rieres, basses i aiguamolls). A casa nostra no queda gaire res d'aquesta mena d'ambients. Malgrat això, les poques restes que queden són extraordinàriament riques en tota mena de fauna.

En el moment d'escriure aquestes línies, el darrer indret dels que més endavant se citen està seriosament amenaçat i la seva desaparició com a zona humida sembla imminent i inevitable.

1. La bassa del Dofí. Situada a Castell d'Aro, al costat del Parc de Bombers, al davant de la depuradora. Aquest petit estany artificial, alimentat per l'aigua de la depuradora, va ser creat en un antic abocador de runes. Fou especialment dissenyat per a les aus. S'hi ha bastit un aguait que fa l'observació summament confortable durant tot l'any.

La manera més directa d'accedir-hi és des de la carretera de Castell d'Aro a S'Agaró. Sortint del poble s'ha d'agafar el trencall que hi ha a mà dreta just abans d'arribar al pont sobre el Ridaura. Hi ha una senyalització indicant el Parc de Bombers.

2. Aiguabarreig del Ridaura. A Platja d'Aro. Ambdues ribes són molt bones sobre tot en els passos migratoris. S'hi ha d'anar aviat al matí, ja que és una zona força transitada. És l'únic aiguabarreig que ens queda. En ell, doncs, s'hi fan observacions úniques a casa nostra.

Podem començar just sota el pont de la carretera de Sant Feliu, fent la riba esquerra fins a la desembocadura. Allí quasi sempre es pot travessar per la platja i tornarem per l'altre costat, per la vora de la tanca del camping.

3. Els estanys de les Escoles. Últimes restes d'antics aiguamolls situats a Platja d'Aro, al costat de les Escoles. Fora dels estanys ja no queda cap més canyissar tret d'un parell de parcel·les encara no edificades a S'Agaró.

Queden just darrere el "Magic Park". És de bon anar-hi des de la terminal d'autobusos.

• **Costa.** Durant i, sobretot, després dels temporals solen ser moments molt favorables per a l'observació d'aus marines. I és que quan fa mal temps, ocells que normalment la fan lluny de la costa s'hi atansen buscant refugi o són arrossegats pel vent.

La pressió humana fa impossible la nidificació d'algunes espècies que probablement abans ho havien fet. Seria el cas, per exemple, del corriol camanegre (*Charadrius alexandrinus*), els xatracas (*Sterna sp*), les baldrigues (*Calonectris diomedea* - *Puffinus sp*), el falcó de la reina (*Falco eleonorae*) o l'àguila pescadora (*Pandion haliaetus*).

4. Camí de ronda de S'Agaró. Entre la platja de Sant Pol i la Conca. Agradabilíssim i còmode passeig que, a part dels ocells marins, permet observar una bona diversitat d'ocells boscans.

Comença al costat de l'Hostal La Gavina, a llevant de la badia de Sant Pol. Una vegada arribats a la Conca podem tornar per la urbanització.

5. Les Sofreres - Punta del Molà. Tram de costa entre Sant Feliu i Sant Pol. Hi ha un camí de ronda a mig arreglar que, sortint enfront de l'Hotel Hipòcrates i passant per la glorieta situada sobre les Sofreres, al puig del Molí de les Forques,

voreja la costa tot passant per davant de Secaïns i Balelles. Arriba, sortint i entrant de la carretera, fins a la platja de Sant Pol.

6. La Punta d'en Bosch. Sense especificar tant podríem esmentar el tram de costa entre Sant Feliu de Guíxols i Tossa de Mar. Per a molts el més bonic del món.

Podem començar pujant a l'ermita de Sant Elm des de ponent de la badia de Sant Feliu. Baixant de l'ermita, passarem per davant la roca de Sant Jaume i vorejant les Penyes arribarem als quatre camins, a la carretera de Tossa. Tirarem cap a l'esquerra parant aquí i allà i gaudint de vistes meravelloses.

• **Bosc.** Sota aquest epígraf s'inclou tota la superfície poblada d'arbres i arbustos. Tant hi cap una pineda com una brolla, una sureda com una garriga. En aquesta mena d'ambients els ocells són difícils d'observar, ja que tenen gran quantitat d'amagatalls entre el brancatge de les plantes.

7. Camí de Pedralta. Una passejada fins a Pedralta té la recompensa final de contemplar la que fou original pedra basculant.

La carretera que ens ha de portar a Pedralta és a mà esquerra, sortint de Sant Feliu, anant cap a Santa Cristina.

8. Pujada a Vallvanera (urb. Mas Nou). Camí costerut i que val la pena fer, a part dels ocells, per la perspectiva que des de dalt es té.

La carretera que mena cap a dalt surt del barri de Fanals i s'enfila fins dalt la carena. Si la seguim, travessant el camp de golf, podem arribar fins a Romanyà.

9. Romanyà. Les Gavarres en tot el seu esplendor. Si hi aneu no us oblideu de fer un cop d'ull al conjunt megalític de la Cova d'en Daina.

Podem arribar-hi tant des de Mas Nou com pujant des de Bell-Lloc. La carretera comença a la cruïlla de Solius de la carretera de Santa Cristina a Girona.

• **Camps de conreu.** Hem de ser especialment respectuosos i no oblidar mai que som a casa d'altri. Aquests ambients, rics en menjars de tota mena són també força rics en quantitat i diversitat d'ocells. A més, l'observació es facilita per l'esclarissament de la vegetació.

10. Horts de Castell d'Aro. Entre el nucli urbà i el Ridaura. Toquen la bassa del Dofí.

Hi ha quantitat de camins i carreteres que creuen en totes direccions aquesta zona. No té pèrdua.

11. Pla de Santa Cristina d'Aro. S'hi troben els darrers camps de cereal de secà i els prats del camp de golf.

És tan bonic un costat de carretera com l'altre. Des de Santa Cristina, mirant cap a Girona podem passar per l'antiga via del carrilet, que ens queda a mà dreta. Passada l'estació de Font Picant agafarem la carretera a l'esquerra i ens encaminarem cap a Solius. A l'alçada del mas Pla podem tombar altra vegada a l'esquerra per retornar cap al poble tot travessant el golf.

12. Horts del camí de Pedralta, sobretot passant pel camí de Sant Amanç. Horts envoltats de bosc. Aquest camí ens mena al començament del camí de Pedralta.

Anirem a buscar aquesta carretereta des del carrer de Santa Magdalena. Deixarem a mà esquerra el Col·legi Gaziell i tirarem endavant fins a trobar la carretera de Pedralta.

• **Nuclis urbans.** A part de les aus típicament urbanes s'hi poden observar espècies del tot insospitades. Tot és qüestió de tenir els sentits alerta.

13. Castell d'Aro, on tot admirant els antics carreus del castell de Benedormiens podem intentar descobrir-hi la fantasmal òliba (*Tyto alba*).

14. Sant Feliu de Guíxols, amb el seu passeig obert al mar on no tot són pardals, que hi ha molt de bestiar i variat. Una ullada al monestir segur que no decebrà a ningú.

15. Santa Cristina d'Aro. Aquest nucli rural encara guarda l'encant de poble. La proximitat amb el camp fa que s'hi puguin observar gran varietat d'ocells.

Per últim, vull esmentar l'existència d'un llibre molt útil per a l'observació d'ocells a Catalunya: *On observar ocells a Catalunya*. Del Hoyo, J., Sargatal, J. i altres (1989) Barcelona, Lynx.

MAPA DE LA VALL DEL RIDAURA

Límits municipals de l'àrea

Itineraris

Número de lloc/itinerari

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

Ara que sabem on anar, quan sortim al camp hem de ser absolutament respectuosos amb els ocells i el seu entorn. Ens ho hem de plantejar com si anéssim convidats a casa d'un gran personatge:

- No alterarem l'entorn, com no gosaríem canviar de lloc els mobles de casa del nostre amfitrió ni cridaríem gaire l'atenció amb conductes fora de lloc.

- No interferirem en la vida natural, com tampoc ho faríem dient als altres hostes que han o no han de fer.

- No embrutarem res. Us imagineu llençant una llauna buida de cervesa al mig del saló ple de convidats?

- Tampoc ens endurem cap animal ni planta. Ni ens passaria pel cap robar un gerro xinès o un quadre amb l'excusa que en fem col·lecció. Val més fotografiar-lo.

- Evitarem tot perill de calar foc. Per exemple llençant petards o burilles enceses. Inimaginable al mig d'una recepció.

- Conduïrem sempre per pistes autoritzades i respectarem les tanques. Segur que no se'ns acudiria arribar passant amb el totterreny, per sobre els parterres del jardí.

- Demanarem permís per a visitar els indrets que ho exigeixin, com ho faríem per anar a una estança privada.

- Denunciarem qualsevol abús que observem, tal com ho faríem per tal de defensar els interessos de qui tan amablement ens ha convidat.

- Serem especialment discrets a l'hora de comunicar observacions que puguin posar en perill determinades espècies. Ja se sap que fer safareig amb segons qui pot tenir conseqüències nefastes.

En fi, podríem seguir amb molts altres detalls: dur el gos controlat, tornar tancar les portes dels tancats, no trepitjar els sembrats,...

Per què observar els ocells

Suposo que els ornitòlegs professionals tenen una resposta fàcil. Els motiva el Saber, la Ciència (amb majúscula). Els aficionats ho tenim més complicat. El primer cop que et fas (o et fan) aquesta pregunta hom queda una mica perplex. El cert és que sentim una atracció inexplicable per les aus. I sovint els ocells es converteixen en la primera ambaixada dels altres éssers vius. Mitjançant ells descobrim la Natura (també amb majúscula).

La resposta, doncs, la duu cadascú dintre seu. No és res més que la crida interior que ens fa el nostre medi ancestral, del qual cada cop ens allunyem més. És la mateixa veu que sentia Buck, el gos protagonista de la famosa novel·la *La crida del bosc* de Jack London. Quan més "desenvolupat" o "civilitzat" és un poble, més allunyat sol estar de la Natura i més forta és, llavors, la crida. Qui sap si aquesta veu no és, doncs, una de les formes d'un sistema d'alerta natural per a fer-nos retornar allà on pertanyem. Com la veu de la perdiu quan avisa d'un perill als perdigons, que s'han d'afanyar a refugiar-se sota les ales protectores de la lloca. Si no responen a la crida, estan perduts. Lluny de la mare són (som) morts.

L'ANELLAMENT CIENTÍFIC D'OCELLS

Una vegada orientats sobre la manera d'iniciar-se en l'observació de les aus, voldria fer una ullada i explicar de manera soma què és l'anellatge científic. La seva pràctica consisteix a capturar els ocells amb mètodes inofensius i marcar-los mitjançant una anella metàl·lica que se'ls col·loca en una pota. Aquesta anella porta una inscripció individualitzada, com si es tractés de la matrícula d'un cotxe o del carnet d'identitat d'una persona. Les anelles que es fan servir tant a Catalunya com a la resta de l'Estat espanyol porten una combinació única de lletres i números i l'adreça "Min. Agricult. Icona - Madrid" (Recentement, "Minist. Med. Amb. Icona - Madrid"). D'aquesta manera l'ocell queda identificat de per vida. Al mateix temps que s'anella, s'intenta obtenir una valuosa informació de cada ocell: edat, sexe, grandària, grau d'engreixament, pes, muda, presència de placa incubatriu, etc. La determinació d'aquestes dades es fa de manera molt ràpida per tal d'ocasionar a l'ocell un mínim de molèsties. Una vegada perfectament registrades les dades, s'allibera immediatament l'au. Llavors l'ocell és com una ampolla, amb un missatge a dins, llançada al mar. Si es torna a atrapar o es recupera un ocell anellat (encara que sigui el cadàver) es pot obtenir força informació addicional sobre la biologia i el comportament de l'au en qüestió (distància recorreguda, ruta seguida, temps de vida, etc.).

Tothom és, doncs, un potencial col·laborador en la tasca dels anelladors, perquè qualsevol pot trobar un ocell anellat, viu o mort. Molta gent que ha trobat una anella no ha sabut què fer-ne o ha tingut por que si ho comunicava li podria portar alguna mena de problema. D'aquesta manera es perd molta informació i molt valuosa. Què cal fer, doncs, davant la troballa d'una anella? És molt fàcil. Només s'ha d'enviar al Grup Català d'Anellament, un paper on anotarem les dades següents:

GRUP CATALÀ D'ANELLAMENT

Museu de Zoologia
Parc de la Ciutadella
Ap. Correus, 593
08080 - BARCELONA

- Data de l'enviament:
 - Núm. de l'anella (amb lletres si n'hi ha):
 - Còpia de la resta de la inscripció:
- } Aquestes dues qüestions no són necessàries
si s'enganxa l'anella oberta i aplanada
- Data de la troballa o la captura de l'ocell:
(Cas de no saber-se exactament s'ha de fer una aproximació: 1a quinzena de maig del 97, tardor del 98, etc.)
 - Localitat de la troballa
 - Lloc
 - Municipi:
 - Província:
 - Nom de l'ocell: (cas de saber-se)
 - Condicions en què fou trobat l'ocell
(En cas d'haver-lo atrapat viu, si es torna deixar anar, mai no se li ha de canviar o treure l'anella).
 - Mort per un tret o altra causa (especificar-la si se sap):
 - Trobat com a cadàver fresc.
 - Trobat com a cadàver en putrefacció.
 - Trobat com a esquelet.
 - Agafat malalt o ferit.
 - Trobat en captivitat (quan temps feia que estava captiu?).
 - Altres (especificar).
 - Observacions (Qualsevol altre detall o circumstància que cregueu important).
 - Nom, adreça i telèfon del comunicant.
(Omplint aquest darrer apartat es rebran per correu, les dades sobre l'origen, desplaçament i temps transcorregut des de l'anellament de l'ocell en qüestió).

De vegades podem observar algun ocell amb anelles o marques alars amb inscripcions legibles a distància. També ho comunicarem al Grup Català d'Anellament. A més de les dades anteriors descriurem la posició i el color de l'anella o les marques alars i el color de la inscripció. Per exemple:

Anella de plàstic groc a la pota dreta (tíbia) amb inscripció negra 3R4. Anella metàl·lica a la pota esquerra (tars).

Des d'aquí voldria proposar una pràctica per tal d'ajudar els anelladors. Es tracta de la recuperació d'anelles que, de vegades, guarden caçadors, bosquetans, pagesos, etc. i que per desconeixement no han comunicat la troballa. Particularment,

qui més qui menys, podria fer una petita enquesta entre la família, amistats i coneguts. Normalment aquesta mena d'exercicis solen donar resultats positius i, a més, ajuden a donar publicitat a aquesta tècnica d'estudi.

A Catalunya, l'anellament científic està regulat pel Decret 148/1992 de 9 de juny, pel qual es regulen les activitats fotogràfiques, científiques i esportives que poden afectar les espècies de fauna salvatge, i per l'Ordre de 10 de Juny de 1992 de regulació de l'anellatge científic d'ocells, ambdós publicats al DOGC núm.: 1.618 de 13 de juliol de 1992, dins el marc general de la Llei de protecció dels animals. En l'article 3 de la darrera Ordre s'especifica que la gestió de l'anellatge científic correspon a la Direcció General del Medi Natural, que la realitzarà per mitjà del Grup Català d'Anellament (GCA), el qual durà a terme la coordinació entre els anelladors de Catalunya.

Per a practicar l'anellament, doncs, es necessita estar en possessió del carnet d'anellador. Aquest permís s'obté després d'un llarg aprenentatge al costat d'un expert i de la superació de diferents proves exigides pel GCA.

A la Vall del Ridaura, alguns membres del Grup de Natura Sterna realitzem tasques d'anellament, de manera continuada des del març de 1990. Des d'aleshores fins al març de 1999 hem anellat més d'11.000 ocells de més de cent espècies diferents. Paral·lelament, s'han recapturat o autocontrolat més de 1.400 ocells i s'han capturat alguns ocells anellats a l'estranger. També comencem a rebre comunicacions de recuperacions d'ocells anellats a la vall des de diversos punts de la geografia espanyola, europea i, fins i tot, africana.

Molta de la informació obtinguda amb aquesta tasca ha servit per conèixer millor l'avifauna de la vall i per fer-nos adonar de la gran importància que tenen determinades zones per als nostres ocells. Per exemple, s'ha descobert la presència d'espècies de molt difícil detecció, com el boscaler comú (*Locustella luscinioides*), la bosqueta icterina (*Hippolais icterina*), o el tallarol emmascarat (*Sylvia hortensis*). Hem constatat la fidelitat de diferents espècies als seus indrets de cria, com rossinyols comuns (*Luscinia megarhynchos*), orenetes vulgars (*Hirundo rustica*) o bosquetes vulgars (*Hippolais polyglotta*) o d'hivernada, com becadells comuns (*Gallinago gallinago*), pardals de bardissa (*Prunella modularis*) o repicatalons (*Emberiza schoeniclus*).

Hem quedat parats de veure com un petit limícola, una xivitona vulgar (*Actitis hypoleucos*), era capaç d'augmentar més de la meitat del seu pes en sis dies. El 23/04/95, a l'aiguabarreig del Ridaura, la capturem i anotem que pesa 42 g i presenta un grau d'engreixament d'1 en una escala de 0 a 5. El 29/04/95 es recaptura al mateix lloc i constatem que pesa 65 g i té un grau d'engreixament de 4. Aquest fet exemplifica perfectament la importància de determinats indrets perquè alguns ocells hi puguin reposar i recuperar energies per tal de continuar els seus viatges migratoris.

Pel que fa als residents tot l'any a casa nostra, esmentarem un parell d'exemples que il·lustren la mena d'informació que proporciona aquesta tècnica d'estudi. El primer cas és el del marcat sedentarisme dels rossinyols bords (*Cettia cetti*). Un mascle jove de l'any detectat per primera vegada als estanys de les Escoles el setembre de 1991 s'ha anat recapturant al mateix lloc (en 10 ocasions), al llarg dels anys, fins al setembre de 1996. L'altre cas ens dona idea de la longevitat d'un ocell. Ens ha permès saber que una mallerenga blava (*Parus caeruleus*) nascuda el maig de 1990 en una de les caixes-niu que havíem plantat vora el Ridaura, estava enfeïnada traient endavant una llocada pròpia a finals de juny de 1996 en una sureda, a sobre Castell d'Aro.

RELACIÓ I NOMBRE D'OCELLS ANELLATS A LA VALL DEL RIDAURA DES DEL 25 DE MARÇ DE 1990 AL 31 DE MARÇ DE 1999.

Martinet menut - <i>Ixobrychus minutus</i>	2	Cargolet - <i>Troglodytes troglodytes</i>	55
Esplugabous - <i>Bubulcus ibis</i>	1	Pardal de bardissa - <i>Prunella modularis</i>	77
Ànec collverd - <i>Anas platyrhynchos</i>	4	Pit-roig - <i>Erethacus rubecula</i>	567
Falcó mostatxut - <i>Falco subbuteo</i>	1	Rossinyol - <i>Luscinia megarhynchos</i>	207
Perdiu roja - <i>Alectoris rufa</i>	1	Cotxa blava - <i>Luscinia svecica</i>	4
Guatlla - <i>Coturnix coturnix</i>	2	Cotxa fumada - <i>Phoenicurus ochruros</i>	35
Rascló - <i>Rallus aquaticus</i>	5	Cotxa cua-roja - <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	13
Polla d'aigua - <i>Gallinula chloropus</i>	9	Bitxac rogenic - <i>Saxicola rubetra</i>	24
Corriol petit - <i>Charadrius dubius</i>	3	Bitxac comú - <i>Saxicola torquata</i>	60
Becadell sord - <i>Lymnocyrtus minimus</i>	6	Còlit gris - <i>Oenanthe oenanthe</i>	2
Becadell comú - <i>Gallinago gallinago</i>	16	Merla - <i>Turdus merula</i>	365
Tètol cuabarrat - <i>Limosa lapponica</i>	1	Tord comú - <i>Turdus philomelos</i>	57
Gamba roja vulgar - <i>Tringa totanus</i>	20	Griva - <i>Turdus viscivorus</i>	2
Xivita - <i>Tringa ochropus</i>	2	Rossinyol bord - <i>Cettia cetti</i>	370
Valona - <i>Tringa glareola</i>	4	Trist - <i>Cisticola juncidis</i>	144
Xivitona - <i>Actitis hypoleucos</i>	28	Boscaler pintat gros - <i>Locustella naevia</i>	2
Gavina vulgar - <i>Larus ridibundus</i>	1	Boscaler comú - <i>Locustella luscinioides</i>	2
Gavià argenat - <i>Larus cachinnans</i>	110	Boscarla dels jones - <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	6
Tudó - <i>Columba palumbus</i>	10	Boscarla de canyar - <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	157
Tórtora turca - <i>Streptopelia decaocto</i>	11	Balquer - <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	2
Tórtora - <i>Streptopelia turtur</i>	7	Bosqueta icterina - <i>Hippolais icterina</i>	2
Òliba - <i>Tyto alba</i>	1	Bosqueta vulgar - <i>Hippolais polyglotta</i>	93
Xot - <i>Otus scops</i>	3	Tallareta cuallarga - <i>Sylvia undata</i>	8
Mussol - <i>Athene noctua</i>	2	Tallarol de garriga - <i>Sylvia cantillans</i>	246
Mussol banyut - <i>Asio otus</i>	1	Tallarol capnegre - <i>Sylvia melanocephala</i>	498
Enganyapastors - <i>Caprimulgus europaeus</i>	6	Tallarol emmascarat - <i>Sylvia hortensis</i>	2
Falcot negre - <i>Apus apus</i>	43	Tallareta vulgar - <i>Sylvia communis</i>	11
Blauet - <i>Alcedo atthis</i>	6	Tallarol gros - <i>Sylvia borin</i>	54
Abellerol - <i>Merops apiaster</i>	10	Tallarol de casquet - <i>Sylvia atricapilla</i>	1.344
Puput - <i>Upupa epops</i>	13	Mosquiter pal·lid - <i>Phylloscopus bonelli</i>	3
Picot verd - <i>Picus viridis</i>	1	Mosquiter comú - <i>Phylloscopus collybita</i>	303
Cogullada vulgar - <i>Galerida cristata</i>	2	Mosquiter de passa - <i>Phylloscopus trochilus</i>	47
Cotoliu - <i>Lullula arborea</i>	6	Bruel - <i>Regulus ignicapillus</i>	31
Oreneta de ribera - <i>Riparia riparia</i>	24	Papamosques gris - <i>Muscicapa striata</i>	7
Oreneta vulgar - <i>Hirundo rustica</i>	1.267	Mastegatxes - <i>Ficedula hypoleuca</i>	17
Oreneta cua-rogenca - <i>Hirundo daurica</i>	10	Mallerenga cuallarga - <i>Aegithalos caudatus</i>	115
Oreneta cuablanca - <i>Delichon urbica</i>	49	Mallerenga emplomallada - <i>Parus cristatus</i>	26
Híbrid d'oreneta vulgar i cuablanca - <i>H. rustica x D. urbica</i>	1	Mallerenga petita - <i>Parus ater</i>	18
Titella - <i>Anthus pratensis</i>	27	Mallerenga blava - <i>Parus caeruleus</i>	555
Grasset de muntanya - <i>Anthus spinoletta</i>	1	Mallerenga carbonera - <i>Parus major</i>	255
Cuereta groga - <i>Motacilla flava</i>	24	Raspinnell comú - <i>Certhia brachydactyla</i>	24
Cuereta torrentera - <i>Motacilla cinerea</i>	14	Teixidor - <i>Remiz pendulinus</i>	7
Cuereta blanca - <i>Motacilla alba</i>	59	Oriol - <i>Oriolus oriolus</i>	9

Escorxador - <i>Lanius collurio</i>	13	Pinsà mec - <i>Fringilla montifringilla</i>	1
Capsigrany - <i>Lanius senator</i>	4	Gafarró - <i>Serinus serinus</i>	184
Gaig - <i>Garrulus glandarius</i>	41	Verdum - <i>Carduelis chloris</i>	198
Garsa - <i>Pica pica</i>	21	Cadernera - <i>Carduelis carduelis</i>	112
Corb - <i>Corvus corax</i>	3	Lluer - <i>Carduelis spinus</i>	18
Estornell vulgar - <i>Sturnus vulgaris</i>	31	Passerell - <i>Carduelis cannabina</i>	9
Estornell - <i>Sturnus Sp.</i>	6	Gratapalles - <i>Emberiza cirius</i>	94
Estornell negre - <i>Sturnus unicolor</i>	2	Sit negre - <i>Emberiza cia</i>	18
Pardal comú - <i>Passer domesticus</i>	629	Repicatalons - <i>Emberiza schoeniclus</i>	1.684
Pardal xarrec - <i>Passer montanus</i>	363	Cruixidell - <i>Miliaria calandra</i>	9
Pinsà comú - <i>Fringilla coelebs</i>	170		

105 ESPÈCIES (+1)

INDIVIDUS ANELLATS

11.250

AUTOCONTROLS LOCALS

1.445

RELACIÓ D'OCELLS ANELLATS A LA VALL I RECUPERATS FORA D'ELLA

Oreneta vulgar (*Hirundo rustica*) 439557

Dades d'anellament: 02/10/94. Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Jove de l'any.

Dades de control: 15/02/96 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador a Boje-Ebaken, Cross River State, Nigèria.

Distància: 3.991 Km.

Temps transcorregut: 501 dies.

Pit-roig (*Erithacus rubecula*) L116485

Dades d'anellament: 20/12/97 Sota Mas Nou (Platja d'Aro). Jove de l'any.

Dades de recuperació: 07/04/98 Mort atropellat per un cotxe a Storkowo, Szczecin. Polònia.

Distància: 1.594 Km.

Temps transcorregut: 108 dies.

Tord comú (*Turdus philomelos*) 3074896

Dades d'anellament: 05/12/92 Sota Mas Nou (Castell-Platja d'Aro). Jove de l'any.

Dades de recuperació: Mitjan/12/92 Caçat amb escopeta a Porreres (Mallorca).

Distància: 257 Km.

Temps transcorregut: 10-15 dies.

Teixidor (*Remiz pendulinus*) 439598

Dades d'anellament: 12/11/94 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Jove de l'any.

Dades de recuperació: 15/11/94 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de Palau, Palau-saverdera (Alt Empordà).

Distància: 54 Km

Temps transcorregut: 3 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2536358

Dades d'anellament: 13/11/93 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).
Femella, jove de l'any.

22/01/94 Controlat al mateix lloc.

Dades de recuperació: 08/10/94 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a Schorndorf, Rems-Murr-Kreis Nordwurttemberg (Stuttgart). Alemanya.

Distància: 926 Km.

Temps transcorregut: 329 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2665079

Dades d'anellament: 12/11/94 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Femella,
jove de l'any.

Dades de recuperació: 10/08/95 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a Radolfzell, Mettnau Sudbaden (Freiburg). Alemanya.

Distància: 805 Km.

Temps transcorregut: 271 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2715502

Dades d'anellament: 29/12/95 Canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols). Mascle,
jove de l'any.

Dades de recuperació: 26/03/96 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a Aschersleben Magdeburg. Alemanya.

Distància: 1.278 Km.

Temps transcorregut: 88 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2665280

Dades d'anellament: 29/12/94 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Mascle,
jove de l'any.

Dades de recuperació: 18/11/96 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
als estanys de Palau, Palau-saverdera (Alt Empordà).

Distància: 54 Km.

Temps transcorregut: 674 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) L075005

Dades d'anellament: 02/11/96 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Femella.

Dades de recuperació: 21/10/97 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a Villeton, Lot-Et-Garonne, França.

Distància: 361 Km.

Temps transcorregut: 353 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) L116441

Dades d'anellament: 06/12/97 Els estanys de les Escoles (Platja d'Aro). Mascle, jove
de l'any.

Dades de recuperació: 28/03/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a 04km NE Wutike, Prignitz. Berlin. Alemanya.

Distància: 1.425 Km.

Temps transcorregut: 112 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2767218

Dades d'anellament: 07/02/98 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Femella.

Dades de recuperació: 25/04/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador
a 04 Km NE Robligen, Mansfelder Halle. Alemanya.

Distància: 1.257 Km.

Temps transcorregut: 77 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) L154228

Dades d'anellament: 07/12/98 Els estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro). Mascle.
Dades de recuperació: 12/12/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de Sils, Sils (la Selva).

Distància: 26 Km.

Temps transcorregut: 5 dies.

RELACIÓ D'OCELLS CONTROLATS A LA VALL I ANELLATS FORA D'ELLA:

Martinet blanc (*Egretta garzetta*) DA193099

Dades d'anellament: 01/07/92 Colònia Albaron (Bouches d'Rhône). França. Poll.
Dades de control: 14/09/92 Observat a la bassa del Dofí (Castell-Platja d'Aro).
Marques alars de color taronja legibles a distància. KH6

Distància: 223 Km.

Temps transcorregut: 74 dies.

Cigonya blanca (*Ciconia ciconia*) BB 13704 - Vogelwarte Radolfzell Germania

Dades d'anellament: 22/06/74 Mengen, Kr. Sigmaringen Sudwuttenberg (Tubingen).
Alemanya. Poll.

Dades de control: Temporada de caça 1982-1986 Trobat mort sota uns cables d'alta tensió (Castell d'Aro).

Distància: 852 Km.

Temps transcorregut: 3.033-4.607 dies.

Àguila calçada (*Hieraetus pennatus*) 8011268 Icona Min. Agric. Madrid

Dades d'anellament: Ocell procedent del Centre de Recuperació de Vallcalent. Ingressat com a poll el 07/07/97 i alliberat a les rodalies de Solsona (Solsonès) l'01/04/98.
Dades de control: 07/05/98 Trobat mort a la riera de Canyet (Castell d'Aro).

Distància: 126 Km.

Temps transcorregut: 37 dies.

Cames-llargues (*Himantopus himantopus*) 4037926 Icona Min. Agric. Madrid.

Dades d'anellament: 28/05/93 Salobrar de Campos (Mallorca). Femella adulta.
Dades de control: 29/04/95 Observat a la bassa del Dofí (Castell-Platja d'Aro).
Anella de PVC groga legible a distància. 3R4.

Distància: 267 Km.

Temps transcorregut: 700 dies.

Gavià argentat (*Larus cachinnans*) D0004278

Dades d'anellament: 13/05/81 Illes Medes, l'Estartit (Alt Empordà). Poll.
Dades de control: 22/01/82 Trobat mort a Sant Feliu de Guíxols

Distància: 33 Km.

Temps transcorregut: 254 dies.

Gavià argentat (*Larus cachinnans*) 6100044 Icona Min. Agric. Madrid

Dades d'anellament: 06/06/98 Illes Medes, l'Estartit (Alt Empordà). Poll.
Dades de control: 24/10/98 Trobada l'anella, prop d'una esplomissada, al puig Ardí, Solius (Santa Cristina d'Aro)

Distància: 36 Km.

Temps transcorregut: 140 dies.

Oreneta vulgar (*Hirundo rustica*) 3490888 Museum Paris

Dades d'anellament: 04/09/90 Arraincourt Moselle. França. Jove de l'any.

Dades de control: 09/05/91 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al nucli urbà de Castell d'Aro.

Distància: 842 Km.

Temps transcorregut: 246 dies.

Boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*) Hiddensee 9146 0500 DDR

Dades d'anellament: 17/08/90 Trebbichau, Kuthen-Halle - (Vogelwarte Hiddensee) Alemanya. Jove de l'any.

Dades de control: 09/05/93 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador a la confluència de la riera de Solius amb el Ridaura (Santa Cristina d'Aro).

Distància: 1.304 Km.

Temps transcorregut: 995 dies.

Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*) 6377957 Bruxelles 4 - Museum

Dades d'anellament: 17/09/97 Awirs, Luik (Lieja) Bèlgica. Femella jove de l'any.

Dades de control: 19/04/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al Ridaura a l'alçada de la depuradora (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 995 Km.

Temps transcorregut: 214 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) E276712 Stavanger Mus. Norway

Dades d'anellament: Pendants de resposta.

Dades de control: 22/12/90 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: - Km.

Temps transcorregut: - dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) V970302 Mus. Zhki Findland

Dades d'anellament: 09/09/90 Hoytiasen Kanava, Hane. Finlàndia. Femella, jove de l'any.

Dades de control: 22/12/90 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 2.898 Km.

Temps transcorregut: 103 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 5A75771 Museum Paris

Dades d'anellament: 21/02/88 Marais des Echets (Ain) França. Femella, adulta.

Dades de control: 23/12/90 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 478 Km.

Temps transcorregut: 1.035 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 3451171 Museum Paris

Dades d'anellament: 24/11/88 Etang de Canet (Pirineus Orientals) França. Femella, jove de l'any.

Dades de control: 23/12/90 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 97 Km.

Temps transcorregut: 758 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) Strasbourg CA 38498

Dades d'anellament: 19/10/92 Schirrhein (Baix Rhin) França. Femella.

Dades de control: 23/12/90 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols).

Distància: 868 Km.

Temps transcorregut: 32 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) JR6812 Museum Paris

Dades d'anellament: Pendants de resposta.

Dades de control: 17/10/93 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: - Km.

Temps transcorregut: - dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) PA40852 Hiddensee Germania

Dades d'anellament: 17/07/94 Vogelwarte Hiddensee, Bahnitz 10kmNE Postdam. Alemanya. Mascle.

Dades de control: 27/12/95 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 1.379 Km.

Temps transcorregut: 527 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) CX16374 Radolfzell Germania

Dades d'anellament: 06/10/95 Bretzenheim, Kr. Bad kreuznach Koblenz. Alemanya. Femella adulta.

Dades de control: 03/02/96 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols).

Distància: 975 Km.

Temps transcorregut: 119 dies.

Dades de control: 08/02/97 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols).

Distància: 975 Km.

Temps transcorregut: 490 dies.

Dades de control: 27/12/97 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols).

Distància: 975 Km.

Temps transcorregut: 802 dies.

Dades de control: 07/02/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 973 Km.

Temps transcorregut: 854 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) E67800 Stavanger Mus. Norway. Femella, jove de l'any.

Dades de control: 27/12/97 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador al canyissar de S'Agaró (Sant Feliu de Guíxols).

Distància: 2.054 Km.

Temps transcorregut: 112 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 9P75524 Zool Museum Denmark

Dades d'anellament: 21/08/95 Husby So, Ulfborg Jylland. Dinamarca. Femella adulta.

Dades de control: 21/11/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 1.648 Km.

Temps transcorregut: 1.188 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) PA78749 Hiddensee Germania

Dades d'anellament: 02/09/95 Limbach-Oberfrohn, Chemnitzer. Chemnitz/Karl-Marx-Stadt. Alemanya. Mascle.

Dades de control: 21/11/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 1246 Km.

Temps transcorregut: 1176 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 1EH18689 Riksmuseum Stockholm
Dades d'anellament: 20/09/98 Takern, Renstad Kanal, Ostergotland, Suècia. Femella jove de l'any.

Dades de control: 07/12/98 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 2.008 Km.

Temps transcorregut: 78 dies.

Repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) 2772947 Icona Min. Agric. Madrid
Dades d'anellament: 07/02/98 Els estanys de Can Jordà, Santa Pau (Garrotxa). Mascle jove de l'any anterior.

Dades de control: 02/01/99 Trampejat i tornat a alliberar per un altre anellador als estanys de les Escoles (Castell-Platja d'Aro).

Distància: 59 Km.

Temps transcorregut: 328 dies.

PETITES INICIATIVES A FAVOR DELS OCELLS

Les grans accions no són a l'abast del ciutadà corrent. En aquest aspecte, únicament pot influir amb el seu vot perquè arribi al poder qui ell creu que ofereix una millor opció (o menys dolenta) als grans problemes ambientals que patim. Dificil papereta pels polítics que carreguen sobre les seves espatlles aquesta tremenda responsabilitat. A ells no els gosaria donar cap consell. Déu me'n guard. Com a molt, els demanaria que tinguessin, sempre, molt presents les paraules del vell cap indi Noah Sealh: *Sabem això: la terra no pertany a l'home; l'home pertany a la terra. Tot va enllaçat. Com la sang que uneix una família. Tot va enllaçat. Tot el que passi a la terra, passarà als fills de la terra. L'home no ha teixit la trama de la vida, n'és tan sols un fil. El que fa a la trama s'ho fa a ell mateix.*

Individuàlment tot comença per la coneixença. Com es pot estimar quelcom que no es coneix? Per tant, el sol fet d'interessar-se pels ocells ja és un primer pas al seu favor. Així mateix, si fem conèixer aquest món meravellós a d'altres persones, de segur que també l'estimaran. A partir d'aquí una cosa ens portarà a l'altra.

Però anem a comentar algunes petites accions directes en favor dels ocells i que de segur ens ajudaran a conèixer-los millor. Per exemple, podem afavorir els ocells ajudant-los a resoldre les seves necessitats bàsiques: menjar, beure o nidificació.

Menjar.- A l'hivern podem instal·lar menjadores, on posarem llavors, fruites, pa, algun os, etc. Com altres receptes típiques, esmentaré penjar una rastellera de cacauets enfilats en un filferro, una panotxa de blat de moro, alguna caps de girasol. També podem fer una barreja de llavors amb llard calent, que dipositarem en un recipient com la mitja closca d'un coco o un envàs de iogurt buit i el penjarem de cap per avall una vegada freda la mescla.

S'ha de tenir en compte, però, que aquesta disponibilitat de menjar pot atreure també altres animals com rates, ratolins, esquirols, guilles, etc. Per tant, s'ha de col·locar el menjar destinat a les aus fora de l'abast d'aquests altres animals. Per aconseguir-ho, el millor és penjar-lo a certa alçada del terra i separat de qualsevol

altre suport des d'on pugui saltar qualsevol animal no alat. Així, evitarem també que el lloc on es disposi el menjar es converteixi en una trampa mortal. Per exemple, ha d'estar prou elevat perquè un gat no pugui arribar-hi d'un salt i cruspis-se l'ocell quan està menjant.

Per últim, s'ha de ser conscient que si hom decideix muntar una menjadora adquireix un compromís i una responsabilitat. Per què? Doncs perquè, sobretot en temps d'escassetat d'aliment, els ocells poden arribar a dependre totalment d'aquest recurs alimentari que els oferim i si deixem la menjadora sense subministre podem posar la vida dels ocells que en depenen en un seriós perill.

Beure.- Un plat amb aigua neta, si pot ser a l'ombra, pot constituir un excel·lent abeurador. Si és prou gros, a més, pot convertir-se en una banyera on podran refrescar-se. Com en el cas del menjar, s'han de prendre les precaucions oportunes perquè quedi fora de l'abast d'altres animals i l'aigua sigui sempre neta.

Tant en aquest cas com en l'anterior podem aprofitar l'enllaminament de les aus per a l'obtenció de bones fotografies, que farem des d'un amagatall estratègicament bastit prop de la menjadora o l'abeurador. També podem realitzar estudis de comportament, oferint diverses menes de menjar i observant les preferències alimentàries de cada espècie, l'agressivitat i la dominància intraespecífica i interespecífica, etc.

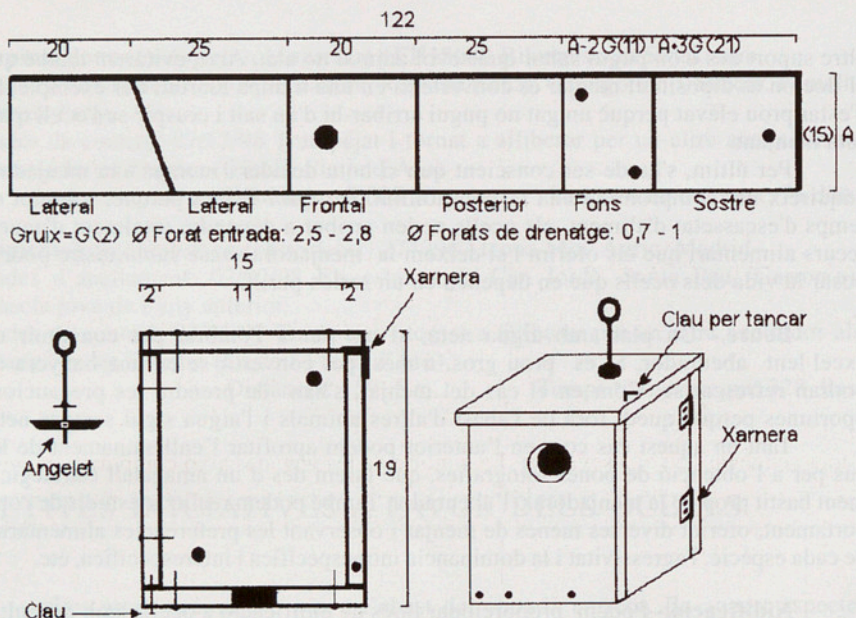
Nidificació.- Podem proporcionar llocs de nidificació a ocells amb dificultat per trobar-los. Per exemple, les mallerengues solen criar en forats d'arbres. Però cada vegada hi ha menys arbres vells amb balme que puguin fer servir. Per a resoldre el problema podem construir caixes-niu de fusta que penjarem a una certa alçada (entre 3 i 5 metres) i separats del tronc principal per evitar que els depredadors hi puguin accedir. S'ha de tenir en compte de no penjar les caixes-niu massa juntes unes de les altres. La raó és que els ocells solen defensar una certa franja de terreny al voltant del seu niu. Si els nius són massa a prop un de l'altre, el propietari d'una caixa no deixarà que s'instal·li cap altra parella massa a la vora de casa seva.

Un altre error que he observat a l'hora de plantar caixes-niu és lligar-les al tronc o a la branca d'un arbre. Aquest mètode sol dificultar el creixement de la planta i, fins i tot, li pot provocar la mort per estrangulació.

Seguidament dono unes mides orientatives per a la construcció d'una caixa-niu per a mallerengues. És bo que la fusta sigui basta, sense polir. Mentre la construcció sigui sòlida, forta i segura no us preocupi que no quedi perfecta. Al cap i a la fi, a la Natura no es donen formes gaire rectes ni regulars. Si es vol es pot posar unes xarneres en un lateral amb un sistema de tanca segur (per exemple un parell de bagues que es lliguin amb un filferro passador o un clau que cusi paret i sostre). S'ha de vigilar molt si fem servir una baga per penjar la caixa, perquè aquesta podria caure si es podrís la fusta o es rovellés la baga. Per suspendre les caixes, el millor sistema és practicar un forat al sostre per introduir-hi la cua d'un angelet (peça metàl·lica articulada usada per penjar làmpades). Una vegada fixat tancarem el ganxo i hi farem passar el penjador.

Les mides són orientatives i no passa gaire res si no coincideixen exactament. En tot cas tindrem en compte que la llargada del fons ha de fer l'amplada del tauló menys dues vegades el gruix (en el nostre cas $15-2-2=11$); i la llargada del sostre serà l'amplada del tauló més dues vegades el gruix i una mica més ($15+2+2+1=20$).

Per tal d'evitar que hi entri aigua farem el forat d'entrada lleugerament inclinat cap a dalt i penjarem la caixa lleugerament inclinada en el mateix sentit.

El diàmetre del forat d'entrada té importància per tal de limitar l'accés a determinades espècies. Així, amb un diàmetre de 2,5 cm no hi podrà entrar la mallerenga carbonera (*Parus major*). A 2,8 cm hi podrà accedir, però també ho podrà fer el pardal xarrec (*Passer montanus*). Si fem el forat més gran també s'hi podrà ficar el pardal comú (*Passer domesticus*).

Per a reintins (*Erithacus rubecula*) i cuetes (*Motacilla sp.*) les caixes tenen menys acceptació i, a més, la part frontal ha de ser oberta. Per això, en comptes de fer un forat tallaren el frontal a la meitat de la seva alçada.

Jardins.- Qui tingui la sort de tenir un jardí pot muntar-lo de tal manera que resolgui les tres necessitats de cop i alguna més. Un petit brollador proporcionarà aigua fresca per beure i per al bany. Alguna caixa-niu oferirà lloc de nidificació. El tema del menjar, a part de les menjadores, es pot complementar plantant arbusts i arbres que donin fruit. Volem recordar que les plantes d'aquí, les autòctones, afegeixen a la seva indiscutible bellesa el fet de ser molt resistents i necessitar molta menys cura (i aigua) que les forasteres. En la nostra flora autòctona n'hi ha de molt boniques i que produeixen una menja molt apreciada per a gran quantitat d'ocells. Donaré algunes idees: l'olivera, la figuera, un cep emparat, el lledoner, el cirerer d'arboç, el llorer, el marfull, el saüc, el grèvol, l'aladern, l'aranyoner, l'arç blanc, el roser silvestre, l'esbarzer, l'heura, el llentiscle, etc. Dels forans també n'hi ha de bonics i resistents, com el piracant, arbust espinós, verd tot l'any, molt emprat per fer tanques i que produeix gran quantitat de fruits, molt vistosos i que a més són molt apreciats pels ocells. El caqui té una fructificació espectacular i deliciosa.

Podem plantar algunes altres plantes solament com a complement o per oferir refugi i llocs de nidificació. Estic pensant en arbres tan bonics i emblemàtics com el xiprer, l'alzina o el suro o en plantes tant nostres com el romaní, la farigola, l'orella d'ase o les estepes.

I a més moltes d'aquestes plantes tenen usos medicinals o es poden emprar com a condiments a la cuina.

En fi, que si a part de l'estètica tenim en compte aquestes altres qüestions, a més de tenir un jardí bonic i pràctic, gaudirem de la visita segura de tota una munió d'ocells que l'enriquiran amb els seus colors, la seva vitalitat i el seu cant.

Mascotes.- És molt millor atreure els ocells i sentir-los cantar lliures que no tenir-los empresonats en gàbies. Les ales són per a la llibertat del vol. Comprar ocells de gàbia afavoreix la seva captura (legal i furtiva) i sol comportar la mort de gran nombre d'individus per cada un que sobreviu. Si malgrat aquestes consideracions hom vol tenir un ocell com a mascota, almenys que exigeixi la garantia que es tracta d'un ocell nascut en captivitat. D'altra banda s'ha de tenir present que un animal no és una joguina i que necessita alimentació, higiene, cura veterinària i, sobretot, estimació. Si hom arriba a cansar-se'n, el que mai ha de fer és obrir la porta de la gàbia i engegar l'au a la seva sort. La majoria de les vegades això comporta una mort segura: de fam, de fred o, en el millor dels casos, en les urpes d'un depredador. En el cas d'espècies al·lòctones molt adaptables, pot provocar un desequilibri ecològic en competir amb espècies locals. Per tant, el millor és donar l'animal a algú que es comprometi a fer-se'n càrrec (alguna amiat, el mateix establiment on es va comprar, alguna associació protectora d'animals, algun grup naturalista, etc.).

Petits i ferits.- De vegades, a la primavera, hom troba ocells petits que amb prou feines poden volar. Han saltat del niu una mica massa aviat. O almenys això és el que ens pot semblar a nosaltres. La majoria de les vegades, carregats de bones intencions, agafem el pobre ocellet desemparat i... i llavors no sabem què fer-ne. La solució és molt més senzilla. L'ocellet resulta que no estava desemparat, segur que els seus pares el vigilaven. Davant d'una situació d'aquesta mena el millor sol ser deixar l'ocell on és o, com a molt, separar-lo alguns metres (els menys possibles) d'algun perill imminent, com podria ser el trànsit rodat o algun gat massa interessat. D'aquesta manera les possibilitats de sobreviure són molt més elevades que si ens l'emportem a casa, on no sabrem com alimentar-lo ni, més tard, podrà aprendre a buscar-se la vida, lluny de l'experiència i les ensenyances dels seus pares.

Altra cosa és quan la troballa és d'una au ferida. Algunes vegades, desgraciadament poques, es podrà recuperar si rep l'ajut adequat. Aquesta tasca, doncs, l'han de fer professionals especialitzats, amb mitjans que permetin la recuperació de l'au després de la cura. S'ha de procurar que rebi atenció tan aviat com sigui possible. Els centres de recuperació més propers que poden portar a terme aquest servei són el de Torreferrussa o el del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (vegeu l'apartat d'adreces i telèfons d'interès). Els animals ferits s'han de col·locar en una caixa de cartró, on haurem fet forats de ventilació a la part de sota. Com a llit hi podem posar uns draps o una mica de paper de diari. Mai palla o serradures, perquè embruten l'animal i les ferides que pugués tenir. Tampoc no hi posarem cap recipient amb aigua o menjar, ja que el podrien tombar i mullar-se, cosa molt poc recomanable. Mantindrem la caixa en un lloc tebi, tranquil i ben ventilat. Si l'ocell té alguna extremitat fracturada és molt convenient immobilitzar-la-hi perquè no se li malmeti més. Aquesta immobilització s'aconsegueix fàcilment amb una mica d'esperadrap hipoal·lèrgic, que és poc adherent i no fa malbé el plomatge.

Denúncies.- S'ha de denunciar qualsevol activitat sospitosa que veiem. Per exemple, persones amb carrabines d'aire comprimit al camp, presència de ballestes, xarxes o altres trampes parades, trets en època de veda, etc. No ho dubteu: si us trobeu amb alguna cosa sospitosa comuniqueu-la a alguna autoritat (Mossos d'Esquadra, Policia Municipal, Agents Forestals, etc.). Per experiència pròpia sabem que sempre responen.

Grups.- Hi ha tota una sèrie de grups i entitats amb activitats directament o indirectament relacionades amb el món dels ocells. Fer-se'n soci d'alguna d'elles sol ser una bona manera d'endinsar-se en aquest món i participar en una àmplia varietat de projectes i iniciatives. En elles podem trobar un excel·lent mitjà per obtenir tota mena d'informacions del nostre interès o per a divulgar les nostres pròpies observacions. Normalment, aquestes entitats, també solen intervenir eficaçment en la defensa de la natura en general, i de les aus i els seus hàbitats, en particular. En la secció dedicada a les adreces d'interès n'hi trobareu algunes.

Un exemple de projecte portat feliçment a terme per una d'aquestes entitats (el Grup de Natura Sterna) és la creació de la bassa del Dofí. Aquest indret, malgrat la seva petitesa, s'ha convertit en molt poc temps en un dels espais humits més importants de la vall, onitològicament parlant.

Inicialment es va elaborar un projecte i es presentà a l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro, el qual hi va donar suport des del primer moment, accedint a totes les nostres peticions. Ens va cedir, per deu anys, la gestió d'un terreny de la seva propietat, que en aquells moments es feia servir com a abocador de runes. Aquest terreny té forma triangular, mitja hectàrea de superfície i està situat estratègicament al davant de la depuradora municipal (d'on havíem de treure l'aigua). També ens va proporcionar els mitjans per a la portada d'aigües i per a la realització del moviment de terres.

El dia 27 de maig de 1990 es finalitzaren les obres i es procedí a omplir la cubeta. La bassa del Dofí era una realitat! Encara nua de vegetació, va rebre immediatament els primers visitants: quatre cames-llargues (*Himantopus himantopus*) que feien el viatge migrador cap a les seves zones de cria, més al nord. Darrere aquests ocells en vingueren d'altres i ens adonàrem de la necessitat d'un aguait que ens permetés observar-los sense molestar. Per aquest fi, a les darreries d'agost, sobre l'arqueta d'aixetes de regulació d'aigua, es va construir un observatori ("hide") provisional. A finals de l'hivern següent s'emprengué la construcció d'un de definitiu. El va bastir, desinteressadament, tot solet, l'Antonio Martinez (avui malauradament desaparegut), més molestat que ajudat per uns manobres improvisats i inexperts.

Mentrestant vam portar a terme la plantació d'espècies vegetals autòctones estretament lligades a l'aigua com: balca, lliri groc, càrex, serrada, llentia d'aigua i d'altres. També s'hi portaren arbres (cedits pel Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà): salzes, tamarius, àlbers i freixes. Amb els arbusts tinguérem poca sort, perquè fracassàrem amb els esqueixos d'aranyoner, gatell i arç blanc. Solament vàrem poder salvar un saüc, un sanguinyol i un gatell. Més endavant es tornà a incorporar salzes, figueres, una olivera i un caqui.

Pel que fa a la fauna, hi portarem postes d'amfibis i hi deixarem anar fartets. El fartet és un petit peix autòcton, menjador de larves de mosquit que actualment està amenaçat de desaparició. Per a portar a terme aquesta repoblació demanarem els corresponents permisos de captura i alliberament a la Generalitat. També s'hi va deixar anar una parella d'ànecs collverd que, a la primavera següent, ens donaren l'alegria de veure com els acompanyaven set anegüets d'allò més espavilats.

Amb el pas dels anys tot s'ha anat assentant. Els plançons han crescut, noves espècies vegetals i animals s'hi han establert i la nostra intervenció es limita ja a les feines bàsiques de regulació, vigilància i conservació. També, com no, gaudim de la doble satisfacció de veure com aquest petit espai rep, per una part, una gran diversitat de visitants alats. Hi hem arribat a observar més de cent espècies diferents, algunes d'elles tan poc freqüents per aquests rodals com el martinet ros (*Ardeola ralloides*), l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*), el tètol cuabarrat (*Limosa lapponica*), el becadell sord (*Lymnocyrtus munimus*), el fumarell alablanc (*Chlidonias leucopterus*) o la cotxa blava (*Luscinia svecica*). Per una altra, també és visitada per una gran quantitat de persones, i sobretot de joves, que queden meravellades davant els confiats ocells. I com que el món ha de ser complet, també esmentarem la visita d'una altra mena de fauna que embruta tot allò que toca i pertot allà on passa, deixant un inconfusible rastre d'ignorància en forma de pintades, llaunes buides, burilles i excrecions variades.

Comportament.- La majoria d'ocells viuen en el que anomenem natura, fora dels ambients urbans. Per tant, totes les accions encaminades a conservar el seu espai vital són positives. De fet, actualment, l'amenaça més gran que plana sobre la majoria d'espècies animals en general i d'ocells en particular, és la destrucció dels seus hàbitats. Cada vegada els anem prenent més i més espai i els embrutim i emmetzinem el que els resta.

Si no hi ha aigua no hi ha ànecs. Si no hi ha insectes no hi ha orenetes. Si no hi ha peixos no hi ha corbs marins. Si no hi ha arbres, arbustos, tranquil·litat, espai, ... no hi ha res.

Per tant, no hem de malgastar l'aigua. D'un costat la restem de la dels ànecs i de l'altre l'embrutim i costa molts diners depurar-la, perquè no mati els peixos que ens hem de menjar nosaltres mateixos i els corbs marins.

Si abusem dels insecticides químics que fem servir a casa o per tractar horts i jardins, deixem sense menjar o proporcionem una menja enverinada als ocells insectívoros, com els reintins o les neretes.

Si es crema un bosc perquè hi hem llençat una cigarreta encesa des del cotxe o perquè hem anat a fer una costellada a bosc, centenars o milers d'ocells (i d'altres animals) moren o queden sense menjar i sense un lloc on viure.

Molestar els ocells quan crien pot portar que es perdi la llocada. A la primavera hem de ser especialment sensibles i crítics amb les activitats que desenvolupem en l'ambient natural ja que pot ser que fem avorir una posta de la manera més ximple. Posem alguns exemples. Una innocent escalada en una paret on criï el falcó pelegrí, un passeig amb barca massa a prop d'un niu de corb marí, una neteja de bosc.

Tot això no vol dir que no es pugui gaudir de la Natura o treballar-hi, al contrari. El que vull remarcar és que hem de ser conscients de l'efecte de les nostres accions. Però hi ha solucions per a tot: les neteges de bosc es poden fer abans o després de l'època de reproducció. Segur que no passa gaire res si evitem acostar-nos al rocam quan anem a barquejar. I de penya-segats on no criï el falcó pelegrí, desgraciadament, n'hi ha massa i tot... Estic segur que les persones que treballen o desenvolupen el seu oci a la natura, si ho sabessin evitarien destorbar els seus components. Perquè precisament aquests components són els que formen el que diem Natura.

En general, viure respectuosament amb l'entorn suposa tota una filosofia de vida. Els aspectes, doncs, són molt variats i nombrosos. Evidentment la seva enumeració queda totalment fora de l'abast d'aquest llibre. Qui vulgui aprofundir en el tema té al seu abast diverses obres que el tracten des de diferents angles. Com a botons de mostra esmentaré: *50 coses senzilles que tu pots fer per a salvar la Terra* (1992) The Earth Works Group. Barcelona, Naturart, S. A. i *Házte lo verde. 1000 ideas para que cada persona pueda mejorar su calidad de vida y la salud del planeta* (1990) Barcelona, Editorial Integral.

ADRECES I TELÈFONS D'INTERÈS

CENTRES DE RECUPERACIÓ DE FAUNA SALVATGE DEL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

Centre de Recuperació

Mas El Cortalet

17486 - Castelló d'Empúries (Girona)

Tel. 972 45 42 22

Centre de Recuperació de Rapinyaires de Torreferrussa

Ctra. Sabadell/Santa Perpètua de Mogoda, Km 4,5

08130 - Santa Perpètua de Mogoda (Barcelona)

Tel. 93 560 00 52

Centre de Recuperació del Parc Natural del delta de l'Ebre

Pl. Vint de maig, s/n.

43580 - Deltebre (Tàrragona)

Tel. 977 48 95 11

Centre de Recuperació de Vallcalent

Camí de Vallcalent, 63

25003 Lleida

Tel. 973 26 79 90

Servei de recollida: Centre de Protecció dels Animals

C/Francisc Tàrraga, 48

08027 - Barcelona

Tel. 93 349 50 58 - 93 349 51 16

GRUPS

Grup de Natura Sterna. Apartat núm. 27. 17249 - Castell d'Aro.

Associació d'Amics de les Gavarres. Apartat núm. 448 17080 - Girona

Centre Excursionista Montclar. C/Campmany, núm. 100

17220 - Sant Feliu de Guíxols

DEPANA 93 210 45 79

Greenpeace 91 444 14 00

W.W.F. Adena 91 308 23 09 / 10

Grup Català d'Anellament (GCA) Museu de Zoologia, parc de la Ciutadella s/n,
08003 - Barcelona. Telèfon 93 319 42 79 FAX 93 310 49 99.

Centre Català d'Ornitologia (CCO) C/Montserrat, núm. 125

08915 - Barcelona 93 398 35 72

Sociedad Española de Ornitología (SEO) C/Melquiades Biencinto, núm. 34

28053 - Madrid. e-mail: seo@seo.org

DENÚNCIES

Polícies Municipals:

Castell-Platja d'Aro 972 82 57 77

Sant Feliu de Guíxols 972 32 42 11

Santa Cristina d'Aro 972 83 82 82

Mossos d'Esquadra:

Sant Feliu de Guíxols 972 82 24 50

Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya
972 21 24 00

Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya 972 22 30 35

FOCS

Bombers Castell-Platja d'Aro 972 82 57 02 (Urgències) - 972 81 94 22

BIBLIOGRAFIA

Relació d'obres que he consultat durant la redacció d'aquest treball. Evidentment no es tracta d'un llistat exhaustiu, ni molt menys, d'obres relatives als ocells. Només és això, una relació de les obres que he "remenat" i demano excuses avançades si algú se'n sent exclòs. D'altra banda, m'he permès marcar (amb un triple asterisc) els llibres que, personalment, crec que poden ser de més ajut o més interessants als que comencen a endinsar-se en el món dels ocells.

LLIBRES

*AYMERICH, J. i altres (1991) *Els ocells d'Osona*. Barcelona, Lynx.

*BAKER, K. (1993) *Identification Guide to european Non-Passerines*. Hertfordshire, BTO.

*BAUFLE, J. M., VARIN, J. P. (1979) *La caza fotográfica*. Barcelona, Instituto Perramon.

*BERNIS, F. (1966) *Migración en aves*. Madrid, SEO.

*BOLOGNA, G. (1981) *Guía de aves*. Barcelona, Grijalbo.

*BRUUN, B., SINGER, A. (1980) *Guía de las aves de España y de Europa*. Barcelona, Omega.

*BUSQUETS, E. (1987) *Els animals segons el poble*. Barcelona, Millà.

*CARRERA, E. (1987) *Gavines*. Barcelona, CYAN.

*CEBALLOS, P., PURROY, F.J. (1977) *Pájaros de nuestros campos y bosques*. Madrid, Servicio de Publicaciones Agrarias del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

*CHVAPIL, S., KNOTEK, J., KNOTEK, L. (1992) *Aves de jaula*. Madrid, Sausaeta.

***CHYNERY, M. (1980) *Guía práctica ilustrada para los amantes de la Naturaleza*. Barcelona, Blume.

*COPETE, J. L. (ed.) (1998) *Anuari d'ornitologia de Catalunya*. 1996. Barcelona, Grup Català d'Anellament.

*CORDERO-TAPIA, P.J. (1983) *Las aves del Maresme: catálogo, status y fenología*. Barcelona, Universidad.

*CORONADO, R., DEL PORTILLO, F., SAEZ-ROYUELA, R. (1973) *Guía de las anátidas de España*. Madrid, ICONA.

*DAVIS, P.G. (1981) *Trapping Methods for bird ringers*. Hertfordshire, BTO.

*DE ANDRES, A., SACRISTAN, A. (1997) *Los Pájaros*. Madrid, Penthalon.

*DE SAGARRA, J.M. (1947) *Els ocells amics*. Barcelona, Juventud.

*DEL HOYO, J., ELLIOT, A., SARGATAL, J. (1992->) *Handbook of the birds of the World*. Barcelona, Lynx.

***DEL HOYO, J., SARGATAL, J. i altres (1989) *On observar ocells a Catalunya*. Barcelona, Lynx.

*DELIN, H., SVENSSON, L. (1993) *Photographic guide to the birds of Britain & Europe*. London, Hamlyn.

*DU FEU, C. (1985) *Nest boxes*. Hertfordshire, BTO.

*FREEMAN, M. (1984) *Photographier toute la nature*. Bordsa.

*FORTIA, R. *Fauna i flora de les comarques de Girona*. Girona, Editorial Gironina.

*GARMS, H., EIGENER, W (1977) *Plantas y animales de España y Europa*. Pamplona, EUNSA.

*GENERALITAT DE CATALUNYA (1987) *Espècies protegides*. Barcelona, DARP.

*GINN, H.B., MELVILLE, D.S. (1981) *Moult in Birds*. Hertfordshire, BTO.

*HAYMAN P. (1983) *Guía de las aves*. Barcelona, Folio.

*HAYMAN P., BURTON, P. (1990) *Aves de Europa*. Barcelona, Salvat.

*HARRISON, C. (1977) *Guía de campo de los nidos, huevos y polluelos de las Aves de España y de Europa*. Barcelona, Omega.

*HEATHER ANGEL (1982) *La Naturaleza en fotografía*. Barcelona, Marín.

*HEINZEL, H., FITTER, R., PARSLow, J. (1981) *Manual de la aves de España y de Europa*. Barcelona, Omega.

*ICONA (1984) *Manual del anillador*. Madrid, Servicio de Publicaciones Agrarias del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

*JENNI, L., WINKLER, R. (1994) *Moult and Ageing of European Passerines*. San Diego, Academic Press.

***JONSSON, L. (1994) *Aves de Europa con el norte de Africa y el próximo Oriente*. Barcelona, Omega.

*MACIAS, M. (1988) *Els ocells de la Garrotxa*. Olot, Batet.

*MADGE, S. *La observación de las aves*. Barcelona, Fontalba.

*MALUQUER, J. (1973) *Els ocells de les terres catalanes*. Barcelona, Barcino.

*MESTRE, P. (1989) *Manual de pedagogia ornitològica*. Vilafranca del Penedès, L'autor.

*MOTJE, Ll. (1982) *Els ocells de la Selva*. Girona, L'autor.

*MUNTANER, J., FERRER, X., MARTINEZ-VILALTA, A. (1983) *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra*. Barcelona, Ketres.

- *NICOLAI, J., SINGER, D., WOTHE, K. (1995) *Gran guía de la Naturaleza Aves*. León, Everest.
- ***PERRINS, CH. (1987) *Aves de España y de Europa*. Barcelona, Omega.
- ***PETERSON, R., MOUNTFORT, G., HOLLOM P.A.D. (1983) *Guía dels ocells dels Països Catalans i d'Europa*. Barcelona, Omega.
- *PRATER, A.J., MARCHANT, J.H., VUORINEN, J. (1987) *Guide to identification and ageing of Holarctic Waders*. Hertfordshire, BTO.
- *RODRÍGUEZ DE LA FUENTE, F. *Cuadernos de campo*. Barcelona, Marín.
- *RODRÍGUEZ DE LA FUENTE, F. (1970) *Enciclopedia Salvat de la Fauna*. Pamplona, Salvat.
- *RODRÍGUEZ DE LA FUENTE, F. (1975) *Enciclopedia Salvat de la Fauna Ibérica y Europea*. Barcelona, Salvat.
- *SAEZ-ROYUELA, R. (1980) *La guía de INCAFO de las aves de la Península Ibérica*. Madrid, Incafo.
- *SARGATAL, J. DEL HOYO, J. (1989) *Els ocells del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà*. Barcelona, Lynx.
- *SAUER, F. (1982) *Aves acuáticas*. Barcelona, Blume.
- *SAUER, F. (1982) *Aves terrestres*. Barcelona, Blume.
- *SUÑER, D., MOTJÉ, Ll. (1981) *Ocells de Girona i la seva rogalia*. Girona, Ajuntament de Girona.
- *SVENSSON, L. (1996) *Guía para la identificación de los Passeriformes europeos*. Madrid, SEO/BirdLife.
- *THIEDE, W. (1982) *Pequeña Guía de las aves de Europa*. Barcelona, Omega.
- *VARIN, J. P. (1982) *La photographie animalière*. Paris, Paul Montel.
- *Varis. (1989) *Enciclopèdia Catalana*. Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana.
- ***Varis. (1984-1992) *Historia Natural dels Països Catalans*. Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana.
- *(1975) *El maravilloso mundo de las Aves*. Barcelona, Galaxia del Libro.

REVISTES

- **Ardeola*. Pozuelo de Alarcón, SEO.
- **Àncora*. Sant Feliu de Guíxols, Associació Cultural Bitàcora.
- **Bulletí de Contacte del Grup Català d'Anellament*. Barcelona, GCA
- **Bulletí del Grup Català d'Anellament*. Barcelona, GCA
- **Ecologia*. Madrid, MAJ Comunicació Ediciones.
- **El Carrilet*. Platja d'Aro, El Carrilet Edicions i Publicitat.
- **La Garcilla*. Pozuelo e Alarcón, SEO.
- **Natura*. Madrid, Ediciones Mundo Natura.
- **Quercus*. Madrid, Quercus.

GUIES SONORES

- * LLIMONA, F., MATHEU, E., ROCHE, J. (1995) *Guía sonora de las aves de España*. Barcelona, Alosa.
- * ROCHE, J. C. (1986) *El Walkbird*. Viens (France), Sittelle.

INTERNET

Impossible fer un repàs exhaustiu. Hi ha un piló d'informació sobre temes ornitològics. De tota manera deixaré constància de l'existència d'una pàgina amb referències locals. És la de la Diputació de Girona. En un dels seus apartats es parla sobre diferents espais naturals de la nostra província, entre ells els massissos de Cadiretes (www.ddgi.es/espais/cadirete.htm) i de les Gavarres. (www.ddgi.es/espais/gavarres.htm).

MISCEL·LÀNIA

Com que els aficionats podem prendre'ns algunes llicències vedades als professionals de l'escriptura, m'escaparé de l'àmbit purament ornitològic i, transgredint conscientment les regles acadèmiques del que ha de ser un llistat bibliogràfic, citaré aquí algunes lectures que m'han fet gaudir d'allò més. Hi ha de tot. Malgrat la seva diversitat totes elles tenen com a denominador comú la natura, sigui com a protagonista en forma d'animal, sigui com escenari de l'acció, sigui com a motiu d'una paràbola.

Serveixi aquesta humil propaganda com a homenatge als autors de les obres. Estic segur que qui no les conegui i es decideixi a llegir-ne algunes, el faran xalar tant com a mi. Són ideals per quan plou, quan estàs malalt o, simplement, quan necessites o vols assaborir una alenada d'aire fresc, sense sortir de casa.

He d'aclarir que fora dels escrits en castellà he posat els títols en català, tot i que em consta que alguns dels llibres no hi han estat traduïts. També vull fer notar que els he ordenat alfabèticament pel primer cognom de l'autor.

El turó de Watership. De Richard Adams.

El clan de l'ós cavernari. De Jean M. Auel. Primer llibre de la tetralogia tan imitada però no superada que comprèn, també, *La vall dels cavalls*, *Els caçadors de mamuts* i *Les planures del trànsit*. Altres autors de sagues de "prehistòrics" són Michael & Kathleen Gear, Linda Lay Shuler, William Sarabande i Joan Wolf.

Juan Salvador Gaviota. De Richard Bach.

Tauró. De Peter Benchley.

Marcovaldo. De Italo Calvino.

Fujitivo. De Borja Cardelús. També, *Voces de la marisma.*

Julie i els llops. De Jear Craighead George.

Parc Juràssic. De Michael Crichton.

El rei dels óssos. De James O. Curwood.

Els cercles de pedra. De Joan Dahr Lambert.

Mecanoscrit del segon origen. De Manuel de Pedrolo

El camíno. De Miguel Delibes. Un exemple de tota una obra que traspuia amor a la Natura, tot i ser un empedreït caçador. De fet, amb els seus llibres (i els d'algun altre) de cacera em feia passar el "mono" durant les llargues temporades de veda.

La meva família i altres animals. De Gerald Durrell. Primer volum de la deliciosa trilogia de Corfú, que es completa amb *Bestioles i altres parents* i *El jardí dels déus*. Darrera l'èxit d'aquests llibres, Gerald Durrell n'escrigué uns quants més on relata les seves aventures de naturalista i també protagonitzà les sèries televisives *El naturalista aficionat* i *Durrell a Rússia*.

Terra de llops. De Nicholas Evans.
Peña Grande. De Miguel Martín Fdez. de Velasco.
L'ós. De William Faulkner.
El vell i el mar. D'Ernest Hemingway.
La felicitat de viure amb la Natura. D'Edith Holden.
Platero y yo. De Juan Ramón Jiménez.
El llibre de la selva. De Rudyard Kiplig.
La crida del bosc. De Jack London. També d'ell mateix i entre d'altres, *Abans d'Adam*, *Ullal blanc*, *El silenci blanc i altres contes*, *Les aventures del Gran Nord* i *altres relats*.

La lluna del ren. D'Elizabeth Marshall.
Les veus del desert. De Marlo Morgan.
Rebelió a la granja. De Georges Orwell.
Cinc històries del mar. De Josep Pla. I tantes d'altres...
El vent del món. De Pierre Pelot.
Anaconda. D'Horacio Quiroga
La guerra del foc. De J. H. Rosny.
Iglús a la nit. De Hans Ruesch.
La llegenda del llop cantaire. De George Stone.
Les dues ancianes. De Velma Wallis. També d'ella, *Darrere el sol*.
La rata. De Andrzej Zaniewski.

SEGONA PART

Fins a la data de publicació he registrat 211 espècies (més un híbrid) de les quals més de setanta són nidificants. Mentre que hom constata presències sorprenents, com la calàbria grossa (*Gavia immer*) o l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*), també hi ha absències notables, com és el cas dels paràsits i altres ocells marins o alguns rapinyaires. Això és producte d'un "vici" d'estudi. La prospecció marina i la de grans aus en vol ha estat relativament pobre, mentre que l'anellatge i la prospecció de les poques zones humides ha estat força intensa. D'altra banda, he realitzat un cert esforç per tal de detectar ocells que pensava que podien ser residents habituals en algun dels nostres penya-segats rocallosos. Malgrat les esperances de comptar amb la presència de merla roquera (*Monticola saxatilis*) o pardal roquer (*Pertonia petronia*) les prospeccions realitzades no han donat resultats positius.

Tal com s'ha dit en la introducció, he preferit no ressenyar espècies de les quals no he tingut seguretat d'observació. Per tant, a part de les exclusions ressenyades, tampoc no s'han inclòs a la llista aquelles espècies de les quals la bibliografia consultada inclou casa nostra dins la seva àrea de distribució, però que no han estat observades (o almenys no en tinc notícia directa). És amb aquest esperit que assumeixo plenament la responsabilitat dels "oblits" que hi trobareu. Penso, però, que aquestes mancances han de representar altres tantes propostes interessants d'estudi. Alguns dels ocells no inclosos en la present relació i que suposo que poden mantenir una presència regular (encara que sigui en pas) a casa nostra podrien ser:

Ocell de tempesta (*Hydrobates pelagicus*)

Astor (*Accipiter gentilis*)

Bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*)

Paràsit cuapunxegut (*Stercorarius parasiticus*)

Paràsit cuaample (*Stercorarius pomarinus*)

Paràsit gros (*Catharacta skua*)

Gavià fosc (*Larus fuscus*)

Gavineta de tres dits (*Rissa tridactyla*)

Xatrac comú (*Sterna hirundo*)

Mussol emigrant (*Asio flammeus*)

Cucut reial (*Clamator glandarius*)

Pela-roques (*Tichodroma muraria*)

Pinsà borroner (*Pyrrhula pyrrhula*)

Cornella (*Corvus corone*).

De fet, per exemple, l'astor (*Accipiter gentilis*) és citat al massís de Cadiretes, a la pàgina d'Internet de la Diputació de Girona. I els paràsits cuapunxegut (*Stercorarius parasiticus*) i gros (*Catharacta skua*) són citats per diversos autors enfront d'una localitat tan propera com Palamós. L'ocell de tempesta (*Hydrobates pelagicus*) i la gavineta de tres dits (*Rissa tridactyla*) són observats amb assiduïtat, mar endins, enfront de les nostres costes.

Al final d'aquest repertori figura un afegit d'observacions d'espècies exòtiques. En la immensa majoria dels casos es tracta, sens dubte, d'individus escapats de captivitat. Aquesta hipòtesi ve corroborada pel fet que alguns d'aquests

exemplars portaven una anella de plàstic a la pota, cosa que es comprovà en ser capturats durant diverses sessions d'anellament. Algun era tan manyac i estava tan acostumat a la presència humana que fins i tot es va deixar agafar amb la mà. Per altra part, aquests exemplars només s'han observat durant curts períodes de temps i en la majoria dels casos es tractava d'individus aïllats. A tot això, només hi ha dues excepcions: una és la cotorreta de pit gris (*Myopsita monachus*) (d'aquests animals se'n van veient des de 1986; els estius de 1992 i 1997 i l'hivern de 1997 a 1998, fins i tot es va observar com bastien niu i intentaven la cria). L'altra és la cotorra de Kramer (*Psittacula krameri*) de la qual des de finals de 1997, n'hem anat veient, en diferents indrets, individus aparellats. Sembla que s'està consolidant una població estable, sobretot de la primera de les dues espècies esmentades. I hi ha força indicis que alguna parella ha criat amb èxit a la vall.

Per altra part hi ha una sèrie d'ocells, positivament presents al territori estudiat, dels quals no s'ha arribat a constatar que hi nidifiquin, tot i que hi ha hàbitats i condicions favorables perquè ho facin. Seria el cas del corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*), de l'àguila marcenca (*Circus gallicus*), de l'esperver vulgar (*Accipiter nisus*), del falcó mostatxut (*Falco subbuteo*), del xoriguer comú (*Falco tinnunculus*), del rascló (*Rallus aquaticus*), del mussol banyut (*Asio otus*), del falcot pàl·lid (*Apus pallidus*), del ballester (*Tachymarptis melba*), del roquerol (*Ptyonoprogne rupestris*), del tallarol emmascarat (*Sylvia hortensis*), de la tallareta vulgar (*Sylvia communis*), del tallarol gros (*Sylvia borin*), del papamosques gris (*Muscicapa striata*), del botxí (*Lanius meridionalis*) o del sit negre (*Emberiza cia*).

Com veieu, resta, encara, molta feina per fer, moltes incògnites per aclarir. Les possibilitats d'aprofundir en el coneixement dels nostres ocells són immenses.

Estructura

El llistat d'espècies està estructurat de la següent manera: els ocells s'enumeren un a un seguint la mateixa ordenació sistemàtica emprada en el volum 12, dedicat a les aus, de la *Història Natural dels Països Catalans*, editada per la Fundació Enciclopèdia Catalana. Com en aquesta obra, es fan grups d'espècies per ordres o famílies. El nom de l'ordre o la família encapçala cada grup d'ocells afins i va seguit d'una curta descripció general.

Segueixen, numerades una a una, les espècies. De cada mena d'ocell se n'ofereix la següent informació.

Nom català de l'ocell, seguit, entre parèntesi, del científic. Per tal d'evitar que es perdin, quan el sé, poso el nom o noms locals, de manera remarcada, davant del nom "oficial". En alguns grups la referència del nom local és a la descripció de la família, ja que es tracta de noms genèrics que es fan servir per designar diverses espècies, sense especificar. És el cas de *miloques*, *cuetes*, *neretes* i *bosquetes*.

La manera particular de parlar dels nostres avis és tan vàlida com la que més. De fet vaig estar temptat d'escriure el llibre "salant". Em va fer por, però, no saber reproduir aquella parla dolça que havia sentit de petit i que hem perdut irremeiablement. La manera especial que tenien d'anomenar certes coses o alguns sers vius és una riquesa que s'està perdent amb la uniformització de la informació i l'allunyament de la Natura que la vida moderna provoca. Encara som a temps de recuperar força d'aquests mots nostres. Per tant, aquest tema constitueix una bona proposta per a un treball d'investigació d'allò més interessant i una excusa fantàstica per remoure la memòria de la gent gran, que són els qui encara guarden aquest tresor.

No trobeu molt més autèntic dir "reintí" que pit-roig o "estefandria" que pastanaga o, fins i tot, "buiola" en comptes de palangana?

D'altra banda, és molt bo que l'aficionat conegui el nom científic. Aquest és d'una importància capital a l'hora de la identificació i elimina els possibles errors que poden provocar l'ús de noms vulgars. Un *Erithacus rubecula* és un *Erithacus rubecula* aquí, a la Xina o a Austràlia. Un rei pot ser un pit-roig un reietó, un bruel i qui sap què més dintre d'una mateixa comarca; una bosqueta o una miloca... Un exemple d'aquesta mena de confusió la trobeu en aquest mateix llibre, quan comparo la grandària de molts dels ocells amb el pardal, sense especificar que em refereixo al pardal comú (*Passer domesticus*). És per això que, al llarg de tot el llibre, darrera el nom d'un ocell sol figurar-hi el seu nom científic, per a identificar-lo inequívocament i per anar familiaritzant l'inexpert amb una terminologia corrent i imprescindible en els cercles ornitològics.

Grandària. Es dona una idea de la mida aparent per comparació amb unes quantes aus més o menys conegudes per tothom. De vegades la comparació es fa difícil perquè, encara que la longitud corporal sigui semblant, la complexió de l'au o l'envergadura de les ales pot ser molt diferent. Malgrat això, m'ha semblat més útil donar una referència visual que unes dades numèriques que es poden trobar, fàcilment, en qualsevol guia d'identificació. Amb tot, en la descripció dels ocells que he pres com a referència hi trobareu la seva longitud en centímetres i el seu pes en grams.

Estatus. En aquest apartat es donen dades de la presència al llarg de l'any i de quantitats relatives de cada ocell en el territori objecte d'aquest llibre. S'ha d'entendre que l'abundància d'un ocell es refereix als hàbitats que li són propis. Així, l'expressió "relativament abundant" vol dir que en els llocs adients, que poden ser molt concrets i de reduïda extensió, l'espècie hi abunda, mentre que a la resta del territori pot ser totalment absent.

A més de la presència esporàdica (accidental -molt rar- o divagant -no rar, però tampoc comú ni regular-) es distingeixen quatre menes de poblacions: sedentaris, migradors, estivals i hivernants, entenent per migradors aquells ocells que no es queden entre nosaltres i només passen. Tal com s'ha apuntat abans, en una mateixa espècie es poden arribar a donar les quatre menes de poblacions. Seria, probablement, el cas del tudó (*Columba palumbus*).

Normalment la presència d'un determinat ocell a la primavera i estiu (sedentaris i estivals) s'ha d'entendre com a sinònim de nidificant. Cas de no ser així, s'especifica.

Evidentment, la situació poblacional pot canviar i, de fet, canvia amb el temps. El nostre desig i la nostra esperança és que els canvis es produeixin per a millor.

Quan i on observar-lo o se l'ha observat. S'hi dona indicació en el temps i l'espai d'on cercar l'espècie en qüestió, a casa nostra. Aquestes indicacions no són de cap manera excloents. No vol dir que aquell determinat ocell només es pugui observar en aquell lloc en determinada època. Simplement, són recomanacions fruit de la pròpia experiència.

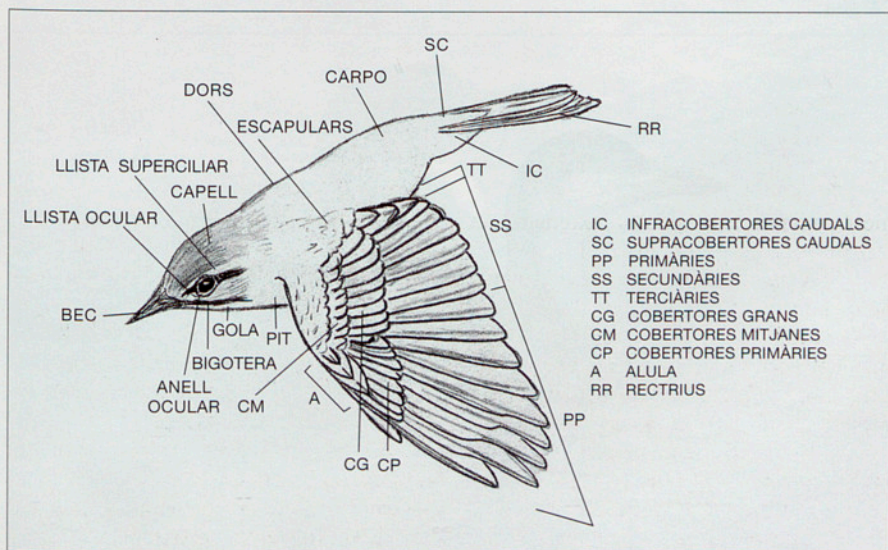
En el cas d'ocells poc corrents es concreten, tant com es pot el lloc i el moment de l'observació. De tota manera, per raons d'espai, quan el nombre d'observacions és superior a quatre o cinc no s'arriba a especificar.

Principals trets distintius. Sense fer una descripció detallada de l'au, es donen unes indicacions dels trets més característics i diferenciadors de l'ocell. En espècies que canvien estacionalment d'aspecte, em centro, sobretot, en els trets del vestit que porten quan són entre nosaltres.

Notes diverses. Aquest apartat és un vertader calaix de sastre on es poden trobar les anotacions més diverses, des de dades aconseguides gràcies a l'anellatge fins a algun refrany, passant per qualsevol mena de curiositat.

Aquesta estructura que he intentat imposar-me per a totes les espècies, encara que rígida i inamovible al llarg de tot llistat, no ha aconseguit ferrar-me del tot. Vulguis que no, sempre se't barregen una mica els gossos i tant se t'escapa alguna dita popular cap a l'Estatut com part de la descripció a les Notes diverses. Sabut això, no us faci mandra (hi ha molt poca lletra) llegir la resta d'apartats d'una espècie encara que busqueu una dada concreta que hauria d'estar en un sol d'ells.

DIBUIX D'UN OCELL AMB TERMINOLOGIA BÀSICA

NO PASSERIFORMES

• Els gàvids

Ocells cabussadors per excel·lència. El seu tret més distintiu és la posició molt endarrerida de les potes palmades, fet que els fa molt bons nedadors, però pèssims caminadors. A diferència de gavots i pingüins, les calàbries no fan servir les ales per nedar sota l'aigua, sinó que s'impulsen únicament amb les potes.

Els cercarem al mar i a l'hivern. Mida, forma i línia de flotació baixa els distingeixen de la majoria d'ocells marins. Es podrien confondre amb el cabussó emplomallat (*Podiceps cristatus*), molt més clar i de cap més dret i escairat o amb algun corb marí (*Phalacrocorax sp.*), més foscos i de bec ganxut.

1. Calàbria agulla

(*Gavia arctica*)

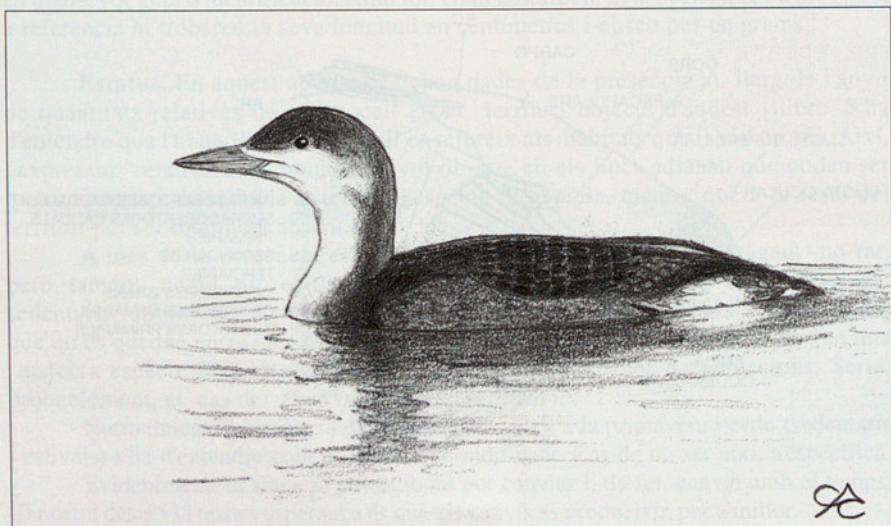
Grandària: Més grossa que un ànec collverd.

Estatus: Poc conegut, sembla ser un hivernant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: A l'hivern, al mar. Les contades observacions s'han fet a la badia de Platja d'Aro.

Principals trets identificatius: En plomatge hivernal, parts superiors fosques i coll i ventre blancs. Bec recte. Posat a l'aigua de vegades deixa veure una taca clara a les cuixes.

Notes diverses: Una calàbria pot nedar algunes centenes de metres d'una sola cabussada, arribant a una fondària de 75 metres i romanent fins a 8 minuts sota l'aigua.

2. Calàbria grossa

(*Gavia immer*)

Grandària: Una mica més petita que una oca.

Estatus: Divagant hivernal molt rar.

Quan i on se l'ha observat: El 26/12/97 un exemplar jove, molt manyac, al port de Sant Feliu. Algunes persones afirmaven que feia prop d'un mes que anava apareixent per allà.

Principals trets identificatius: Cap de perfil pla. En vestit d'hivern, parts superiors fosques amb cap i clatell més negres que l'esquena. Coll i ventre blancs. Bec robust i gruixut.

Notes diverses: Aquesta és la més americana de les quatre espècies de calàbries que existeixen. Cria a l'Amèrica del Nord, Groenlàndia i Islàndia.

• Els podicipèdids

Ocells cabussadors, escuats, de potes amb dits lobulats. La posició de les potes és també molt endarrerida, com en les calàbries (*Gavia sp.*), amb les quals presenten una convergència evolutiva més que un veritable emparentament. Això vol dir que animals poc emparentats han anat evolucionant cap a formes similars en enfrontar-se a ambients, situacions i, per tant, necessitats semblants.

Les aus d'aquesta família tenen el curiós costum de transportar els petits a l'esquena mentre neden. De fet arriben, fins i tot, a cabussar-se amb els petits al dors.

Amb la creació de la bassa del Dofí s'ha aconseguit l'establiment d'un punt de reproducció del cabusset (*Tachybaptus ruficollis*). Aquest fet és un clar indicador que la manca d'espais humits és un dels factors limitants fonamentals de les poblacions d'ocells aquàtics a casa nostra.

3. Cabusset

(*Tachybaptus ruficollis*)

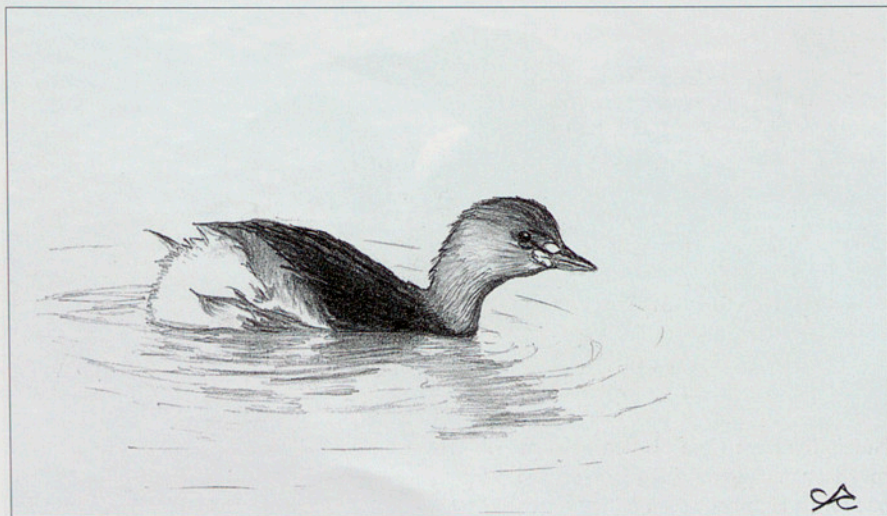
Grandària: Entre una guatlleta i una perdiu.

Estatus: Nidificant escassísim. Migrant i hivernant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: Des de 1994 una parella ha criat cada any a la bassa del Dofí. L'observació en aquest lloc és, doncs, segura durant tot l'any.

Principals trets identificatius: És el més petit de la família. Sense cua. Popa alta i tofuda. A l'estiu és marró fosc per sobre i més clar pel dessota. Té una taca groga a la base del bec. El vestit d'hivern és molt més clar.

Notes diverses: Segons la bibliografia sol fer dues postes l'any. La parella de la bassa del Dofí només ho va fer amb èxit el 96. Pot ser que alguna es malbaratés, ja que hem observat els primers polls acabats de néixer en dates tan extremes com a primers de setembre de 1995 o el 15 de març de 1997.

4. Cabussó emplomallat

Podiceps cristatus)

Grandària: Més petit i més esvelt que un ànec collverd.

Estatus: Migrant escàs.

Quan i on se l'ha observat: Les poques observacions s'han fet durant els passos migratoris al mar, a Sant Pol i prop del Port d'Aro.

Principals trets identificatius: Ocell gros, de coll llarg i blanc, clatell escairat, amb blanc per sobre de l'ull. A l'hivern perd les "goles" rovellades que llueix a l'estiu.

Notes diverses: El més gran de la família i el més marí dels tres. Té una cerimònia de festeig molt elaborada i espectacular amb postures, salutacions i ofrenes rituals, recíproques i simultànies.

5. Cabussó coll-negre

(Podiceps nigricollis)

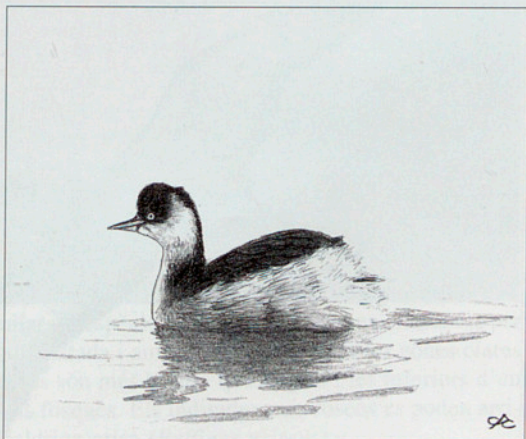
Grandària: Com una perdiu.

Estatus: Migrant irregular i escàs, hivernant irregular.

Quan i on se l'ha observat: Durant els passos migratoris s'ha observat algun exemplar solitari a la bassa del Dofí. A l'hivern se'n pot veure algun al mar. Per exemple l'hivern de 1994 a 1995 es van observar, repetidament, fins a tres ocells a la badia de Sant Feliu.

Principals trets identificatius: Bec lleugerament arremangat. A l'hivern és blanc i negre. El negre del capell arriba fins a sota els ulls que són de color vermell viu.

Notes diverses: Com els dels seus parents, els ous blancs d'aquest ocell, prenen un color rovellat a mida que avança la incubació, segurament tenyits per la descomposició del material que forma el niu que sura sobre l'aigua.

• Els procellàrids

Ocells marins, grans voladors, que es caracteritzen per la forma tubular dels forats nasals. Només toquen terra per a niar. Ponen un únic ou en un cau situat en algun illot o en algun punt apartat i inaccessible de la costa. Es caracteritzen pel seu vol ras, inclinat ara cap a un costat ara cap a l'altre, amb les puntes de les ales rígides, quasi tocant la superfície de l'aigua.

En tractar-se d'ocells marins, que s'atansen poc a la costa, la seva observació des de terra és difícil i exigeix, sempre, l'ajut d'aparells òptics potents.

6. Baldriga cendrosa

(*Calonectris diomedea*)

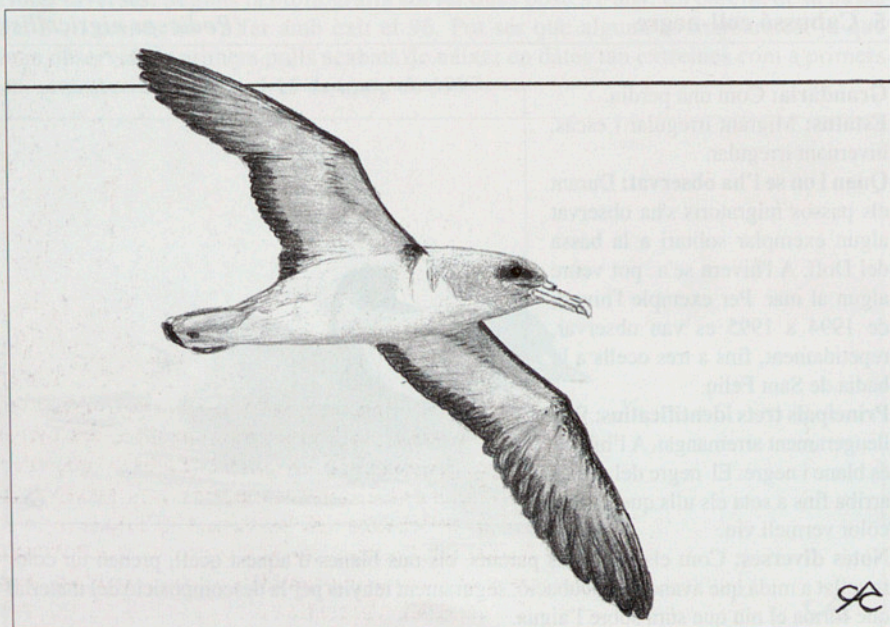
Grandària: Més petita que un gavià argentat.

Estatus: Sembla que es tracta d'un migrant regular i comú. Ha estat observada en ambdós passos migratoris, de març a abril i de setembre a novembre.

Quan i on observar-lo: En els passos migratoris, mar endins, seguint les embarcacions de pesca, ja que aquesta baldriga sembla més aficionada que les altres a aquesta pràctica. Sovint en estols nombrosos.

Principals trets distintius: Ocell de tons foscos per sobre i clars pel dessota. Té una franja terminal fosca a la cua, el bec groguenc i no presenta cap dibuix definit al cap.

Notes diverses: El gruix de la població nidificant al Mediterrani passa l'hivern a l'Atlàntic, on arriba tot travessant l'estret de Gibraltar.

7. Baldriga mediterrània

(*Puffinus yelkouan*)

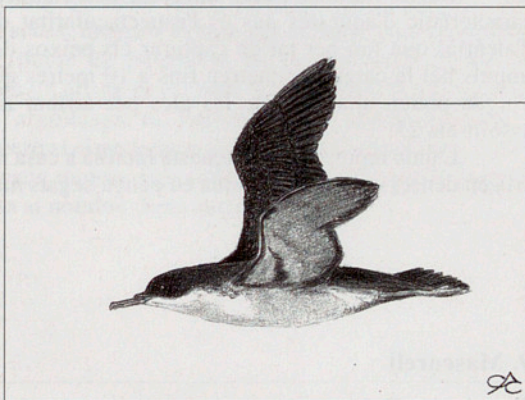
Grandària: Com un tudó però amb les ales molt més llargues i primes.

Estatus: Aquestes aus, probablement, són presents tot l'any enfront de les nostres costes, si bé a l'hivern i a la primavera s'observen més fàcilment des de la costa.

Quan i on observar-lo: Com l'espècie anterior, en grups nombrosos, a mar obert i, sobretot a l'hivern i la primavera, darrere vaques i bous.

Principals trets distintius:

Ocell fortament contrastat, amb

les parts dorsals quasi negres i les ventrals blanques. Aquesta espècie és molt similar a la baldriga pufí (*Puffinus puffinus*). De fet, fins a principis dels noranta fou considerada com una subespècie d'aquesta.

Notes diverses: Mentre que aquesta baldriga cria al centre i est del Mediterrani, fins a Còrsega i Sardenya, la baldriga pufí (*Puffinus puffinus*) ho fa a l'Atlàntic, sobretot a les Illes Britàniques i és considerada accidental al nostre mar.

8. Baldriga balear

(*Puffinus mauretanicus*)

Grandària: Com un tudó però amb les ales molt més llargues i primes.

Estatus: Semblant a l'espècie anterior. En els mesos calorosos les observacions des de terra són nul·les.

Quan i on observar-lo: A començament tant d'hivern com de primavera, sovint barrejada amb exemplars de baldriga mediterrània (*Puffinus yelkouan*).

Principals trets distintius: Molt similar a l'espècie anterior, de la qual es diferencia per ser una mica més a grossa i menys contrastada i amb la separació entre les zones clares i fosques més difusa. Les parts superiors són més brunes que negres i les inferiors d'un blanc brut, amb infracobertores caudals fosques. Els individus més foscos es poden arribar a confondre amb exemplars de baldriga grisa (*Puffinus griseus*).

Notes diverses: Fins a l'any 1997 aquesta au era considerada com una subespècie de *P. yelkouan*. Reconèixer-la com a espècie l'ha convertit en l'únic ocell endèmic de Balears, únic lloc on crien de 2.000 a 4.000 parelles.

Així es com solen veure's les baldrigues des de la costa

• Els sùlids

Ocells marins, d'ales llargues, cos en forma de cigar i bec cònic. El més característic d'aquestes aus és l'espectacularitat dels picats (de més de 30 metres d'alçària) que fan per tal de capturar els peixos dels quals s'alimenten. Amb l'únic impuls del la caiguda penetren fins a 10 metres de fondària. Sembla, però que sota l'aigua poden ajudar-se de les ales per arribar als 15 metres i, excepcionalment, assolir els 25.

L'únic representant d'aquesta família a casa nostra, el mascarell (*Sula bassana*), cria en denses colònies que situa en penya-segats marins de l'Atlàntic Nord.

9. Mascarell

(*Sula bassana*)

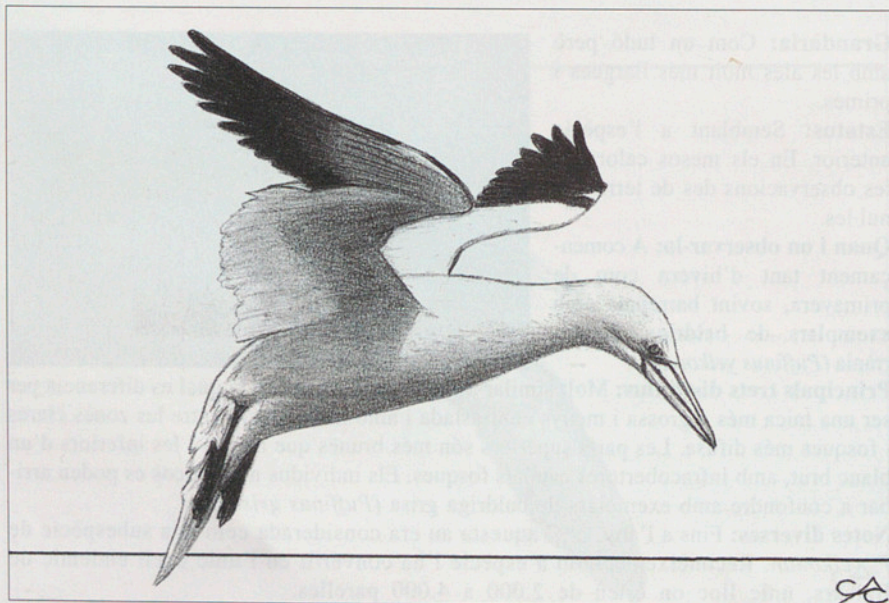
Grandària: Com una oca estilitzada i d'ales llargues.

Estatus: Hivernant i migrador regular i relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, qualsevol punt de la costa és bo, sobretot si fa un xic de mal temps. Tenen força tirada pels voltants dels Secaïns i les Balelles.

Principals trets identificatius: Els adults són blancs amb les puntes de les ales negres, com si les haguessin sucut en un tinter. Cap de color crema.

Notes diverses: Els joves de mascarell són foscos i triguen fins a quatre anys a assolir el plomatge d'adults, cosa que permet saber, amb relativa facilitat, l'edat dels immaturs.

• Els falacrocoràcids

Ocells aquàtics, foscos, d'ulls de color verd maragda i més grossos que qualsevol ànec. Excel·lents cabussadors, mengen el peix que atrapen amb el seu bec ganxut característic. L'ètnia Paï, poble de pescadors de la província xinesa de Yunnan, fa servir corbs marins com un art de pesca més. Entrenen els ocells perquè pesquin per a ells. El truc està en l'argolla que els lliguen al coll i que no els permet empassar-se el peix que pesquen, però sí el petit peixet que, a canvi, els ofereix l'amo com a recompensa. Aquests ocells són mimats pels seus propietaris ja que la riquesa d'una família està en relació directa al nombre d'aus que posseeix.

10. Corb marí gros

(*Phalacrocorax carbo*)

Grandària: Com una oca.

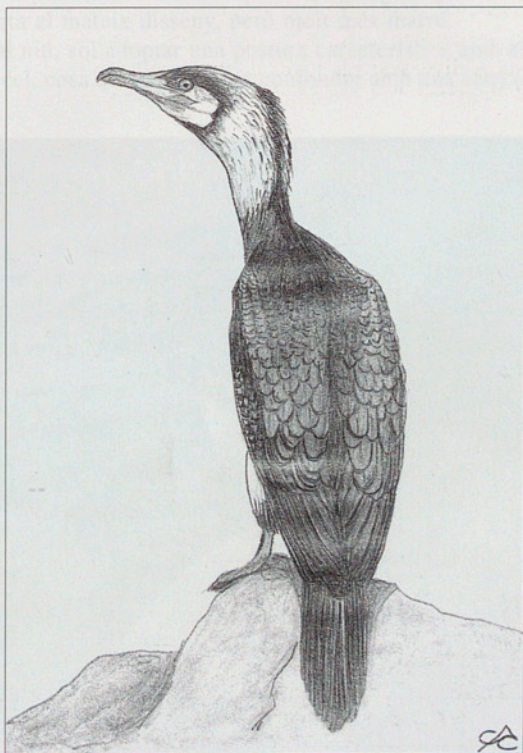
Estatus: Hivernant regular i cada vegada més abundant.

Quan i on observar-lo: A l'estació freda sovint el podem veure eixugant-se el plomatge posat sobre alguna roca. Un bon lloc són els voltants de la Punta del Molà.

Principals trets identificatius:

Negre, gros, amb bec clar i galtes blanques. En plomatge nupcial, els adults presenten una taca blanca a les cuixes i cap i clatell més o menys grisos depenent de la raça.

Notes diverses: Per poder submergir-se amb més facilitat, els corbs marins no es greixen el plomatge (tal com fan els ànecs). Com que els queda xop d'aigua, l'han de posar a assecar i és per això que sovint es veuen sobre una roca o una branca amb les ales esteses al sol fent "el Crist".

Grandària: Més gros que un ànec collverd i més petit que una oca.

Estatus: Ocell present tot l'any a casa nostra i, encara que ho sospitem, no hem arribat a constatar que hi nidifiqui. De tota manera, J. Hontangas també apunta aquesta possibilitat a l'*Anuari d'Ornitologia de Catalunya*. 1996 i a la pàgina de la Diputació de Girona a Internet se l'esmenta com a nidificant al massís de Cadiretes.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any, qualsevol punt de la costa és bo. A l'hivern, l'hem arribat a veure pescant arran de platja a les badies de Sant Feliu i Sant Pol.

Principals trets identificatius: Totalment negre, més petit i esvelt que el corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*). En plomatge nupcial no té gens de blanc i, en canvi, presenta un petit plomall dalt del cap. Aquest plomall, que dóna nom a l'au, quasi no és visible en els nostres ocells, ja que pertanyen a una subespècie en què aquest tret és pràcticament absent.

Notes diverses: Els joves són de tons bruns, amb les parts ventrals blanquinoses i es poden diferenciar dels joves de corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*) per la grandària corporal, per tenir el bec més petit i prim i perquè són més foscos que aquests.

• Els ardèids

Ocells camallargs, de bec recte, llarg i punxegut. En vol arronsen el coll de manera característica. Uns més que altres, sempre mantenen un cert lligam amb l'aigua. El que menys és l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) que sovint s'associa amb el bestiar, no pas per esplugar-lo, sinó per a capturar els animalons que les grans bèsties espanten al seu pas.

12. Martinet menut

(*Ixobrychus minutus*)

Grandària: Com una perdiu, amb bec, coll i potes llargues.

Estatu: Migrant regular i escàs. La seva mida petita i el seu caràcter tímid i amagadís fa que passi força desapercebut.

Quan i on se l'ha observat: A part d'un exemplar a l'embassament de la riera de Solius, a Can Dalmau, les poques vegades que l'hem observat ha estat a la bassa del Dofí i al tram final del Ridaura, sempre durant el pas de primavera.

Principals trets identificatius: Molt petit. Mascle amb capell i dors negre i gran taca alar beix rosada. La femella presenta el mateix disseny, però molt més marró.

Notes diverses: Si es veu sorprès al niu, sol adoptar una postura característica amb el coll molt estirat, el bec apuntant al cel, cosa que sovint el fa confondre amb una canya.

13. Martinet de nit

(*Nycticorax nycticorax*)

Grandària: Com un gavià argentat, amb bec i coll llargs.

Estatus: Migrant regular i escàs.

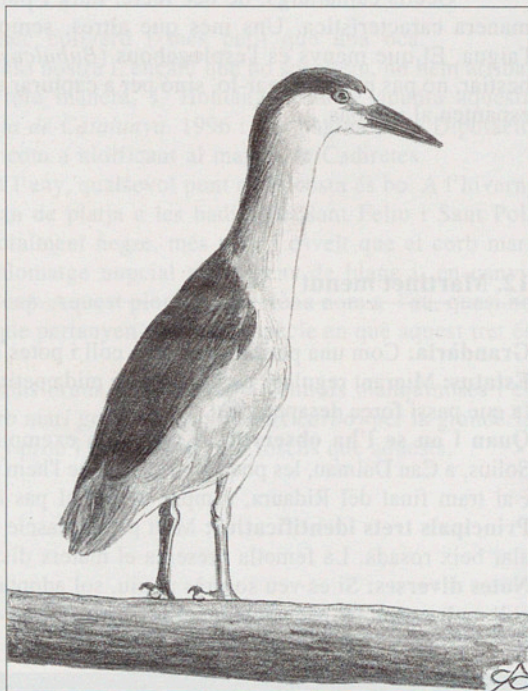
Quan i on se l'ha observat: Li agrada parar-se als arbres del bosc de ribera. L'hem observat al Ridaura i a la bassa del Dofí, en el pas de primavera.

Principals trets identificatius:

Adults grisos amb parts ventrals blanques i capell i dors negres. Joves bruns i profusament pigallats de clar.

Notes diverses: Ocell crepuscular, al capvespre és quan és més actiu. A ple dia sol ajocar-se, ben protegit, a la capçada d'algun arbre prop de l'aigua.

El nom *Nycticorax* vol dir textualment "corb de nit" i al·ludeix tant als seus hàbits crepusculars com a la seva veu ronca, semblant a la del corb (*Corvus corax*).

14. Martinet ros

(*Ardeola ralloides*)

Grandària: Més petit que un gavià argentat.

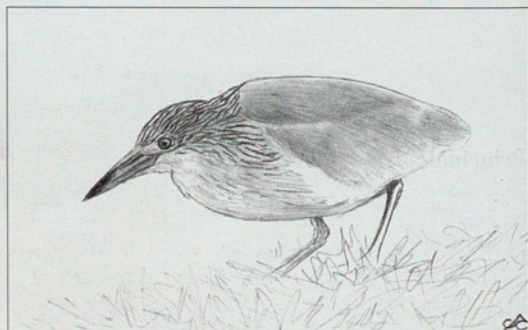
Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: En els passos migratoris, sobre tot el de primavera, a la bassa del Dofí, al Ridaura i als estanys de les Escoles.

Principals trets identificatius:

De color de pa poc cuit, té les ales blanques. Els joves són més foscos i amb el pit llistat.

Notes diverses: Aquest ocell dona nom a una de les revistes d'ornitologia més antigues i prestigioses de l'Estat espanyol, *Ardeola*, editada per la Sociedad Española de Ornitología (SEO).

15. Esplugabous

(*Bubulcus ibis*)

Grandària: Com un gavià argentat, amb coll més llarg.

Estatus: Migrant regular i divagant hivernal. Aquesta darrera situació sembla que canvia cap a una veritable hivernada d'uns quants individus (7, l'hivern del 98-99). Espècie en franca expansió. Al 96 hi havia més de mil parelles criant a les Illes Medes.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí i als estanys de les Escoles, durant ambdós passos migratoris. A l'hivern, a més, a qualsevol camp de la vall.

Principals trets identificatius: Blanc, amb bec i potes grogues. Posat, sembla una mica geperut. En plomatge nupcial té capell, pit i dors tenyits de color de crosta de pa.

Notes diverses: Sociable, sovint el veurem barrejat amb el martinet blanc (*Egretta garzetta*), sobretot a l'hora d'ajocar-se.

16. Martinet blanc

(*Egretta garzetta*)

Grandària: Com un gavià argentat, però molt més abrinat, amb bec, coll i potes llargs.

Estatus: Migrant regular i divagant hivernal.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí, durant ambdós passos migratoris.

Principals trets identificatius: Ocell blanc, estilitzat, amb bec i potes negres contrastant amb els peus grocs. A l'estiu llueix unes llargues i estilitzades plomes a la nuca.

Notes diverses: A la bassa del Dofí, el setembre de 1992, s'observà un exemplar amb marques alars. Gràcies a la lectura d'aquestes inscripcions es va saber que l'au provenia de la desembocadura del Rhòne, a França, on havia nascut aquell mateix estiu. Sis mesos més tard s'observà el mateix animal al Segre, al seu pas per Lleida.

17. Bernat pescaire

(*Ardea cinerea*)

Grandària: Com un cigonya blanca.

Estatus: Migrant regular i divagant hivernal.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí, al Ridaura o als estanys de les Escoles, durant ambdós passos migratoris. A ple estiu, tot prenent el sol a la platja, no és infreqüent veure passar algun petit estol viatjant costa avall.

Principals trets identificatius: Ocell camallarg, gros i esvelt, de tons grisos. Volant, es destaca el negre de les plomes de vol de les ales.

Notes diverses: És el més gros dels nostres ardèids. S'alimenta de tota mena de petits i no tan petits vertebrats, l'hem vist enastar peixos de considerables dimensions.

18. Agró roig

(*Ardea purpurea*)

Grandària: Més petit i més esvelt que una cigonya blanca.

Estatus: Migrant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: L'hem observat a la bassa del Dofí i als estanys de les Escoles, durant ambdós passos migratoris. Quasi sempre individus solitaris.

Principals trets identificatius: Més estilitzat i lleugerament més petit que el berrat pescaire (*Ardea cinerea*), presenta força castany barrejat amb el gris de dors i ales. La impressió general és la d'un ocell fosc, marró i una mica geperut.

Notes diverses: Al nostre país és una espècie en regressió. Aquest fet probablement es deu a la utilització de pesticides i a la degradació de les zones de cria.

• Els cicònids

Ocells grans, de potes i coll llarg. Bec recte i també llarg. Durant el vol, que és pausat, mantenen el coll i les potes estirats, de manera similar a com ho fan les grues i a diferència dels ardèids. Per niar construeixen grans plataformes amb branques i branquillons. Aquestes estructures són reparades i reforçades any rere any i generació rere generació. D'aquesta manera poden assolir volums i pesos considerables que de vegades posen en perill la seva pròpia base de sustentació. Aquests voluminosos nius constitueixen excel·lents refugis que solen ser aprofitats per altres moixons, com pardals (*Passer sp.*) i estornells (*Sturnus sp.*) per a criar-hi.

19. Cigonya blanca

(*Ciconia ciconia*)

Grandària: Té una longitud d'uns 102 cm i pesa de 3.000 a 3.500 g.

Estatus: Probablement sigui un migrador regular, encara que no gaire abundant. Donada la disponibilitat de menjar que ofereix l'abocador de Solius i les tasques de reintroducció de l'espècie que s'està portant a terme al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (l'any 98 ja hi criaren 24 parelles) pot ser que dintre de poc temps es converteixi en una espècie relativament comuna a la vall.

Quan i on se l'ha observat:

A mitjan dels anys vuitanta, a Castell d'Aro es trobà el cadàver presumptivament electrocutat d'un exemplar anellat a Alemanya. Un individu solitari volant baix sobre els horts de Castell d'Aro l'estiu de 1991 o 1992. Al pla de Panedes, prop de Llagostera, s'observà un exemplar posat en una torre metàl·lica d'electricitat des de mitjan de maig de 1998 fins a començament de juny. Podria tractar-se del mateix exemplar que s'observa menjant a l'abocador de Solius els dies 22 i 23/05/98. El 24/03/99 es veuen, sobre Castell d'Aro, dos exemplars migrant en direcció nord.

Principals trets distintius: Ocellàs blanc amb remeres negres. Potes i bec de color vermell viu. Els estols de migradors no solen adoptar cap mena de formació regular, com les grues o les oques.

Notes diverses: *Per Sant Blai la Cigonya a l'espai. I si no li veus, senyal de neus.* Aquest refrany es fa ressò de la primerenca puntualitat (Sant Blai és el 3 de febrer) amb què arriben les cigonyes a les seves zones de cria.

• Els fenicotèrids

Ocells de figura inusitada i exòtica, amb potes i coll llarguíssims i bec corbat en angle recte cap avall, com si els l'haguessin esclafat d'un cop de puny. Aquesta estranya aparença ja insinua un alt grau d'especialització alimentària que restringeix la vida d'aquestes aus a hàbitats molt concrets.

Malgrat la gran llargada del coll, no són, de bon tros, els ocells que més vèrtebres hi tenen. De fet les seves 17 estan molt lluny de les 25 dels cignes (*Cygnus sp.*).

En les àrees de cria aquests ocells reuneixen els petits en grans guarderies vigilades per uns pocs adults mentre la resta, deslliurats de responsabilitat, poden anar a alimentar-se.

20. Flamenc

(*Phoenicopaterus ruber*)

Grandària: Com un cigonya blanca, però amb coll i potes llarguíssims.

Estatus: Divagant hivernal molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Només una vegada, un individu solitari, a l'aiguabarreig del Riadoura, el 15/01/95.

Principals trets distintius: Adults blancs i rosats de figura inconfusible i estilitzada. Els joves són de tons bruns. En vol, el negre i carmesí de les ales contrasten vivament amb el blanc rosat del cos. I d'aquí el nom, ja que semblen flames. No us devíeu pas pensar que aquest ocell es diu flamenc per ballar "zapateaos" o per ser virtuoses del "cante hondo"?

Notes diverses: Després de molts anys de no fer-ho, aquesta espècie va criar a Catalunya, al delta de l'Ebre. El vol d'una avioneta havia malbaratat, l'any anterior, la cria de tota la colònia. Fets com aquest posen de manifest l'extremada fragilitat d'algunes espècies.

• Els anàtids

Grup d'ocells aquàtics, força nombrós i divers. De coloracions i dissenys espectaculars, presenten com a tret comú les potes curtes i palmades i la forma del bec relativament curt i en forma de cullera. Els mascles dels ànecs, poc abans de mudar les plomes de vol, a final d'estiu, moment que queden incapacitats pel vol, canvien les acolorides plomes del cos per un plomatge pigallat i discret, molt semblant al de les femelles: és l'anomenat plomatge d'eclipsi. Aquest fenomen despista força els observadors novells, que sovint queden perplexos en observar el que pensen que són només femelles.

A part de les espècies ressenyades més endavant voldria deixar constància de l'observació d'una femella d'ànec negre (*Melanitta nigra*) a unes quantes milles enfront de la nostra costa, a la tardor d'un any indeterminat de la dècada dels noranta.

21. Cigne mut

(*Cygnus olor*)

Grandària: Més gros que una oca.

Estatus: Avui no comptem amb cap exemplar.

Quan i on se l'ha observat: Des de 1991 fins l'abril de 1997, a la bassa del Dofí hi va romandre l'únic exemplar de la vall. Morí a causa de les ferides que li infringí un gos descontrolat que entrà dintre del recinte tancat de la bassa.

Principals trets identificatius: Ocell elegantíssim, blanc. Destaca el bec taronja amb una conspícua protuberància negra a la base.

Notes diverses: A casa nostra, actualment, la majoria dels cignes muts tenen un origen domèstic o semidomèstic. L'individu (una femella) que regnà, majestuós, a la bassa del Dofí no era pas una excepció. Tot i que fou trobat a la platja de Platja d'Aro, va ser fàcilment capturat i posteriorment cedit al Grup de Natura Sterna.

22. Oca vulgar

(*Anser anser*)

Grandària: Té una longitud de 76 a 89 cm i pesa de 3.400 a 3.700 g.

Estatus: Migrant molt rar, ja que casa nostra es troba fora de les seves rutes migratòries.

Quan i on se l'ha observat: Un capvespre d'abril de 1996, un sorollós estol de més de 30 individus volava, a gran alçada, sobre Castell d'Aro, curiosament, en direcció sud. Es posaren en un camp proper a la bassa del Dofí.

Principals trets identificatius: Au robusta, de tons marró. Es diferencia de les altres oques per tenir el bec sense cap mena de taca fosca i per tenir les potes i els peus de color rosat.

Notes diverses: Malgrat la seva aparença pesada es tracta d'una au de vol ràpid i potent. En migració sol aplegar-se en estols que adopten una formació de vol en "V". D'aquesta espècie han derivat totes les oques domèstiques.

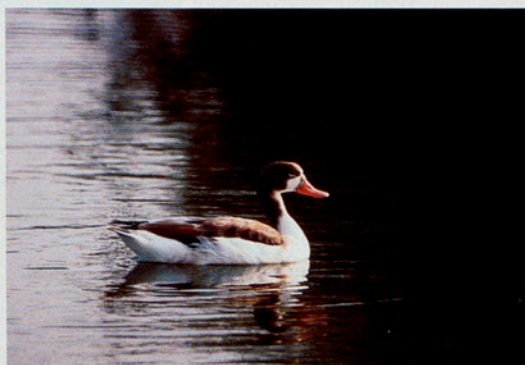
23. Ànec blanc

(*Tadorna tadorna*)

Grandària: Més gros que un ànec collverd i més petit que una oca.

Estatus: Migrador molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Només s'ha observat dues vegades. La primera, el 13/09/88 al Port d'Aro un jove mudant de plomatge. La segona, a la bassa del Dofí, el 1991, un jove hi romangué durant uns dos mesos, després de la dispersió post-nupcial.

Principals trets identificatius: Aparença general clara. Franja castanya que encercla el cos per sota el pit. Cap i coll verd amb bec vermell viu. Joves blancs per sota i bruns per sobre, sense franja ni verd al cap.

Notes diverses: Aquest ànec fa el niu en caus excavats a terra. Sovint aprofita els dels conills. En llocs apropiats la majoria dels individus d'una regió s'apleguen en gran nombre per a mudar després de la cria, i deixen els petits vigilats per uns pocs exemplars.

24. Ànec xiulador

(*Anas penelope*)

Grandària: Una mica més petit que un ànec collverd.

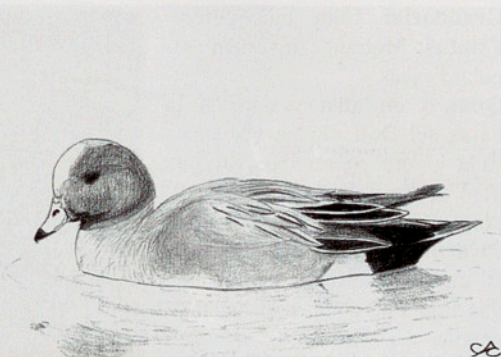
Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Les dues úniques vegades que s'ha observat fou individus solitaris, a la bassa del Dofí, en el pas de tardor. Els dies 12/10/91 i 08/11/92.

Principals trets identificatius:

El mascle és de tons grisos amb el cap i el pit de tons castanys i el front ocre. La femella és bruna no tan pigallada com la d'altres ànecs i té el bec curt i gris blau.

Notes diverses: El nom de xiulador o piulaire li ve de la veu dels mascles, que és un xiulet agut, característic. La veu de les femelles és una nota aspra i baixa. Aquest ànec, estrictament herbívor, requereix molta tranquil·litat i és amant d'aigües obertes on refugiar-se en cas de destorb. Malauradament cap de les dues condicions es donen a casa nostra i això explicaria l'esporadicitat de la seva presència entre nosaltres.

25. Ànec griset

(*Anas strepera*)

Grandària: Una mica més petit que un ànec collverd.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat:

L'única vegada que s'ha vist ha estat un mascle, el 24/10/93 a la bassa del Dofí.

Principals trets identificatius:

Mascle gris amb la popa negra.

Femella marró, profusament pigallada. Mirallet alar blanc.

Notes diverses: Com la majoria dels ànecs mascles i femelles tenen veus diferents. La femella emet un sonor "caac-caac-cac-cacac" i el mascle només s'atreveix amb una única i discreta nota baixa.

Aquest és un ànec de superfície i herbívor estricte. Si el nivell de l'aigua puja i deixa fora del seu abast les plantes de les quals s'alimenta, es dedica a parasitar les fotges (*Fulica atra*), que no es veuen afectades pel nivell de l'aigua ja que són capaces de cabussar-se.

26. Xarxet

(*Anas crecca*)

Grandària: Com una perdiu.
Estatus: Migrant i hivernant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí s'hi ha vist quasi cada hivern en nombre variable però mai superant els tres exemplars a l'hora.

Principals trets identificatius: El mascle té el cap marró, amb una franja de color verd metàl·lic envoltant-li l'ull. Cos de tons grisos i mirallet alar verd. Femella pigallada també amb mirallet verd.

Notes diverses: El salset, nom amb que es coneix el xarxet a l'Alt Empordà, és l'ànec més petit d'Europa. La seva mida i el seu règim alimentari li permet explotar zones d'aigües molt somes, on se'l sol veure filtrar els sediments tous, rics en llavors.

27. Ànec collverd

(*Anas platyrhynchos*)

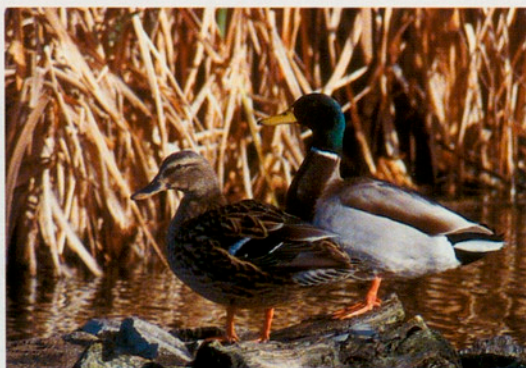
Grandària: Té una longitud d'uns 59 cm i pesa de 850 a 1.400 g.

Estatus: Abans només se'n veien alguns exemplars a l'hivern o en migració. Avui és sedentari i relativament abundant. La majoria dels individus que componen la nostra població prové d'algunes parelles que es deixaren anar a la bassa del Dofí i que han colonitzat ràpidament tots aquells espais adients que han trobat a casa nostra.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí durant tot l'any. També als estanys i sobretot al Ridaura.

Principals trets identificatius: Mascle amb cap verd, collaret blanc, pit castany, cos gris clar i popa negra. Femella marró, pigallada, amb una mica de taronja al bec i mirallet blau lilós.

Notes diverses: Quan era petita, la meva filla, amb aquella lògica contundent i rigorosa que tenen els nens, a aquests ànecs els anomenava "ànec cap-verd". Aquest nom és, literalment, molt més descriptiu i precís que l'oficial. Malgrat tot, he de reconèixer que podria fer pensar que aquestes bèsties són una mica eixelebrades, cosa del tot incerta.

28. Ànec cuallarg

(*Anas acuta*)

Grandària: Com un ànec collverd.

Estatus: Migrant irregular i molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: Als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 28/03/92. Els dies 23/10/94 i 29/09/96, sengles exemplars a la basa del Dofí.

Principals trets identificatius:

Estilitzat. Mascle amb cap marró amb una franja vertical blanca que li puja del coll i mor darrere l'orella. Cos gris clar, cua llarga i negra. La femella és pigallada, amb el bec gris i la cua punxeguda.

Notes diverses: Silenciós i de caràcter força esquerp. Com altres ànecs de superfície, per menjar, sovint submergeix la meitat anterior del cos deixant a l'aire la part posterior, aixecada. Li agrada molt el gra i la tranquil·litat, cosa que el fa candidat ideal a ocupar els arrossars situats dins o molt propers a zones protegides, com el delta de l'Ebre o els aiguamolls altempordanesos.

29. Xarrasclet

(*Anas querquedula*)

Grandària: Com una perdiu.

Estatus: Migrant regular, no massa abundant.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí i als estanys de les Escoles, sobretot en el pas de primavera.

Principals trets identificatius:

Mascle amb gran cella blanca sobre el fons castany del cap. Plomes escapulars blanques i negres, llargues i penjants. Femella pigallada, molt semblant a la del xarxet (*Anas crecca*), però amb la cella més marcada.

Notes diverses: Aquest ànec, procedent de l'Àfrica tropical, ha estat escollit com insígnia del Parc dels Aiguamolls de l'Alt Empordà. I és que aquest indret és l'únic del país on cria regularment. Se l'anomena, també, ànec roncaire pel ronc característic que emeten els mascles.

30 Ànec cullerot

(*Anas clypeata*)

Grandària: Una mica més petit que un ànec collverd.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat:

Només observat a la bassa del Dofí el 24 d'agost de 1990.

Principals trets identificatius:

Bec desproporcionadament gros, en forma de cullera. Mascle amb cap verd, ventre i costats castanys contrastant amb la resta de parts clares i el dors fosc. Femella pigallada amb espatlles blaves.

Notes diverses: Menja de manera característica, amb el gran bec arran d'aigua, filtrant el plàncton. Aquesta especialització el fa més selectiu que altres ànecs, a l'hora de trobar un lloc on viure.

œ

31. Morell de cap-roig

(*Aythya ferina*)

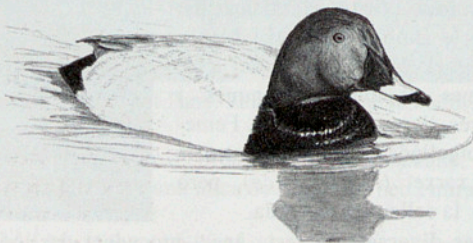
Grandària: Una mica més petit que un ànec collverd.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat : A la bassa del Dofí, pel Setembre de 1995, un individu hi romangué durant alguns dies.

Principals trets identificatius:

Mascle amb cap i coll castanys, pit negre i cos gris. Bec amb banda pàl·lida. Femella marró, fosca a les parts anteriors i més clara al cos. Posats a l'aigua tenen la popa baixa

œ

Notes diverses: Com tots els ànecs cabussadors, emprèn el vol després d'efectuar una petita cursa sobre l'aigua. Els altres ànecs, anteriorment descrits, són dels anomenats "de superfície" i aixequen el vol directament de l'aigua, sense cursa.

Grandària: Una mica més gros que un ànec collverd.

Estatut: Divagant hivernal molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Els dies 1 i 2/10/88 s'observa un mascle al davant del Port d'Aro. El 2/10/88 es varen observar tres exemplars (femelles o joves), dins la badia de Sant Feliu.

Principals trets identificatius: Mascle blanc amb parts ventrals i cella negres. Femella bruna, densament barrada de fosc. Perfil típic aplanat.

Notes diverses: Aquest ànec marí, que cria molt al nord, entapissa els seus nius amb una densa capa de plomissol que la femella s'arrenca del pit. Una vegada acabada l'època de cria es recol·lecta aquest plomissol que constitueix un material de màxima qualitat per al farcit d'edredons i altra roba d'abric.

33. Bec de serra mitjà

(Mergus serrator)

Grandària: Com un ànec collverd.

Estatut: Migrant irregular i divagant hivernal molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: Les poques vegades que ha estat vist ho ha estat al mar. El 19/1/92 una femella a ses Rodones de Platja d'Aro. Alguns exemplars al davant del camí de ronda de S'Agaró el gener de 1996. Prop de casa nostra hi ha una observació d'una femella a l'aiguabarreig de la riera de Calonge els dies 12 i 13/11/88.

Principals trets identificatius: Plomall hirsut i bec llarg i vermellós. Mascle amb cap verd i pit torrat. La femella té el cap i el coll castanys. Aquest color té una separació difusa, amb la gorja i el pit mentre que la femella del bec de serra gros (*Mergus merganser*) té una separació ben marcada.

Notes diverses: Menja el peix que atrapa amb el seu característic bec de marges dentats. Sovint cooperen alguns individus que, formant una línia, condueixen les preses cap a aigües somes, on són més fàcils de capturar.

• Els accipítrids

Rapinyaires diürns d'ales arrodonides i cua relativament llarga. Els mascles solen ser més petits que les femelles.

Aquests ocells estan protegits per la llei, sense excepcions. Com que estan situats al vèrtex de la piràmide tròfica, s'hi acumulen tots els problemes de les espècies que estan sota seu. L'exemple típic i tòpic és el de la mixomatosi dels conills. La desaparició massiva d'aquest, abans abundantíssim animal, presa comuna de força rapinyaires, és una de les principals causes de la rarificació d'aquestes aus.

Per aquests rodals a aquests ocells de mida d'un aligot se'ls anomena, sense especificar, "MILOQUES".

34. Aligot vesper

(*Pernis apivorus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Poc conegut per manca de prospecció. Malgrat això penso que es pot afirmar que es tracta d'un migrant regular, ja que ho és en zones molt properes.

Quan i on se l'ha observat: Durant el pas de primavera, sobrevolant la vall.

Principals trets distintius: En vol destaquen les ales amples amb base estreta i el cap desproporcionadament petit. La cua té una barra terminal fosca i dues de més estretes cap a la base. Plomatge molt variable.

Notes diverses: Aquest curiós rapinyaire es deleix pels nius de vespes i d'abelles. En consumeix tant els insectes adults com les larves i la mel.

SA

35. Milà negre

(*Milvus migrans*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrador regular i relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, sobretot el de primavera. L'observació segura és a l'abocador d'escombraries de Solius. El 03/06/90 s'hi contaren més de vuitanta exemplars.

Principals trets distintius: Coloració general marró fosc. En vol, la seva cua forçada facilita molt la seva identificació.

Notes diverses: Ocell oportunista, força inclinat al consum de carronya i que, com és el cas de casa nostra, no fa cap escafinyot a les deixalles humanes.

36. Milà reial

(*Milvus milvus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: En migració, sobre tot a la primavera, sobrevolant el territori i a l'abocador d'escombraries de Solius.

Principals trets distintius: Clar, rogenc, amb la cua profundament forçada, força més que la del seu parent, el milà negre (*Milvus migrans*). Taques clares al dessota de les ales.

Notes diverses: Excel·lent volador a vela, de moviments lleugers i elegants, a les Illes Britàniques se l'anomena *red kite* que vol dir "estel vermell".

37. Àguila marcenca

(*Circaetus gallicus*)

Grandària: Com una oca.

Estatus: Migrant regular.

Malgrat haver estat observada en ple estiu a les Gavarres i sobrevolant la vall, no s'ha pogut constatar la seva cria.

Quan i on se l'ha observat: En el pas de primavera i a l'estiu, sobrevolant el territori.

Principals trets distintius: En vol coronat, ocell quasi blanc amb un delicat barrat fosc. Banda marró al pit.

Notes diverses: El seu nom li ve del fet que arriba a les nostres terres, indefectiblement, al mes de març. Aquest rapinyaire està especialitzat en la recerca i captura de tota mena de rèptils. Malgrat la seva grandària és capaç de quedar-se immòbil a l'aire tot fent el que s'anomena l'"aleta" o l'"Esperit Sant".

38. Arpella vulgar

(*Circus aeruginosus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrant irregular i més aviat rar.

Quan i on se l'ha observat: En pas, a la primavera, a la plana de Castell d'Aro el 04/04/88 i als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 02/05/92.

Principals trets distintius: Mascle marró contrastant amb ales i cua gris clar. Femella marró fosc amb cap i espatlles color crema.

Notes diverses: És el rapinyaire d'aiguamoll per excel·lència, on menja des de carronya fins ànecs i fotes, normalment malalts o ferits. Per això, quan sobrevola un estol d'aquests ocells, les possibles víctimes s'apressen a demostrar la seva vitalitat tot aixecant-se i fent una petita volada.

A casa nostra no troba cap lloc adient per a viure.

39. Arpella pàl·lida

(*Circus cyaneus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrant regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Sobrevolant els camps de la vall en els passos migratoris, sobretot el de tardor.

Principals trets distintius: Mascle gris clar amb les puntes de les ales negres. Femella marró amb carpó blanc.

Notes diverses: Ocell de vol planat i baix per sobre de conreus i zones poc arbrades a la recerca del seu aliment, compost bàsicament de petits rosegadors i en menor mesura, rèptils, amfibis i insectes.

40. Esparver cendrós

(*Circus pygargus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrant irregular i molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: A la primavera, sobrevolant els conreus del fons de la vall.

Principals trets distintius: Lleugerament més esvelt, és molt semblant a l'arpella pàl·lida (*Circus cyaneus*). La femella n'és difícilment diferenciable. El mascle té una franja fosca al mig de l'ala.

Notes diverses: Ocell en molt marcada regressió. El seu costum de fer niu al mig dels camps de cereal de secà ha ocasionat que moltes llocades es perdessin sota la massa de les màquines de segar.

41. Esparver vulgar

(*Accipiter nisus*)

Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Poc estudiat, la presència d'algun individu a l'estiu podria suggerir la seva nidificació. En tot cas és tracta d'un ocell poc abundant a casa nostra.

Quan i on se l'ha observat: Volant per sobre la plana de Castell d'Aro. Un individu visita, amb certa assiduitat, la capçada d'una palmera del jardí d'una casa del centre de Castell d'Aro presumiblement per caçar-hi pardals (*Passer sp.*).

Principals trets distintius: Petit rapinyaire d'ales arrodonides i parts ventrals profusament barrades de gris les femelles i rogenç els mascles.

Notes diverses: La seva dieta fonamentalment ornitòfaga, majoritàriament composta de pardals (*Passer sp.*) i estornells (*Sturnus sp.*), compensa amb molt la possible rapinya en algun galliner d'on, esporàdicament, pot endur-se un pollet.

42. Aligot

(*Buteo buteo*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Nidificant escàs. A l'hivern solen arribar alguns ocells transpirinencs.

Quan i on observar-lo: Durant la temporada de cria el cercarem més a la vora de les masses forestals. A l'hivern és fàcil d'observar sobrevolant la vall o posat sobre algun pal de telèfon.

Principals trets distintius: Fosc, robust i poc esvelt. Parts inferiors de les ales clares. Ales i cua amples.

Notes diverses: És el més comú dels nostres rapinyaires i també un dels més beneficiosos, ja que es tracta d'un empedreït consumidor de petits i no tan petits rosegadors (a casa nostra més de la meitat de les preses són rates).

43. Àguila calçada

(*Hieraetus pennatus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Les observacions sempre s'han produït en el pas de tardor sobre ocells solitaris sobrevolant la vall.

Principals trets distintius: En vol coronat destaquen les plomes de vol negres contrastant amb el color clar de la resta. Els ocells de fase fosca tenen el sota de la cua pàl·lid i la resta marró fosc.

Notes diverses: El seu nom li ve de tenir els tarsos coberts de plomes, com si portés mitjons, mentre que la majoria d'altres rapinyaires els tenen nus.

44. Àguila cuabarrada

(*Hieraetus fasciatus*)

Grandària: Més grossa que un gavià argentat.

Estatus: Divagant escàs.

Quan i on se l'ha observat: A primers de 1996 sobrevolant la vall, a l'alçada de Castell d'Aro. També ha estat observada a Solius i als voltants del Montclar.

Principals trets distintius: Els adults, en vol coronat, són blancs amb ales fosques i presenten una franja terminal fosca a la cua. Els joves tenen el cos rogenc.

Notes diverses: Au poderosa que, quan caça, li agrada fer-ho en picats vertiginosos, encara que no tan ràpids com els dels falcons.

• Els falcònids

Rapinyaires diürns de mida més aviat petita, ales punxegudes i bec oscat, amb una mena de dent a la mandíbula superior, prop de la punta. Els mascles també són més petits que les femelles. Com els accipítrids, també estan protegits per la llei i també comparteixen el punt més alt de la cadena tròfica, amb tots els problemes que això comporta. Com que aquest grup s'alimenta fonamentalment d'ocells i d'insectes, l'acumulació de pesticides en els seus teixits els fa emmalaltir i compromet seriosament la seva reproducció. Està comprovat que certs insecticides provoquen que la clova dels ous d'aquestes aus sigui més prima del normal i es trenquin durant els processos de posta i incubació.

45. Xoriguer comú

(*Falco tinnunculus*)

Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Ocell present tot l'any en nombre cada vegada més escàs, sobretot a l'estiu.

Quan i on observar-lo: Arreu, sobretot en zones de conreu i posat en línies i torres elèctriques.

Principals trets distintius: El mascle té el dors rogenc, cap i cua grisos i les puntes de les ales negres. Femella marró, profusament pigallada.

Notes diverses: Aquest petit falcó es veu molt sovint fent l'aleta, és a dir, es queda aturat, suspès en l'aire, bategant les ales ràpidament, mentre inspecciona el terreny sota seu.

46. Falcó cama-roig

(*Falco vespertinus*)

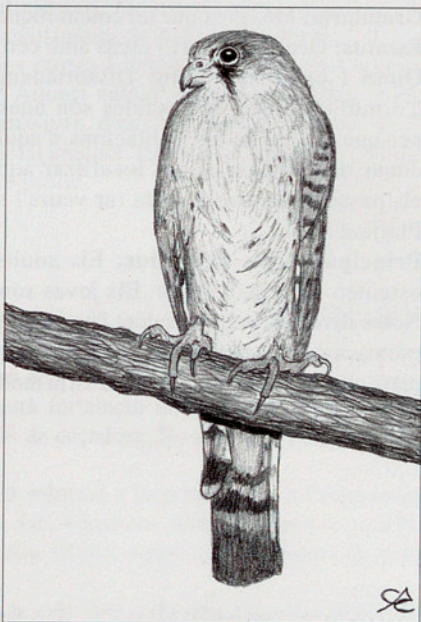
Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació del 04 al 08/06/89 posat sobre uns cables elèctrics vora la pineda del Pi Gros, a la plana de Castell d'Aro.

Principals trets distintius: Mascle gris fosc amb potes i infracobertores caudals vermelles. La femella té el dors gris barrat, el capell rogenç i les parts inferiors castany clar.

Notes diverses: Sol caçar insectes cap al vespre, d'aquí el seu nom científic. També se'l pot veure fent l'aleta, si bé amb el cos més inclinat que el xoriguer comú (*Falco tinnunculus*).

47. Falcó mostatxut

(*Falco subbuteo*)

Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Migrant regular. No s'ha arribat a constatar la cria.

Quan i on observar-lo: Principalment durant els passos migratoris, en espais oberts, sovint posat en cables elèctrics o talaies prominents. No és un ocell fàcil d'observar ja que és molt ràpid i discret.

Principals trets distintius: Parts dorsals gris fosc. Taca blanca al coll amb mostatxo prim. Parts inferiors clares, tacades de fosc. Potes amb "calces" rogenques.

Notes diverses: S'alimenta fonamentalment d'ocells i d'insectes. La seva rapidesa i agilitat és tal que el permet alimentar-se d'orenetes i falcionets que caça en ple vol.

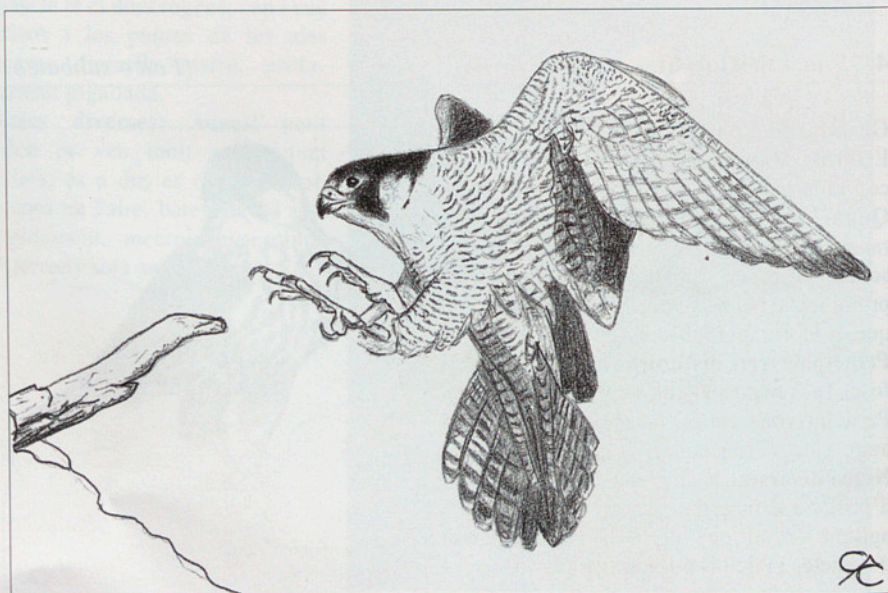
Grandària: Més gros que un colom roquer i més petit que un gavià argentat.

Estatus: Ocell sedentari i escàs amb certa presència de migradors.

Quan i on observar-lo: Dissortadament l'expoliació dels nius i les molèsties d'ornitòlegs poc responsables són unes de les principals causes de les dificultats per què travessen les poblacions d'aquesta espècie. És per això que hom no pot donar detalls d'on es pot localitzar aquest ocell a casa nostra. A l'hivern i durant els passos migratoris no és rar veure'l sobre la vall o els estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Els adults són gris fosc per sobre i clar per sota i ostenten un bigoti ample. Els joves són marrons.

Notes diverses: Alguns autors l'han qualificat com el vertebrat més ràpid del món. Les estimacions més optimistes diuen que pot assolir velocitats punta de 300 km/h. Sembla, però, que uns 180 km/h seria una xifra molt més ajustada a la realitat.

• Els fasiànids

Ocells de costums terrícoles, fins i tot per a nidificar. Tenen llocades nombroses de polls nidífugs. De règim alimentari fonamentalment granívor, no desaprofiten cap oportunitat de caçar qualsevol mena de petit invertebrat.

Es tracta d'ocells poc voladors, d'ales curtes i arrodonides. L'única espècie migradora és la guatlla (*Coturnix coturnix*). Aquest valent ocell protagonitza (quasi es podria dir protagonitzava) arribades massives d'aus esgotades després de la travessa del Mediterrani en els seus desplaçaments migratoris. Aquesta "pluja" d'ocells podria explicar el miracle del mannà bíblic.

49. Perdiu

(*Alectoris rufa*)

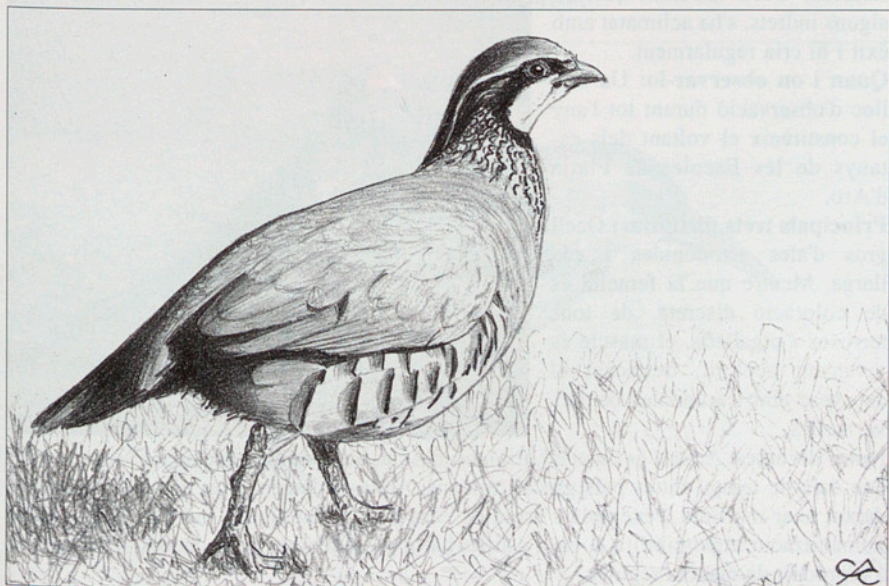
Grandària: Té una longitud d'uns 34 cm i pesa de 500 a 550 g.

Estatus: Ocell sedentari. La seva població està fortament influïda pels alliberaments d'ocells de granja portats a terme pel col·lectiu de caçadors. No és cap bestiesa suposar extingida la població autòctona salvatge.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any, però sobretot a la primavera i a l'estiu quan, després de criar, encara no estan fogejades. Les cercarem vora de zones conreades.

Principals trets distintius: Bec i potes vermells. Collar negre que continua cap al pit en fines llistes. Flancs barrats. Cua rogenca

Notes diverses: Aquest ocell és la peça de caça més apreciada pels caçadors de ploma. Aquesta ha estat la seva sort o la seva dissort, segons com es vulgui mirar.

50. GUÀTLERA, GOTLLA o guatlla

(*Coturnix coturnix*)

Grandària: Té una longitud d'uns 18 cm i pesa de 70 a 100 g.

Estatus: Migrant i estival amb acusadíssima regressió, s'ha convertit en un ocell molt escàs.

Quan i on observar-lo: Díficil. La sentirem més que no la veurem. A la primavera i estiu, als pocs camps de cereal de secà que resten al fons de la vall.

Principals trets distintius: Au petita i rabassuda. De tons terrosos i profusament llistada.

Notes diverses: Les modernes pràctiques agrícoles han fet davallar substancialment les poblacions d'aquestes aus provinents d'Àfrica i el seu cant ("blat segat, blat segat" o "set per vuit, set per vuit") és cada vegada més rar en els nostres camps.

51. Faisà

(*Phasianus colchicus*)

Grandària: Com un gavià argentat.

Estatus: Ocell introduït que, en alguns indrets, s'ha aclimatat amb èxit i hi cria regularment.

Quan i on observar-lo: Un bon lloc d'observació durant tot l'any el constitueix el voltant dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Ocell gros d'ales arrodonides i cua llarga. Mentre que la femella és de coloració discreta, de tons terrosos i pigallada, el mascle és vivament acolorit, destacant el cap verd amb carúncles oculars vermelles.

Notes diverses: Aquest és un ocell originari d'Àsia. La seva introducció a Europa sembla que data de temps antics pels grecs i romans. Aquests darrers anys els caçadors n'han deixat anar multitud d'exemplars arreu de casa nostra. En alguns indrets on la relativa humanització impossibilita la caça i dificulta la presència de depredadors, s'han arribat a reproduir de manera regular.

• Els ràl·lids

Ocells fonamentalment aquàtics, de cua curta i ales arrodonides. Com els fasiànids, solen tenir llocades nombroses de polls nidífugs. Els membres d'aquesta família, com més petits més discrets, amagadissos i difícils d'observar. És per això que, segurament, passen desapercebuts i poden ser més comuns del que ens pensem.

52. Rascló

(*Rallus aquaticus*)

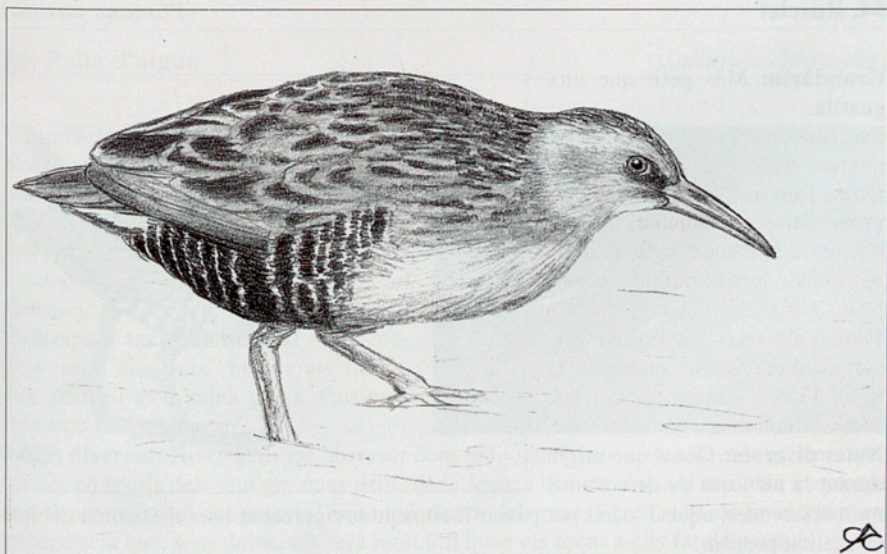
Grandària: Un xic més gros i més estilitzat que una guatlla.

Estatus: Possible nidificant i hivernant escàs confinat a les darreres restes del seu hàbitat.

Quan i on observar-lo: Més fàcil de sentir que no de veure, sobretot a l'hivern, a les restes de canyissar de S'Agaró. Per veure'l, probablement sigui més adequat des de l'aguait de la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Estilitzat. Bec llarg i vermell. Cua curta i arremangada. El gris de la cara i el pit deixa pas a un barrat vertical, negre i blanc, als costats del ventre. Les parts dorsals són brunes, llistades de fosc.

Notes diverses: La veu d'aquest amagadís ocell és inconfusible i recorda vivament el crit d'un porc quan se l'arreplega per a fer-ne llonganisses.

53. Polla pintada

(*Porzana porzana*)

Grandària: Un xic més gros que una guatlla.

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí, durant els passos migratoris.

Principals trets distintius: Ocell marró oliva, pigallat de clar. Bec curt i groguenc amb la base vermella. Potes verdoses.

Notes diverses: A la primavera de 1995 (29/03 i 06/04) aparegueren de manera sorprenent, pels carrers de Sant Feliu, dos exemplars d'aquesta espècie, aparentment esgotats. Foren portats a la bassa del Dofí, on es recuperaren sense problemes.

54. Rasclet

(*Porzana pusilla*)

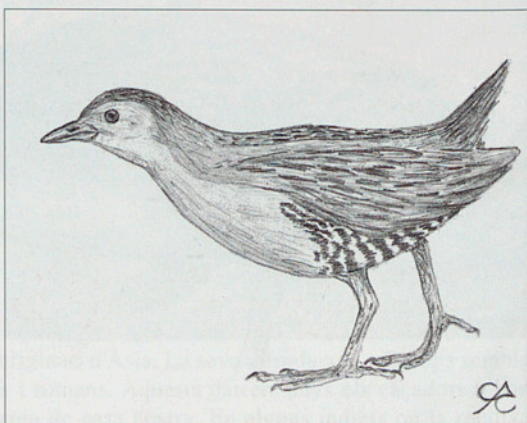
Grandària: Més petit que una guatlla.

Estatus: Sembla que es tracta d'un migrant rar.

Quan i on se l'ha observat: El 29/04/94, a un hort de Castell d'Aro, es trobà un mascle jove, moribund, atacat per les garses (*Pica pica*).

Principals trets distintius: Bec curt i verdós, sense vermell a la base. Flancs densament barrats. Potes de color carn.

Notes diverses: Donat que migra durant la nit i que és de costums molt reservades, aquest ocell pot passar fàcilment desapercbut i ser més comú del que en realitat pensem.

55. Guatlla maresa

(*Crex crex*)

Grandària: Entre una guatlla i una perdiu.

Estatus: Sembla que es tracta d'un migrant rar.

Quan i on se l'ha observat: L'única notícia que en tenim és d'un exemplar abatut per un caçador, al pla de Solius, a començament de la temporada de caça del 92.

Principals trets distintius: Ocell de tons ocracis, amb una taca distintiva de color vermell rovellat a les ales.

Notes diverses: Ocell solitari, molt reservat, que migra de nit. Per tot això es tracta d'una au molt difícil d'observar. Antigament es creia que venia a buscar les guatlles (*Coturnix coturnix*) per a conduir-les en el seu viatge migratori de tornada a l'Àfrica.

56. Polla d'aigua

(*Gallinula chloropus*)

Grandària: Com una perdiu.

Estatus: Sedentària i abundant als llocs adients.

Quan i on observar-lo: Tot al llarg de l'any a la bassa del Dofí. També als estanyes i als trams mitjà i baix del Ridaura.

Principals trets distintius: Ocell negrós, amb una línia blanca als flancs. Bec vermell amb punta groga. Part posterior de la cua blanca.

Notes diverses: No és gens rar observar com individus joves, d'una llocada primerenca, ajuden en la cria dels seus germans petits de la segona llocada. Això té un doble avantatge ja que per un costat s'augmenta l'èxit reproductor dels pares i per l'altre els joves guanyen experiència que, sens dubte, els serà molt útil quan els toqui a ells fer de pares.

Grandària: Un xic més grossa que una perdiu.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: A la bassa del Dofí en ambdós passos migratoris, individus aïllats els dies 28/03/92 i 20/08/94.

Principals trets distintius: Ocell de plomatge totalment negre, amb el bec blanc. El jove es distingeix del de la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*) per no tenir blanc a la cua.

Notes diverses: Aquest ocell necessita masses d'aigua més profundes i extenses que la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*). És per això que a casa nostra no troba cap lloc on viure.

• Els grúids

Ocells grans i esvelts, de cos afusat i caminar gràcil. Tenen cames i coll llargs. Com els cicònids, i a diferència dels ardèids, mantenen el coll estirat en vol. Les secundàries internes són molt llargues i formen una cua sobreposada, penjant sobre la vertadera i curta cua.

58. Grua

(*Grus grus*)

Grandària: Més grossa que una cigonya blanca.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: A banda d'un ocell solitari que es parà en un camp de Castell d'Aro en data indeterminada de la dècada dels setanta, només tenim notícia d'un estol el 16/11/96, volant sobre la vall.

Principals trets distintius: Ocellàs de color gris pissarrenc. Destaca, sobre el negre de cap i coll, la llista blanca que, començant-li a l'ull, se li perllonga fins a mig coll. Al capell hi té una taca vermella que només se li veu de prop. El reclam atrompetat és molt característic.

Notes diverses: En els seus desplaçaments migratoris vola majestuosament adoptant formacions perfectes en "V". Casa nostra queda molt a l'est de les rutes migratòries d'aquesta au i d'aquí l'escassetat d'observacions.

• Els hematopòdids

Limícoles de formes massisses, bec llarg i comprimit, i plomatge negre o negre i blanc.

A Catalunya, la garsa de mar (*Haematopus ostralegus*) és l'únic representant d'aquesta família i solament cria, en reduït nombre, al delta de l'Ebre. Amb tot, el nucli reproductor més proper a casa nostra és el de l'estany de Salses, al Rosselló.

59. Garsa de mar

(*Haematopus ostralegus*)

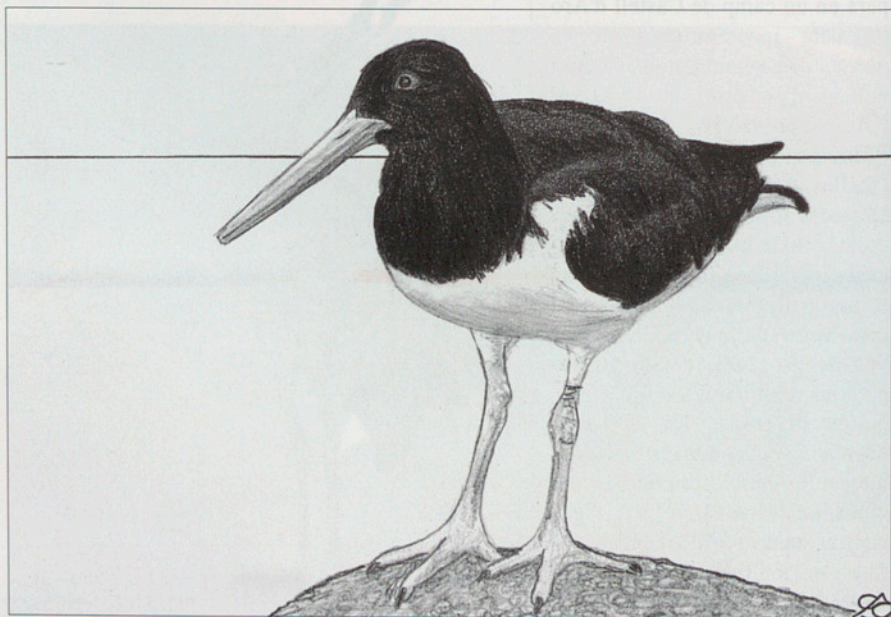
Grandària: Com un tudó amb bec i potes més llargues.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Les contades observacions s'han fet en el pas de primavera passant sobre el mar.

Principals trets distintius: Ocell robust de cap i dors negres i ventre blanc. Bec i potes llargs, de color vermell viu.

Notes diverses: Aquest ocell està especialitzat en el consum de mol·luscs bivalves que obre, de manera sorprenentment hàbil, amb el seu bec comprimit lateralment.

• Els recurviròstrids

Limícoles estilitzats, de plomatge blanc i negre. Bec i potes molt llargs.

L'altre representant d'aquesta família, a part del cames-llargues (*Himantopus himantopus*) és el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*). Encara que no en tenim cap notícia, no seria estrany que algun individu s'aturés momentàniament a casa nostra en els seus desplaçaments migratoris.

60. Cames-llargues

(*Himantopus himantopus*)

Grandària: Com un colom roquer amb bec, coll i, sobretot, potes molt llargues.

Estatus: Migrant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí i l'aiguabarreig del Ridaura, sobretot durant el pas migratori primaveral.

Principals trets distintius: Dors negre, resta blanc. Bec llarg, prim i fosc. Potes exageradament llargues i primes, de color vermell viu.

Notes diverses: A la bassa del Dofí, a finals d'abril de 1995, es detectà un exemplar femella d'aquesta espècie que, a la pota dreta, portava una anella de PVC groga amb la inscripció 3R4. Tan sols amb aquesta informació s'esbrinà que l'ocell havia estat anellat dos anys abans a Salobrar de Campos (Mallorca).

• Els burínids

Camallargs d'ambients secs, colors terrosos i ulls grossos. Amants d'espais oberts, casa nostra no els ofereix llocs adients amb aquests requeriments. S'ha constatat la cria de torlits (*Burhinus oedicnemus*) a les planes de l'Alt Empordà i part nord del Baix Empordà.

61. Torlit

(*Burhinus oedicnemus*)

Grandària: Com un tudó amb potes llargues.

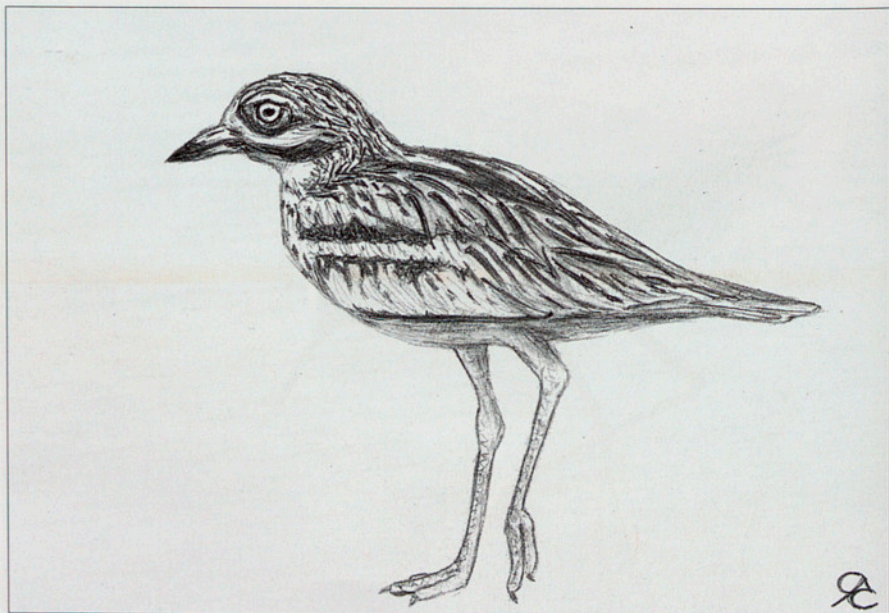
Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació als horts de Castell d'Aro. Fora de la vall l'hem observat a la plana entre Llagostera i Cassà de la Selva.

Principals trets distintius: Coloració terrosa. Ulls grossos, d'iris groc. Franja clara a l'ala plegada.

Notes diverses: Au d'hàbits terrejants, li costa aixecar el vol i s'estima més peonar. Emet un crit característic que fa com el seu nom: "torliiit".

Menja tota mena d'invertebrats, tot i que no desaprofita cap oportunitat de caçar alguna presa més gran com alguna granota o algun ratolí.

• Els caràtrids

Limícoles de coll i bec curts. Els seus moviments són característics: caminen ràpidament unes quantes passes, s'aturen a observar i tornen a caminar.

Pel fet que hi havia llocs adequats per a la seva presència i fins i tot per a la cria, creiem que no és cap bestiesa pensar que ocells com el corriol camanegre (*Charadrius alexandrinus*) podria haver estat un nidificant a casa nostra. Avui és del tot impensable trobar un niu a les restes de les dunes de Sant Pol o a Riuet, a Platja d'Aro.

62. Corriol petit

(*Charadrius dubius*)

Grandària: Una mica més petit que un tord comú

Estatus: Migrant regular i nidificant molt escàs. La captura d'un adult i dos joves el 20/07/96 ens va fer sospitar de la possible cria a la vall. Aquesta sospita es va confirmar el 14/06/98 en observar-ne una parella amb quatre caganius a Santa Cristina d'Aro.

Quan i on observar-lo: Durant el pas primaveral, al Ridaura, sobretot a l'aiguabarreig.

Principals trets distintius: Ocell amb capell i dors de color sorrenc. Collaret, màscara i brida negres contrastant amb les parts inferiors blanc pur. Bec negre. És l'únic dels nostres corriols que, en vol, no presenta franja alar.

Notes diverses: Si es veu sorprès al niu o prop d'ell, es fa l'alatrenyat per tal d'atreure cap a ell mateix l'atenció del possible depredador i allunyar-lo així dels ous o els petits. De tota manera, aquesta estratègia defensiva no és exclusiva d'aquesta au i l'hem observat en altres espècies d'ocells.

63. Corriol gros

(*Charadrius hiaticula*)

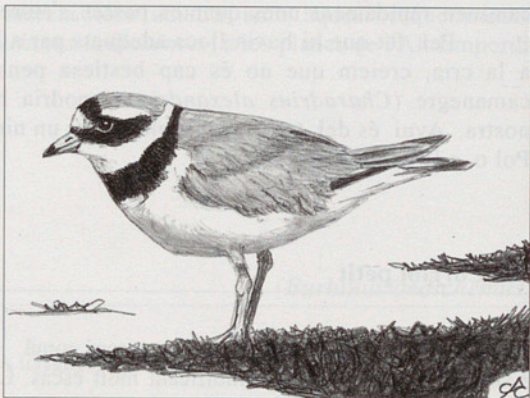
Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Migrant irregular i molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: Els dies 28 i 29/03/88 al Ridaura: a l'aiguabarreig i a l'alçada de Can Bada.

Principals trets distintius: Ocell molt semblant a l'espècie anterior, de la qual es diferencia per la grandària, el color ataronjat de les potes i de la base del bec, i per la franja alar clara, visible en vol.

Notes diverses: A casa nostra, aquest ocell rarament es veu terra endins. Com que en els seus desplaçaments migratoris busca el litoral, quasi sempre el trobarem a la costa o molt a prop d'ella.

64. Corriol camanegre

(*Charadrius alexandrinus*)

Grandària: Una mica més petit que un tord comú.

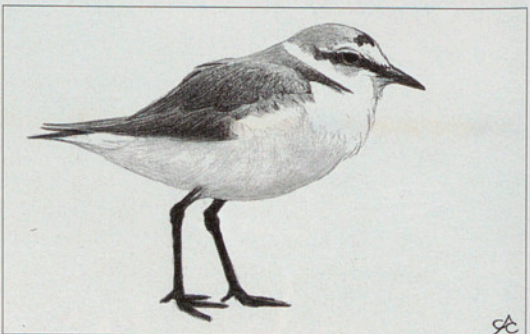
Estatus: Migrant irregular i molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: A l'aiguabarreig del Ridaura, els dies 28 i 29/03/88 i 01/05/88.

Principals trets distintius: Capell i dors de color sorrenc pàl·lid. Bec i potes negres. No té collaret ni màscara negres, només una taca fosca a cada costat del coll.

Notes diverses: És un ocell d'hàbitat costaner. Viu a les platges, siguin de còdols o sorrenques.

Com els altres corriols, quan es desplaça per terra mou les potes a tal velocitat que les perdem de vista.

Grandària: Com un tudó.

Estatus: Hivernant cada cop més escàs.

Quan i on observar-lo: Als camps del fons de la vall, a les zones més obertes.

Principals trets distintius: Ocell d'aparença negra i blanca, amb un fi plomall tirat cap enrere que li dona un cert aire aristòcrata i un xic anacrònic. El seu vol característic, mostrant les ales arrodonides, el fan inconfusible.

Notes diverses: El nom popular d'aquesta au reflecteix fidelment el seu comportament d'ocell que fuig del fred. El nombre d'efectius que ens visita, encara que petit, es veu incrementat en hiverns d'especial cruessa. I, si aquests són prou benignes, no ens arriba a visitar cap exemplar.

• Els escolopàcids

Són els vertaders limícoles, amb bec, coll i potes relativament llargs. Grandària molt variable. Molts presenten plomatges diferents a l'estiu i a l'hivern.

Aquest grup il·lustra magníficament el fet que, amb un mateix disseny, només modificant la llargada de bec i potes, es permet diversificar les espècies que, alimentant-se de manera semblant, exploten diferents estrats d'un mateix hàbitat sense competir directament entre elles. Els ocells de potes més curtes s'alimenten als llocs d'aigües més somes i els que les tenen més llargues poden anar més fondo. La llargada del bec també hi influeix i, a més, com més llarg és, a més fondària es pot clavar al fang, a la recerca de cucs i mol·luscs. D'aquesta manera, en un mateix indret podem observar diferents espècies de limícoles menjant juntes sense que unes prenguin el menjar de les altres.

66. Territ menut

(*Calidris minuta*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: En ambdós passos migratoris, sobre tot el postnupcial, a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Petit, bec i potes negres. Ventre blanc. Dors de tons marró, a la tardor hi presenta un dibuix clar en forma de "V". No l'hem de confondre amb el territ de Temminck (*Calidris temminckii*) més gris, sense "V" clara al dors i amb potes clares.

Notes diverses: El seu nom ja ho diu, és el més petit dels nostres limícoles. Sol menjar picotejant la superfície del fang o l'aigua, sense enfonsar-hi el bec.

67. Territ becllarg

(*Calidris ferruginea*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Migrant irregular molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única vegada, en migració, a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Bec lleugerament corbat cap avall. En plomatge estival, color rogenc. A l'hivern és gris clar i es pot confondre fàcilment amb el territ variant (*Calidris alpina*). Té el carpó blanc.

Notes diverses: Aquest ocell cria a l'Àsia àrtica i per casa nostra només hi passa en les seves anades i vingudes d'allà cap a l'Àfrica.

68. Territ variant

(*Calidris alpina*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Migrant escàs.

Quan i on se l'ha observat: Cinc individus volant sobre el mar enfront de punta Prima el 13/09/88. Un exemplar a la platja de Canyedets el 16/08/87 i un altre a la bassa del Dofí l'11/09/90.

Principals trets distintius: En plomatge nupcial, dors terrós i taca negra al ventre. A l'hivern perd la taca i tot ell pren un to gris clar.

Notes diverses: Com la majoria de limícoles, efectua els vols migratoris a la nit. De dia sol descansar en llocs adients.

69. Batallaire

(*Philomachus pugnax*)

Grandària: Entre una merla i un colom roquer.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: A la primavera, als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: A l'hivern mascles i femelles (força més petites) presenten un plomatge discret, de tons marrons. Potes de color ataronjat. A l'estiu els mascles desenvolupen un voluminós collar de plomes de colors molt variables.

Notes diverses: Aquest ocell presenta un comportament reproductor certament curiós: els mascles efectuen espectaculars "combats" i cerimònies d'atracció de les femelles, però sense formar parelles definides.

70. Becadell sord

(*Lymnocryptes minimus*)

Grandària: Més petit que un tord comú.

Estatus: Hivernant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: A l'estació freda, als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Petit. Bec relativament curt. S'aixeca, sense cridar, quasi quan se'l trepitja.

Notes diverses: Curiosament els estanys de les Escoles de Platja d'Aro són, amb 6 exemplars, l'indret de Catalunya on més becadells sords s'han capturat per al seu anellament.

71. Becadell comú

(*Gallinago gallinago*)

Grandària: Com una merla, amb un bec llarguíssim.

Estatus: Hivernant regular, no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí o als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Plomatge discret de tons marrons. Bec llarg i recte. En aixecar-se sol deixar anar el seu característic crit.

Notes diverses: L'anellament ens ha permès constatar la fidelitat d'aquest ocell al seu lloc d'hivernada. Per altra part els mateixos individus van i vénen dels estanys de les Escoles a la bassa del Dofí.

72. Becada

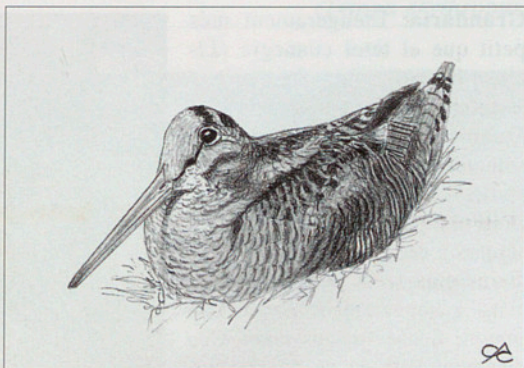
(*Scolopax rusticola*)

Grandària: Com una perdiu, amb bec molt llarg.

Estatus: Hivernant regular, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Difícil, perquè és un ocell molt discret. El cercarem en llocs frescs amb terres rics i tous.

Principals trets distintius: Robusta. Bec llarg i recte. Plomatge críptic que la fa pràcticament invisible quan roman immòbil en el terra del bosc.

Notes diverses: Tot ell és una curiositat. L'únic limícola boscà, és capaç d'obrir la punta del seu sensible bec mentre el manté enterrat a la recerca dels cucs de què s'alimenta. D'hàbits crepusculars, té rutes fixes per anar i venir del bosc als camps on menja. Nevades i glaçades l'afecten força, ja que no pot becar i en aquestes circumstàncies, s'ha d'espavilar com pot. L'11/01/85, després d'una forta nevada, se'n van observar més de 20 exemplars al llit del Ridaura.

73. Tètol cuanegre

(*Limosa limosa*)

Grandària: Com un tudó amb bec, coll i potes força llargs.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: En el pas de primavera als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Bec molt llarg i recte. Franges alars blanques, conspícues en vol. Ampla barra terminal negra a la cua. Plomatge de tons grisos, a l'estiu presenta pit i cap castanys.

Notes diverses: En contraposició al tètol cuabarrat (*Limosa lapponica*), molt més litoral, el cuanegre és més amant d'aigües dolces.

74. Tètol cuabarrat

(*Limosa lapponica*)

Grandària: Lleugerament més petit que el tètol cuanegre (*Limosa limosa*).

Estatus: Divagant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Al setembre de 1991 aparegué, a les rodalies de la bassa del Dofí, un individu que hi romangué durant un parell de setmanes.

Principals trets distintius: Bec llarg i lleugerament corbat cap amunt. Sense franges alars. Cua finament barrada de negre. Plomatge semblant al del tètol cuanegre (*Limosa limosa*), a l'estiu el castany li cobreix, també, el ventre.

Notes diverses: L'exemplar a què ens referim fou capturat, anellat i posteriorment alliberat. Es constatà que es tractava d'un jove, aparentment en perfectes condicions físiques. En tot cas, una mica despistat.

75. Becut

(*Numenius arquata*)

Grandària: Com un gavià argentat amb bec, coll i potes molt llargs.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: En migració primaveral l'aiguabarreig del Ridaura.

Principals trets distintius: Gros, bru, llistat. Bec llarg i corbat cap avall. Sense llistes al capell. Veu característica (cour-lí) que recorda la del torlit (*Burhinus oedicephalus*).

Notes diverses: És el més gros dels limícoles europeus. En aquesta espècie la femella té el bec més llarg que el mascle.

76. Gamba roja pintada

(*Tringa erythropus*)

Grandària: Entre una merla i un colom roquer.

Estatus: Migrant mot rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació d'un exemplar el 04/05/91, a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: A l'estiu llueix un plomatge distintiu negrós amb taquetes blanques al dors. A l'hivern pren un plomatge gris clar. Potes i base del bec vermell ataronjat.

Notes diverses: És més esvelta i té un posat més dret que la gamba roja vulgar (*Tringa totanus*), a qui s'assembla força quan presenta el plomatge hivernal.

77. Gamba roja vulgar

(*Tringa totanus*)

Grandària: Entre una merla i un colom roquer.

Estatus: Migrant regular.

Quan i on observar-lo: En el pas de primavera a l'aiguabarreig del Ridaura.

Principals trets distintius: Potes i bec més curts que la gamba roja pintada (*Tringa erythropus*). Disseny alar distintiu, molt visible en vol, contrastant fortament l'ampla franja blanca a la vora posterior, amb la resta fosca de l'ala.

Notes diverses: Limícola cridaner i esquerp, que quan està nerviós sol sacsejar espasmòdicament el cap amunt i avall.

78. Gamba verda

(*Tringa nebularia*)

Grandària: Com un colom roquer estilitzat.

Estatus: Migrant irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Als estanys de les Escoles Platja d'Aro, al canyissar de S'Agaró i a la bassa del Dofi en el pas de primavera.

Principals trets distintius: Sembla una gamba roja vulgar (*Tringa totanus*) grossa amb el bec, verdós, una mica corbat enlaire. Potes també verdoses.

Notes diverses: És la més grossa i menys abundant de les gambes del nostre país.

79. Xivita

(*Tringa ochropus*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Migrant regular.

Quan i on observar-lo: A la bassa del Dofí i al Ridaura, en ambdós passos migratoris.

Principals trets distintius: Ocell fosc, amb el carpó blanc, quadrat. Quan s'aixeca o es posa sol emetre el seu crit curt i aflautat, cosa que ajuda a diferenciar-la de la valona (*Tringa glareola*).

Notes diverses: Mentre que no és rar veure la xivita riu amunt, les altres *Tringa* solen preferir espais més oberts, com basses, aiguamolls i aiguabarreigs.

80. Valona

(*Tringa glareola*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Migrant regular.

Quan i on observar-lo: Durant ambdós passos migratoris, sobretot a la bassa del Dofí i a l'aiguabarreig del Ridaura.

Principals trets distintius: Més esvelta, més clara i més silenciosa que la xivita (*Tringa ochropus*), a la qual s'assembla molt.

Notes diverses: És un dels ocells més matiners quan es tracta de migrar. Tant en el pas de primavera com en el d'estiu sol ser el primer d'anunciar-nos, amb la seva presència, que comença el moviment migratori.

81. Xivitona vulgar

(*Actitis hypoleucos*)

Grandària: Més petita que un tord comú.

Estatus: Migrant regular.

Quan i on observar-lo: Com la valona (*Tringa glareola*), a l'aiguabarreig del Ridaura i a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Com una xivita (*Tringa ochropus*) petita i marronosa. Posat, el blanc ventral li puja cap al coll. En vol presenta una franja alar blanca i el carpó fosc.

Notes diverses: Quan es mou per terra sacseja rítmicament la part posterior del cos. Vola de manera característica, arran d'aigua, amb les ales arquejades.

• Els làrids

Són ocells de mida mitjana i, en principi, d'hàbits aquàtics, tal com ho evidència la tinença de potes palmades, com les dels ànecs. De tota manera, les espècies que més èxit tenen són les que més terrestres s'han tornat. Això s'ha produït perquè en aquests últims temps la disponibilitat d'aliment terra endins s'ha incrementat fortament amb la proliferació de grans abocadors d'escombraries.

Els joves presenten una coloració diferent dels adults (que sol ser blanca amb l'esquena gris clar) i poden arribar a trigar alguns anys a assolir el plomatge definitiu.

82. Gavina capnegra

(*Larus melanocephalus*)

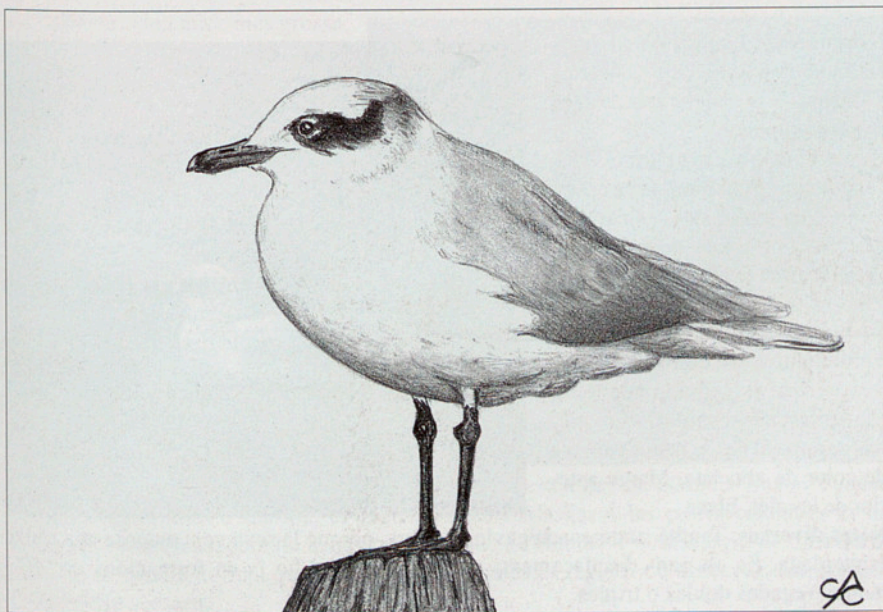
Grandària: Com un tudó.

Estatus: Migrant i divagant hivernal escàs.

Quan i on se l'ha observat: Hi ha quatre dades, totes del pas de primavera menys una de tardor, la de 5 exemplars al Port d'Aro el 9/10/88. A primers d'abril de 1988 un exemplar al davant del port de Sant Feliu. El 30/03/90 alguns individus a la Cala del Pi. El 16/04/90 onze exemplars al Port d'Aro.

Principals trets distintius: En plomatge nupcial, cap negre pur, bec vermell amb la punta groga. No té negre a les ales. En canvi els joves hi tenen el marge anterior de les ales, negre.

Notes diverses: És curiós que aquesta gavina, rara a casa nostra, sigui comuna i, fins i tot, molt abundant en costes properes com les del Maresme i el Barcelonès.

83. Gavina menuda

(*Larus minutus*)

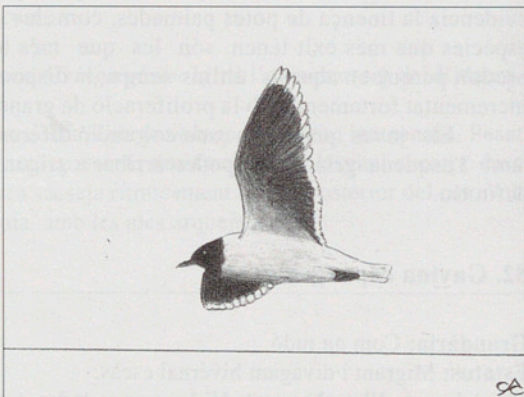
Grandària: Més petita que un colom roquer i més grossa que una merla.

Estatus: Migrant escassa i irregular.

Quan i on se l'ha observat: El 5/11/88 al davant del port de Sant Feliu i el 5/4/92 a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Petita, amb ales arrodonides. Els adults tenen les ales fosques pel dessota i a l'estiu el cap negre. Els joves presenten una franja fosca en diagonal a les ales.

Notes diverses: És la gavina més petita d'Europa. Vola de manera molt semblant a les orenetes de mar. S'alimenta de petits animalons que sovint captura tot volant, a la superfície de l'aigua, sense posar-se.

84. Gavina vulgar

(*Larus ridibundus*)

Grandària: Lleugerament més petita que un tudó.

Estatus: Hivernant i migrador comú i abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, a qualsevol punt de la costa. En dies de mal temps, en camps i darrere els tractors quan llauren. Diu el refrany: *Quan vegis la gavina a l'horta, entra la llenya, fes foc i tanca la porta.*

Principals trets distintius: Més esvelta que la gavina capnegra (*Larus melanocephalus*). En plomatge nupcial presenta una caputxa de color de xocolata. Marge anterior de les ales, blanc.

Notes diverses: També anomenada gavina riallera, perquè la seva veu recorda una rialla esquerdada. En els seus desplaçaments migratoris sovint ho fa en formacions en "V", moltes vegades dobles o triples.

85. Gavina capblanca

(*Larus genei*)

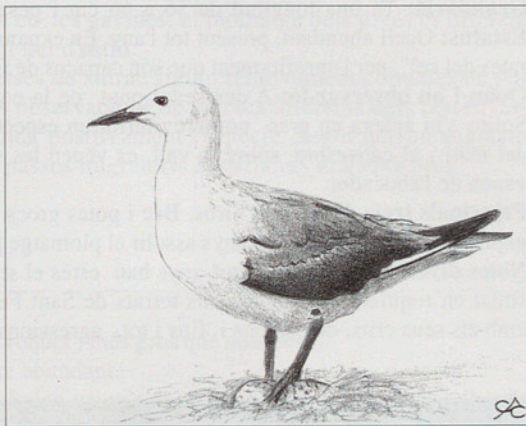
Grandària: Com un tudó.

Estatus: Divagant rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació de cinc exemplars al davant de les Sofreres el 4 d'abril de 1988, després d'una llevantada.

Principals trets distintius: Com una gavina vulgar (*Larus ridibundus*) grossa, amb el cap blanc pur i el bec més llarg i prim i dirigit cap avall quan volen.

Notes diverses: Aquesta gavina, a Catalunya, només n'hi ha al delta de l'Ebre i ho fa només des del 1975.

86. Gavina cendrosa

(*Larus canus*)

Grandària: Una mica més grossa que un tudó.

Estatus: Divagant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació del jove que il·lustra aquestes línies i que romangué a la bassa del Dofí almenys des del 15 al 29 de febrer de 1992.

Principals trets distintius: Com un gavià argentat (*Larus cachinnans*) petit, amb el cap blanc pur i el bec i les potes grocs. Els joves tenen les potes de color de carn i el bec també, però amb la punta negra.

Notes diverses: L'àrea de cria d'aquesta gavina s'estén des de Islàndia fins al Canadà abraçant tot el nord d'Europa, el centre d'Àsia i Alaska. A les costes catalanes és un hivernant molt escàs, com ho demostra el fet que a l'*Anuari d'Ornitologia de Catalunya 1996* es considera normal que, en tot un any, només es registrin 6 observacions, sempre d'individus solitaris.

87. Gavià argentat

(*Larus cachinnans*)

Grandària: Té una longitud de 56 a 66 cm i pesa de 750 a 1.250 g.

Estatus: Ocell abundant, present tot l'any. En expansió. Se'ls ha arribat a anomenar "les rates del cel", per l'aprofitament que són capaços de fer de les deixalles humanes.

Quan i on observar-lo: A qualsevol punt de la costa. A l'abocador d'escombraries de Solius s'hi aplega en gran nombre oferint un espectacle corprenedor. A primeres hores del matí i al capvespre, sobre la vall, es veuen les seves formacions en "V" que van o vénen de l'abocador.

Principals trets distintius: Gros. Bec i potes grocs. Els joves són marrons, itensament pigallats i triguen fins a tres anys assolir el plomatge gris i blanc dels adults.

Notes diverses: Aquests últims anys han estès el seu territori de cria, que abans estava situat en roquissars costaners, als terrats de Sant Feliu, provocant no poques molèsties amb els seus crits, dejeccions i, fins i tot, agressions en defensa de les llocades.

• Els estèrnids

Són les orenetes de mar. Ocells estilitzats, d'ales llargues i punxegudes, bec prim, cua forçada i vol gràcil. Com en les gavines, el plomatge dels joves és diferent del dels adults i el d'hivern diferent del d'estiu.

Probablement algunes espècies de xatrac siguin relativament comunes en pas a casa nostra. De fet, hi ha algunes observacions de xatrac diferents dels ressenyats dels quals no s'ha arribat a determinar positivament l'espècie. Segur que un augment en la prospecció marina durant els passos migratoris donaria resultats positius.

88. Xatrac becllarg

(*Sterna sandvicensis*)

Grandària: Més petit que un colom roquer i més gros que una merla.

Estatus: Hivernant regular i no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern. Solen veure's descansant sobre els rocs de la banda de ponent de la badia de Sant Feliu. Volant, qualsevol punt de la costa és bo.

Principals trets distintius: Bec negre, llarg amb la punta groga. Clatell negre, escabellat. Pesca llançant-se a l'aigua en picats força espectaculars.

Notes diverses: Aquest ocell ha estat escollit per a donar nom i ser l'emblema del Grup de Natura Sterna, per tot allò que simbolitza. Representa la interrelació dels elements perquè fa tirar endavant els seus petits en terra ferma i busca el seu menjar a l'aigua tot caçant des de l'aire.

89. Xatrac menut

(*Sterna albifrons*)

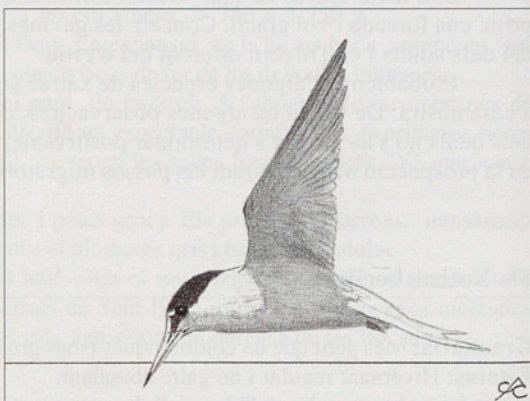
Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Poc conegut, sembla que es tracta d'un migrant rar.

Quan i on se l'ha observat: Un dia de temporal de finals d'agost de 1986 s'observà un exemplar volant a la zona del Cavall Bernat, a Platja d'Aro.

Principals trets distintius: La més petita de les orenetes de mar. Adult amb front blanc i bec prim i groc, amb la punta negra. El jove és més gris i té les vores anteriors de les ales i bec negres.

Notes diverses: El vol d'aquest xatrac és més gràcil que el dels seus congèneres. Mou les ales més ràpidament i fa l'aleta més sovint i més estona abans de llançar-se sobre les seves preses.

90. Fumarell carablanc

(*Chlidonias hybridus*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Migrant rar.

Quan i on se l'ha observat: En pas a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: A l'estiu, bec vermell, cap negre contrastant amb les galtes blanques i el ventre gris. A l'hivern el ventre és blanc i del negre del cap només en queden unes restes al clatell.

Notes diverses: Cria en colònies de nombre irregular d'un any a l'altre. Amb tot la regressió és forta i ja no es reproduïx als aiguamolls altempordanesos. A Catalunya només ho fa al delta de l'Ebre.

91. Fumarell negre

(*Chlidonias niger*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única vegada, un únic exemplar jove, el 27 d'agost de 1993, a la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: A l'estiu és inconfusible pel seu plomatge fosc, exceptuant les parts inferiors de cua i ales, que són de color gris clar. A l'hivern és clar i es distingeix per tenir una taca fosca al costat del coll, davant les ales.

Notes diverses: Vol ondulat, amunt i avall, atansant-se a l'aigua aquí i allà, sense cabussar-se, per capturar els petits animalons dels quals s'alimenta.

92. Fumarell alablanc

(*Chlidonias leucopterus*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Migrant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Un únic exemplar, a la bassa del Dofí, els dies 23 i 24 de maig de 1992.

Principals trets distintius: A l'estiu presenta un plomatge negre contrastant fortament amb el blanc de cua i plomes de vol. A l'hivern s'assembla molt al fumarell negre (*Chlidonias niger*), però no té la taca del coll i és més clar.

Notes diverses: És un ocell típicament migrador, que a casa nostra només hi passa durant els seus viatges camí de les seves zones de cria al nord-est d'Europa o d'hivernada a l'Àfrica tropical.

• Els àlcids

Ocells marins, massissos, blancs i negres, de talla mitjana. Tenen ales curtes i estretes que baten molt ràpid en vol. Bons nedadors i cabussadors, s'atansen poc a la costa. Sota l'aigua fan servir les ales com aletes. De fet, com els pingüins, sota l'aigua, "volen".

Aquests ocells marins no solen travessar la terra en les seves migracions. Per tant, per anar i venir de les costes del nord d'Europa han d'anar a voltar per l'estret de Gibraltar. Així, quan migren cap al nord ho fan en direcció sud i quan tornen a l'hivern passen en direcció Nord, donant un fals efecte d'anar a l'inrevés.

Pel que té de pròxima i excepcional vull citar la troballa que es produí a la platja de Tossa de Mar el 15/06/96, d'un exemplar viu de somorgollaire (*Uria aalge*), àlcid extremadament rar a la Mediterrània.

93. Gavot

(*Alca torda*)

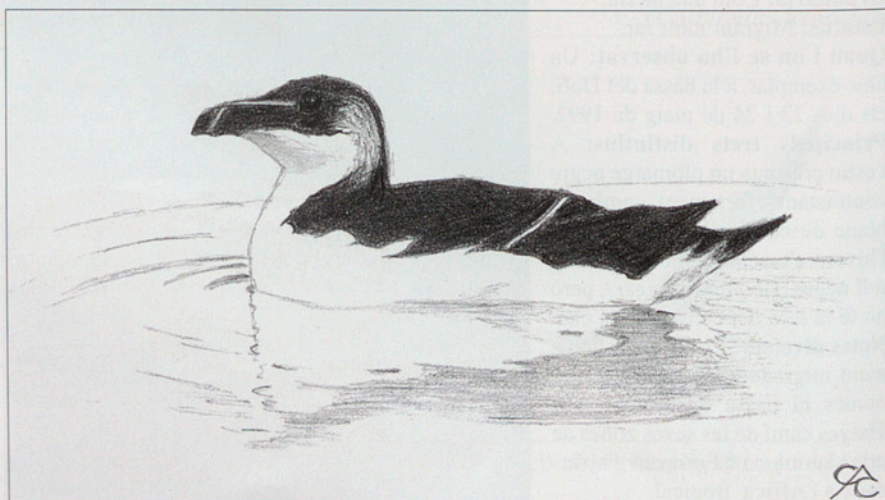
Grandària: Com un tudó, però més rodanxó.

Estatus: Sembla que és un hivernant comú a poques milles de la costa; prop de terra, poquíssimes observacions.

Quan i on se l'ha observat: A l'hivern prop del Port d'Aro i als voltants de la platja de Sant Pol.

Principals trets distintius: Ocell de parts superiors negres i inferiors blanques. Cap relativament gros amb bec gruixut i negre amb una ratlla blanca.

Notes diverses: Els gavots ponen un únic ou que, com els dels altres àlcids, té un extrem exageradament estret. Aquesta adaptació fa que l'ou, post directament a terra en un petit replà d'algun penya-segat marí, en rodolar, descrigui una trajectòria circular i no es precipiti a l'abisme.

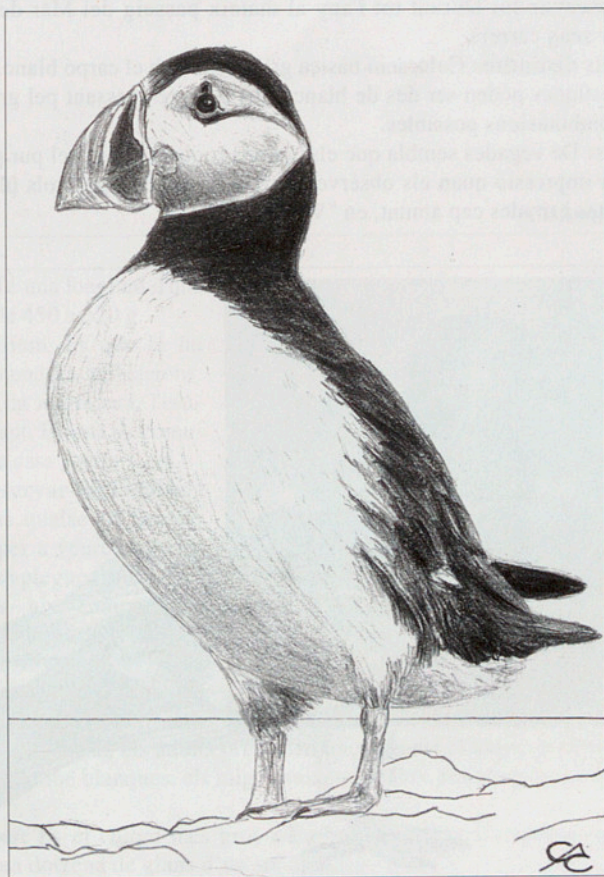
Grandària: Més gros que una merla i més petit que un colom roquer.

Estatus: Poc conegut per manca de prospecció. En tot cas sembla que es tracta d'un migrador i hivernant regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Conec una única observació des de la costa a Ponent de la badia de Sant Pol l'hivern del 95. Algunes milles mar endins és relativament comú, encara que escàs. Normalment es veuen individus aïllats o grups de fins a tres exemplars.

Principals trets distintius: Gran bec triangular. Galtes grises. A l'estiu el bec és fortament acolorit amb franges vermelles, grogues i blaves. En aquesta època les galtes són blanques.

Notes diverses: Quan pesca per péixer els petits, se sol veure que porta alguns peixos travessats al bec. Una vegada capturat el primer, com s'ho fa per atrapar els altres? La resposta és que estampeix, amb la llengua, el cos de la presa contra el paladar. Això li permet obrir el bec sense que li caigui.

• Els colúmbids

Es tracta d'ocells de cos arrodonit i cap relativament petit. Tenen un vol ràpid i potent. Són fonamentalment vegetarians. Ponen dos ous per llocada i alimenten els petits amb una secreció lletosa del pap anomenada "llet de colom".

Són considerats com espècies de caça.

95. Colom roquer

(*Columba livia*)

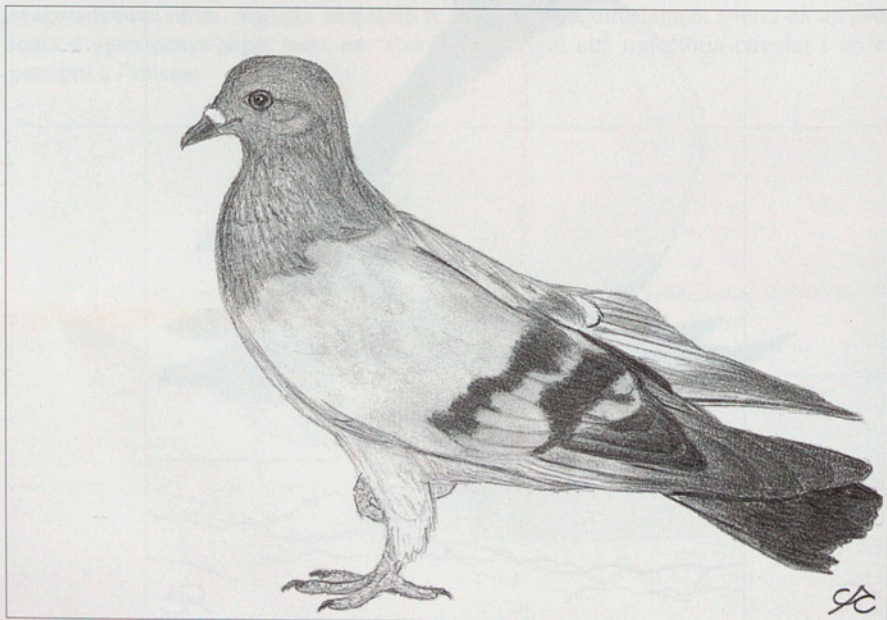
Grandària: Té una longitud d'uns 33 cm i pesa de 240 a 300 g.

Estatus: Sedentari. A casa nostra no creiem que quedi cap colom roquer vertaderament salvatge. Els que hi ha són descendents d'individus domèstics o semidomèstics.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any al mateix passeig del Mar de Sant Feliu o per algun dels seus carrers.

Principals trets distintius: Coloració bàsica gris plom amb el carpó blanc. Els individus de races domèstiques poden ser des de blancs fins a negres passant pel gris i el marró i les infinites combinacions possibles.

Notes diverses: De vegades sembla que els coloms roquers volen pel pur plaer de volar. Tenim aquesta impressió quan els observem fer uns espectaculars vols planats amb les ales molt obertes i tirades cap amunt, en "V".

96. Xixella

(*Columba oenas*)

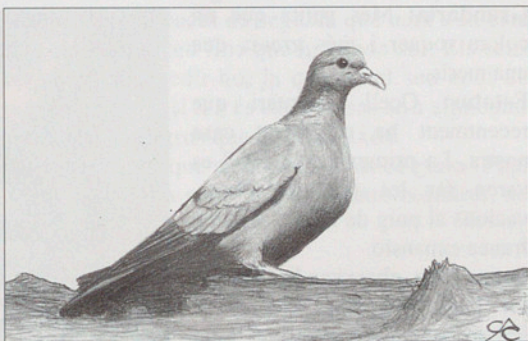
Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Migrador rar.

Quan i on se l'ha observat: Un exemplar caçat a Roca Tossa a començament de la temporada de caça en un any indeterminat de la dècada dels vuitanta.

Principals trets distintius: El principal tret diferenciador, és que el plomatge gris no té cap marca especial.

Notes diverses: Aquest és un ocell amant de les grans planes on es cultiva el cereal de secà. Per tant, casa nostra no és un lloc del seu gust i o el freqüenta gaire.

97. Tudó

(*Columba palumbus*)

Grandària: Té una longitud d'uns 41 cm i pesa de 450 a 520 g.

Estatus: Podríem dir que hi ha fins a quatre menes de poblacions. La sedentària, la migradora, l'estival i la hivernant. És una au comuna i abundant a casa nostra.

Quan i on observar-lo: Fora dels centres urbans qualsevol lloc de la vall és bo per a veure un tudó. Últimament s'apleguen en estols força nodrits als camps dels voltants dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: De coloració general gris plom amb el pit de tonalitat vinosa, els adults presenten unes taques blanques a cada costat del coll i unes franges, també blanques, els migparteixen les ales. Els jovenets no tenen les taques del coll.

Notes diverses: És el colom més gros d'Europa. És capaç d'empassar-se (i pair) tranquil·lament una dotzena de glans d'un sol àpat.

98. Tórtora turca

(*Streptopelia decaocto*)

Grandària: Més petita que un colom roquer i més grossa que una merla.

Estatus: Ocell sedentari que recentment ha colonitzat casa nostra. La primavera de 1987 es varen fer les primeres observacions al puig de Pinell. Està en franca expansió.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any són llocs bonics la urbanització de S'Agaró, el puig de Pinell o el passeig del Mar de Sant Feliu.

Principals trets distintius: Del color de la sorra de les nostres platges. Presenta una fina línia negra transversal a la part posterior del coll. Les primàries són fosques i contrasten amb la resta del plomatge.

Notes diverses: Aquesta espècie antropòfila, que s'ha incorporat recentment a l'ornitofauna catalana, no s'ha de confondre amb la tórtora domèstica o de collar (*Streptopelia risoria*) de color més pàl·lid i ocre i de primàries més clares.

99. TORTRA o tórtora

(*Streptopelia turtur*)

Grandària: Més petita que un colom roquer i més grossa que una merla.

Estatus: Ocell migrador i estival, relativament abundant. Aquests darrers anys, però, el seu nombre ha anat més aviat a la baixa.

Quan i on observar-lo: Sovint reposant sobre les línies elèctriques que passen sobre camps segats. Quan el Ridaura queda quasi sec, freqüenten molt els pocs afloraments d'aigua que resten.

Principals trets distintius: Ocell esvelt, amb parts dorsals de color terrós, escatat. Fines llistes negres i blanques li formen una taca a cada costat del coll. Coll i pit rosats. Cua arrodonida amb les puntes de les plomes blanques.

Notes diverses: Aquest bonic ocell migrador, que ve a casa nostra a criar, passa els hiverns al centre i sud de l'Àfrica. El seu parrupeig és un dels sons més característics dels estius dels nostres boscos.

• Els cucúlids

Ocells de talla mitjana, de cos esvelt i cua llarga. Són insectívors i parasiten altres ocells ponent els ous als seus nius. El petit cucut de seguida que neix s'entesta a fer caure del niu els ous o els petits que l'envolten fins que hi queda sol. Els seus pares adoptius són incapaces de fer res per impedir-ho, ja que en el seu codi de conducta, aquesta situació no està prevista. El que sí fan és escarrassar-se a alimentar el petit monstre, que en poc temps es fa molt més gros que ells mateixos.

Del cucut reial (*Clamator glandarius*) ocell que parasita els nius de garsa (*Pica pica*) i corb (*Corvus corax*), encara que sospitem la seva presència entre nosaltres, no hem pogut arribar a confirmar-la.

100. Cucut

(*Cuculus canorus*)

Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Ocell migrador i estival, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A la primavera és fàcil de sentir el seu característic cant. Les observacions més fàcils es produeixen a les rodalies del Ridaura.

Principals trets distintius: Ocell gris, de cua llarga i ales punxegudes. En vol pot arribar a semblar-nos un petit falcó. Té les parts ventrals blanques, amb fines franges transversals negres. Algunes femelles poden ser de color rogenc, totes elles barrades de fosc.

Notes diverses: La particular veu d'aquest ocell ha fet que se l'emprés com avisador als populars rellotges de cucut. Té una certa debilitat per les erugues de la processonària del pi.

• Els titònids

Aus de presa nocturnes, caracteritzades pels discos facials en forma de cor i les potes vestides de plomes. Vol silenciós i fantasmagòric.

101. XIIBECA o òliba

(*Tyto alba*)

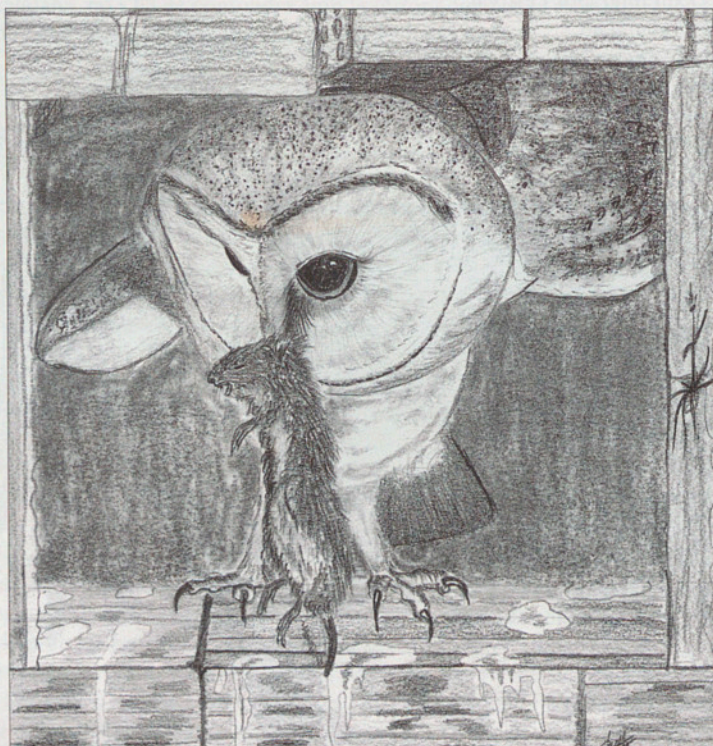
Grandària: Una mica més grossa que un colom roquer.

Estatus: Ocell sedentari, nidificant en regressió. Una parella cria al centre del nucli urbà de Sant Feliu.

Quan i on observar-lo: A les nits, durant tot l'any. Més fàcil de sentir que no de veure. La seva veu, és característica.

Principals trets distintius: Ocell de tons clars, amb dors de color de crosta de pa amb pigallat gris clar. Pit blanc o beix segons sigui un ocell de fase clara o fosca. Cara en forma de cor.

Notes diverses: Aquest ocell, a l'hora de niar, té una certa predilecció pels campanars de les esglésies. Com que la veu recorda un xarrup, la gent deia que xuclava l'oli de les llànties dels temples. Aquesta flagrant calúnnia, segurament va ser difosa pels veritables lladres, per tal de desviar les sospites que sobre ells podrien recaure.

• Els estrígids

Rapinyaires nocturns de cap arrodonit, amb "orelles" o sense. Grup amb ocells de mida tan diferent, com el petit xot (*Otus scops*) i el majestuós duc (*Bubo bubo*). Tenen una visió cent vegades més sensible que la humana. Poden girar el cap fins a 270°. Una característica d'aquest grup, encara que no exclusiva, és l'expulsió d'egagròpiles. Les egagròpiles són una mena de pilotes formades pels materials no digeribles de les preses ingerides: ossos, pèls, plomes, èlitres, etc. L'estudi del contingut d'aquest material dóna una bona idea de la composició de la població de micromamífers de la zona de caça d'aquestes aus.

102. Xot

(*Otus scops*)

Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Ocell migrador i estival, nidificant.

Quan i on observar-lo: Com tots els ocells nocturns és més fàcil de sentir que no de veure. El cercarem, a les nits d'estiu a les vores del Ridaura, perquè li agrada molt el bosc de ribera.

Principals trets distintius: Petit, amb "orelles". Coloració críptica, fosca, amb predomini del gris.

Notes diverses: Aquesta miniatura de mussol té una veu aflautada, potent i característica, que no s'ha de confondre amb la del tòtil, que és una mena de galàpet.

103. Duc

(*Bubo bubo*)

Grandària: Més gros i molt més rabassut que un gavià argentat.

Estatus: Ocell sedentari, és un nidificant no gaire abundant, localitzat a les zones menys humanitzades. La catastròfica davallada del nombre de conills, causada per la mixomatosi, ha afectat enormement les poblacions del duc.

Quan i on observar-lo: Difícil de veure, la seva veu és audible a grans distàncies. Quan és més fàcil de localitzar és en les nits de gener i febrer, quan canta per atreure la parella. El cercarem pels roquissars i penya-segats de l'Ardenya.

Principals trets distintius: Molt gros amb "orelles". De tons marró amb estries. Ulls grossos i d'iris daurat.

Notes diverses: El duc és un caçador molt actiu i implacable, capaç de matar una guilla i que competeix amb ocells tan poderosos com el falcó pelegrí (*Falco peregrinus*).

104. Mussol

(*Athene noctua*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Ocell sedentari, en franca i espectacular regressió a casa nostra.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any, però més fàcilment a la primavera quan, en haver d'alimentar els petits, no dubta de caçar en hores de llum. El cercarem en espais relativament oberts. Sovint es posa a la punta dels pals de les línies telefòniques.

Principals trets distintius: Ocell de tons grisos, fortament pigallat. Cap aplanat amb cara d'expressió sorruda. Ulls de color groc.

Notes diverses: Té un vol baix i ondulant. Aquesta costum sovint el porta a morir atropellat, ja que, com hem dit abans, li agrada posar-se sobre els pals de telèfon i aquests solen situar-se a les vores de les carreteres.

105. Gamarús

(*Strix aluco*)

Grandària: Com un tudó.

Estatus: Ocell sedentari. Sembla que és un nidificant relativament comú. De fet, a la pàgina de la Diputació de Girona a Internet s'esmenta com a nidificant al massís de Cadiretes i comú al de les Gavarres.

Quan i on observar-lo: Ocell car de veure, el seu esgarip es pot reconèixer fàcilment. Sol sentir-se sovint pels voltants de Monti-calvari o prop de Platja d'Aro, sota Mas Nou. Per a les escoltes, el millor moment és just abans de les primeres llums de l'alba.

Principals trets distintius: Ocell de coloració extremadament críptica, que el fa quasi invisible quan resta, immòbil, posat sobre un tronc. Cap arrodonit, sense "orelles". Ulls foscos.

Notes diverses: El fet de tenir els ulls foscos, el cap més aviat gros i romandre immòbil a les hores de claror donen la falsa imatge d'animal aturat i encantat. Per això anomenen gamarussos les persones una mica curtes i pobres d'esperit.

106. Mussol banyut

(*Asio otus*)

Grandària: Un xic més gros que un colom roquer.

Estatus: Donat el caràcter tímid i discret d'aquesta au, passa molt desapercebuda. Podria tractarse d'un ocell sedentari més comú del que ens pensem.

Quan i on se l'ha observat: Un exemplar va ser capturat i anellat als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 21 de desembre de 1991. Un altre va ser vist, la tardor de 1996 pels voltants de l'ermita del Remei.

Principals trets distintius: Com un duc (*Bubo bubo*) petit, és de tons marrons, té "orelles" i els ulls, preciosos, d'iris daurat.

Notes diverses: Les "orelles" que li donen el nom no són tals, sinó només unes plomes erèctils que no s'acaba de saber per què serveixen. Es pensa que, entre d'altres, podrien tenir una funció de trencar la silueta arrodonida i regular del cap fent l'animal menys visible.

• Els caprimúlgids

Ocells insectívors que cacen, entre dues llums, mantenint l'enorme boca oberta mentre volen. D'ales llargues i primes, tenen un vol lleuger i silenciós.

107. Enganyapastors

(*Caprimulgus europaeus*)

Grandària: Una mica més gros que una merla.

Estatus: Migrador i estival relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'estiu, de bon matí, quan clareja o al capvespre, volant per sobre horts i camps. Sol ser fàcil escoltar el seu monòton cant i, si el tenim a la vora, la fressa del batec sec que fa amb les ales.

Principals trets distintius: Coloració molt críptica, amb predomini dels grisos. Parts ventrals densament barrades. Els mascles adults presenten unes conspicües taques blanques a les puntes de les ales i la cua.

Notes diverses: Té el costum de romandre posat a terra, on costa molt de veure. S'aixeca en l'últim moment. Això i l'afecció d'acostar-se als remats que fan volar els insectes dels quals s'alimenta, ha fomentat la falsa creença que xucla les mamelles d'ovelles i cabres.

• Els apòdids

Són els més aeris de tots els ocells. Només toquen terra per niar. Totes les altres activitats vitals les fan en vol: alimentar-se, beure, dormir i, fins i tot, copular. Per niar ho han de fer en forats a certa alçada, des d'on es puguin llançar. I és que tenen les ales tan llargues i les potes tan curtes que, posats a terra, no poden emprendre el vol.

108. FALCIA o falciot negre

(*Apus apus*)

Grandària: Entre un pardal i un tord comú.

Estatus: Ocell migrador i nidificant abundant.

Quan i on observar-lo: Al mateix passeig del Mar de Sant Feliu és un magnífic indret, ja que nien a l'edifici del Casino (dels Nois) "La Constancia".

Principals trets distintius: Ocell totalment negre, amb mentó blanquinós. De vol ràpid i silueta de falç.

Notes diverses: Aquests ocells presenten una certa semblança amb les orenetes, ja que s'alimenten com elles: caçant insectes alats en vol. El cert és que el parentiu és molt llunyà i la semblança, una vegada més, es deu a una convergència evolutiva com adaptació a un *modus vivendi* similar.

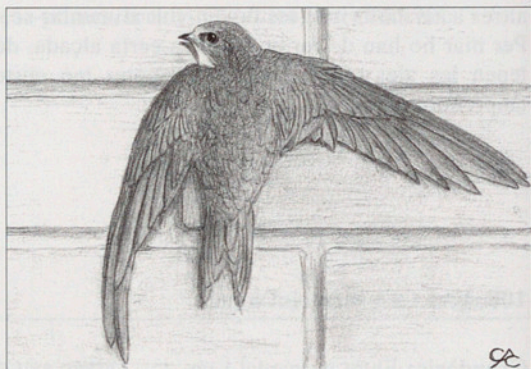
109. Falciot pàl·lid

(*Apus pallidus*)

Grandària: Entre un pardal i un tord comú.

Estatus: Es tracta d'un migrador regular. Les observacions d'individus durant l'estació reproductora fan sospitar que podria criar en nombre més aviat escàs en alguns penya-segats litorals.

Quan i on se l'ha observat: En pas en qualsevol lloc, sovint barrejat amb falciot negre (*Apus apus*). A l'estiu, prop dels penya-segats costaners.

Principals trets distintius: Molt semblant al falciot negre (*Apus apus*), amb el qual es confon fàcilment, sobretot quan l'observació es fa a contrallum (que és el més habitual). És de color bru en comptes de negre.

Notes diverses: Aquest migrador transsaharià arriba a casa nostra abans que qualsevol altre falciot i en marxa més tard. Per això quasi es pot assegurar que els falciots que es veuen al març o de setembre a novembre són d'aquesta espècie.

110. Ballester

(*Tachymarptis melba*)

Grandària: Com una merla estilitzada.

Estatus: Migrador regular, no s'ha comprovat la seva nidificació a la vall.

Quan i on se l'ha observat: Volant sobre les vessants de les muntanyes que encaixonen la vall, tant del costat de les Gavarres com de l'Ardenya.

Principals trets distintius: Falciot fàcilment diferenciable de les dues espècies anteriors per la seva superior grandària i perquè té el ventre i el mentó blancs purs.

Notes diverses: Aquest falciot cria en cingleres i penya-segats. A partir dels anys seixanta, però, sembla que comença a canviar de preferències i ha iniciat la colonització, lenta, però constant, dels nuclis urbans.

• Els alcedínids

Ocells vistosament acolorits, de bec llarg i recte; potes i cua curtes. Viuen vora de l'aigua, ja que s'alimenten de peixets i altres animalons aquàtics. Fan niu al fons d'un túnel que practiquen als talussos de les vores de rius i llacs.

111. Blauet

(*Alcedo atthis*)

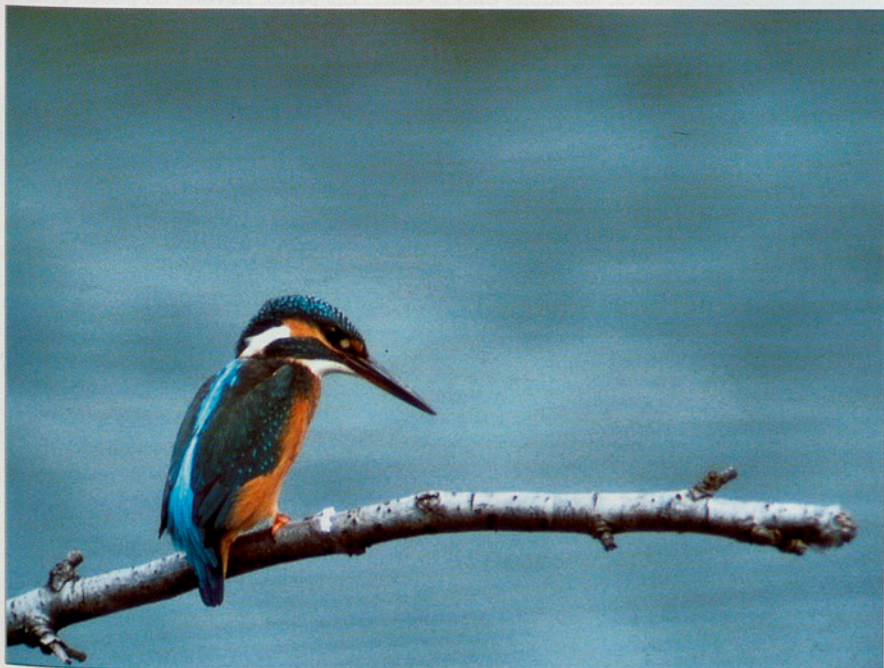
Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Ocell present tot l'any. Nidificant escàs.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any al Ridaura, als trams que hi ha aigua. També l'hem observat a la riera de Solius, a la bassa del Dofí i, en l'època postnupcial, als roquissars litorals.

Principals trets distintius: Inconfusible. Capgròs, cuacurt i vivament acolorit de blau turquesa brillant al dors i taronja a les parts ventrals.

Notes diverses: Aquesta petita joia s'alimenta tot pescant petits peixets i altres animalons aquàtics que captura cabussant-se en picats rapidíssims. Sempre s'empassa els peixets a favor d'escata. Si els col·loca al revés és per donar-los als petits o a la seva parella quan festeja.

• Els meròpids

Ocells originaris d'Àfrica. De cos esvelt, ales i cua punxegudes i bec prim i un xic corbat. Són insectívors estrictes. Fan el niu en túnels excavats a talussos terrosos, sovint formant colònies.

112. Abellerol

(*Merops apiaster*)

Grandària: Com una merla.

Estatus: Migrador i nidificant relativament abundant.

Quan i on observar-lo: En ple estiu, prop del Ridaura, als talussos on forada els seus nius. Sovint sentirem els seus crits característics abans de divisar els seus esbarts.

Principals trets distintius: Blau, verd, groc, castany i negre es combinen en el plomatge de l'ocell de coloració més bigarrada de la nostra ornitofauna. La veu l'acaba de singularitzar.

Notes diverses: Mentre alimenten els pollets, hom pot fer-se una idea del seu estat de creixement per la manera que tenen els adults de sortir del túnel del niu. Si ho fan de cares, és que els polls són petits, ja que l'ocell arriba fins a la cambra d'incubació i, després de péixer els petits, dóna la volta i surt. Si surt de recules és que els polls ja són grandets i esperen, golafres, als adults dins el túnel. Els pares, llavors, no poden girar i han de recular.

• Els coràcids

Ocells de mida mitjana, més aviat capgrossos, amb coloració on predominen els tons de blau. Nien als forats dels arbres. S'alimenten d'insectes i altres animalons que cacen tot esguardant-los des dels seus posadors elevats.

113. Gaig blau

(*Coracias garrulus*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Individus solitaris durant el pas de primavera, sempre en els mesos d'abril i, sobretot, de maig, als camps de Castell-Platja d'Aro. Quasi sempre posats sobre línies elèctriques o telefòniques.

Principals trets distintius: Ocell robust i capgròs. Blau turquesa amb dors castany. Ales i puntes de la cua negres.

Notes diverses: El seu nom i el seu aspecte ens podrien fer pensar en un parentiu amb els còrvids. No és el cas. El gaig blau no és un passeriforme com aquells i està, en aquest aspecte, molt més pròxim a puputs, abellerols i blauets.

• Els upúpids

Un únic gènere i una única espècie formen aquest grup. Una originalitat més de la puput (*Upupa epops*). S'alimenta, com els limícoles, fent servir el seu bec llarg per a cercar els invertebrats que la fan sota terra.

114. Puput

(*Upupa epops*)

Grandària: Més grossa que una merla i més petita que un colom roquer.

Estatus: Ocell típicament estival que arriba puntualment dels seus quaters africans d'hivern, tal i com sentència el refrany: *Si el tres d'abril el puput no ha cantat, o és mort o és enterrat*. Malgrat això, solem gaudir de la presència d'uns pocs ocells que es queden a passar l'hivern amb nosaltres.

Quan i on observar-lo: A l'estiu, pels camps del fons de la vall. Té una certa predilecció pels camps de golf i el llit del Ridaura.

Principals trets distintius: Inconfusible per forma, coloració i veu. Ocell esvelt de bec llarg i corbat. Plomall erètil amb puntes negres. Cap i cos de color marró clar rosat. Ales i cua ratllades de blanc sobre negre.

Notes diverses: Com a estratègia dissuasòria davant possibles depredadors, femella i pollets mantenen el niu en un estat d'intensa pudor per l'acumulació de deixalles i a la secreció d'una glàndula especial que tenen al carpó. Si tot i així algú s'atreveix a ensumar-ho de més a prop, es pot veure ruixat per un raig d'excrements que els petits expulsaran amb força i punteria sorprenents.

• Els píccids

Aus forestals de bec recte, fort i agut i llengua llarga. Plomes caudals fortes i rígides i dits dirigits dos cap endavant i dos cap enrere. Això dibuixa ocells especialment dissenyats per a moure's verticalment sobre els troncs dels arbres mentre foraden la fusta a la recerca i captura dels insectes barrinadors.

115. Colltort

(*Jynx torquilla*)

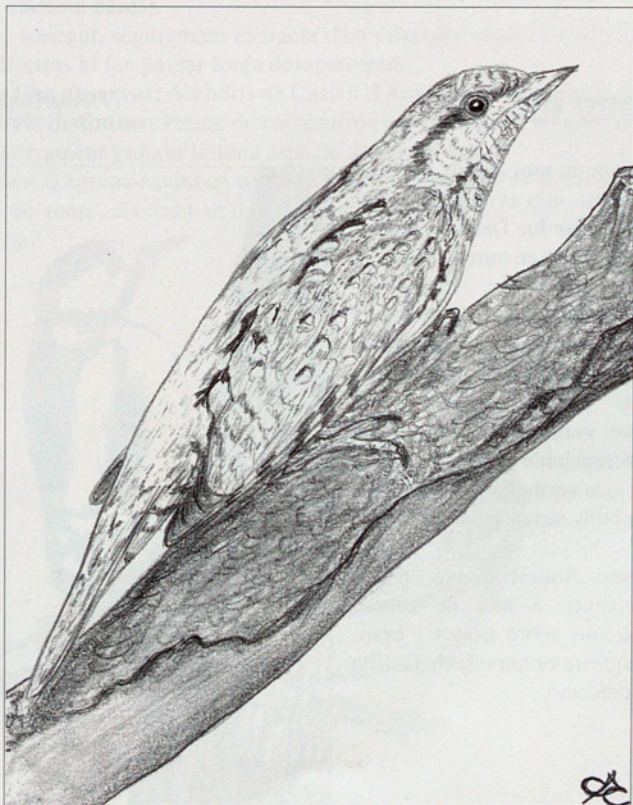
Grandària: Un xic més gros que un pardal

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Durant el pas de primavera als horts i camps del fons de la vall.

Principals trets distintius: Plomatge de coloració críptica, que recorda la dels enganyapastors. Presenta un dibuix en "V" sobre el dors.

Notes diverses: Quan se sent amenaçat, aquest ocell allargassa el cos, aixeca les plomes del cap i gira el coll 180° cap a un costat i cap a l'altre, de manera que simula els moviments d'una serp.

116. PIGOT o picot verd

(*Picus viridis*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Sedentari, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Més fàcil de sentir que de veure. Durant tot l'any, en llocs on hi abundin arbres de fulla ampla.

Principals trets distintius: Ocell verd, amb uns tocs de vermell al capell i a la bigotera. Es manté vertical al llarg dels troncs, recolzant-se en les plomes rígides de la cua. La veu recorda vagament el renill dels cavalls.

Notes diverses: Aquest ocell, perfectament adaptat per a anar troncs amunt i avall, sovint és sorprès a terra sobre algun formiguer. I és que es deleix per aquests insectes, que captura introduint la seva llarga i enganxosa llengua per les galeries del formiguer.

117. Picot garser gros

(*Dendrocopos major*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Sedentari, més aviat escàs.

Quan i on observar-lo: Detectat durant l'estació reproductora en suredes litorals de l'Ardenya.

Principals trets distintius: Dors negre, amb grans taques blanques a les espatlles. Galtes i parts ventrals blanques. Les infracobertores caudals presenten un llampanat color vermell. El mascle és fàcilment diferenciable de la femella perquè té una taca vermella a la nuca. Els joves d'ambdós sexes tenen el capell vermell.

Notes diverses: Aquest moixó, per a marcar el territori, a més de cantar, tamborineja sovint sobre troncs i branques mortes que ressonin. Això facilita força la seva detecció.

PASSERIFORMES

• Els alàudids

Ocells de coloració terrosa i cant aflautat, que solen emetre en vol. Viuen en espais oberts i solen ser força esquerps. Això dificulta l'apropament, cosa que, afegida a la uniformitat del grup, fa que siguin difícils d'observar. Nien a terra.

118. *Terrerola vulgar*

(*Calandella brachydactyla*)

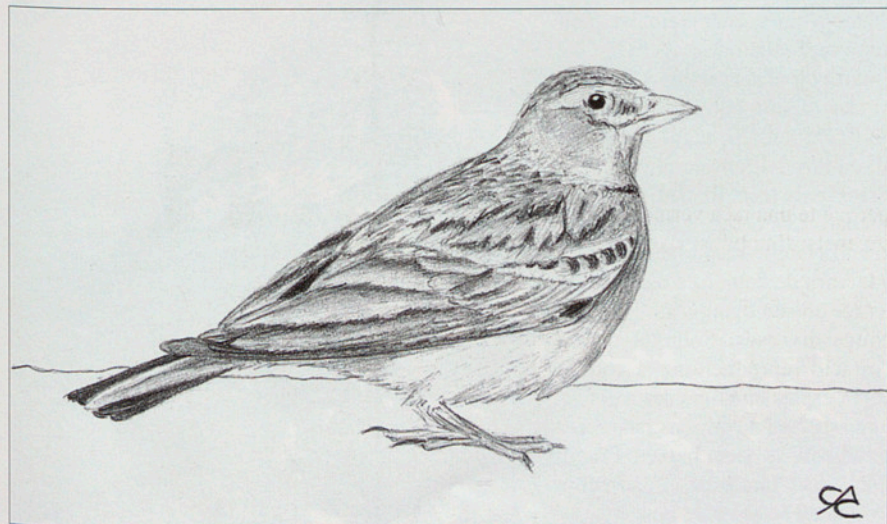
Grandària: Com un pardal.

Estatus: Poc conegut, segurament es tracta d'un migrador escàs. La seva coloració i els seus hàbits discrets el fan passar força desapercebut.

Quan i on se l'ha observat: Als horts de Castell d'Aro, quatre exemplars, el 15/04/90.

Principals trets distintius: Petita, de color terrós pàl·lid, amb el pit clar, sense llistes. El bec curt i relativament gruixut li dóna aspecte de fringíl·lid.

Notes diverses: S'agrupa sovint en petits estols que terregen a la recerca de menjar i són molt difícils de veure, aixecant-se de manera sobtada amb un moviment ondulat a poca alçària de terra.

119. Cogullada vulgar

(*Galerida cristata*)

Grandària: Una mica més petita que un tord comú.

Estatus: Ocell sedentari, comú encara que no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: Tot l'any, als camps i vores de camí dels espais més desabrats del fons de la vall.

Principals trets distintius: L'alàudid més gros. De color de terra. Plomall llarg, rectrius externes de color ocraci.

Notes diverses: És la menys gregària del grup i per això el més normal és observar-la en solitari o en parelles.

120. Cotoliu

(*Lullula arborea*)

Grandària: Un xic més grossa que un pardal.

Estatus: Sembla que es tracta d'un nidificant més aviat escàs i localitzat. Només coneixem un petit nucli reproductor.

Quan i on observar-lo: A Tallades hi cria alguna parella. A l'hivern no és rar veure'n algun exemplar als camps del fons de la vall.

Principals trets distintius: Ocell cuacurt. Les celles, clares, s'uneixen al clatell. Taca blanca i negra a la vora de l'ala. Les rectrius externes no són blanques.

Notes diverses: Sobretot durant l'estació reproductora, el cotoliu cerca espais amb una certa cobertura arbòria i no és gens rar veure'l posat sobre alguna branca. D'aquí que els anglesos l'anomenin *woodlark* o "alosa de bosc".

121. ALOUA o alosa

(*Alauda arvensis*)

Grandària: Una mica més petita que un tord comú.

Estatus: Sedentari escàs i en marcada regressió.

Quan i on observar-lo: Tot l'any i especialment a l'hivern pels camps i erms dels voltants dels estans de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Grossa i de colors terrosos. Plomall més curt que la cogullada (*Galerida cristata*). Cua amb rectrius externes blanques, conspícues en vol.

Notes diverses: Aquest ocell va ser introduït, per emigrants europeus a Nova Zelanda. Allí es va multiplicar de tal manera que arribà a constituir una temible plaga dels cultius de cereals.

• Els hirundínids

Després dels falciots és el grup d'ocells més aeris de la nostra fauna. De formes esveltes i vol lleuger, s'alimenten exclusivament d'insectes que cacen al vol. Construeixen nius amb boletes de fang que, quasi sempre, adossen a alguna construcció humana. L'única excepció a aquesta regla és l'oreneta de ribera (*Riparia riparia*).

A la vall, aquests ocells també són coneguts com "NERETES".

122. Oreneta de ribera

(*Riparia riparia*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Migrador regular. Aquests darrers anys, a finals de juny, s'han fet algunes observacions de dos o tres individus, a la bassa del Dofí, fet que podria fer pensar en una possible nidificació en algun lloc proper.

Quan i on observar-lo: En els passos migratoris, els millors llocs són, sens dubte, l'aiguabarreig del Ridaura i la bassa del Dofí

Principals trets distintius: Coloració uniforme marró, amb parts ventrals blanques on s'hi contrasta un collar també marró.

Notes diverses: Encara que no s'ha constatat que nidifiqui a casa nostra, aquesta és l'única de les orenetes presents al territori que perfora túnels en talussos sorrencs per a fer-hi el niu.

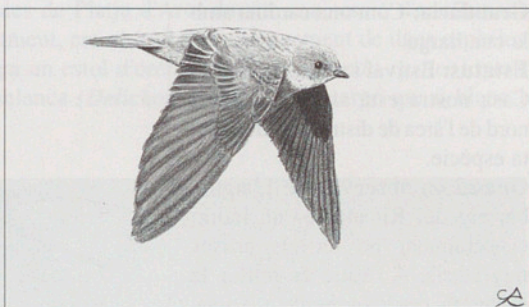
123. Roquerol

(*Ptyonoprogne rupestris*)

Grandària: Una mica més gran que una cardina.

Estatus: Sembla que es tracta d'un ocell hivernant escàs i localitzat. No hem arribat a detectar la seva presència durant el període reproductor.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, als penya-segats rocallosos que formen el litoral entre Sant Feliu i Tossa de Mar.

Principals trets distintius: Nereta massissa, de coloració marró per sobre i blanc brut pel dessota. Sense franja pectoral fosca. Les infracobertores alars fosques són diagnòstiques. Presenta unes taques blanques a cada costat de la cua, visibles si la té desplegada.

Notes diverses: Aquesta és l'única de les nostres neretes que no efectua moviments migratoris de llarg recorregut. La majoria de poblacions solen ser sedentàries o, com a molt, realitzen moviments altitudinals, baixant de les muntanyes a cotes més baixes a passar l'estació freda. Per això, a les nostres latituds, és l'única nereta observable a l'hivern.

124. Oreneta vulgar

(*Hirundo rustica*)

Grandària: Com una cardina amb la cua llarga.

Estatus: Estival i migrador abundant, encara que en certa regressió.

Quan i on observar-lo: A l'estiu i durant els passos migratoris, sobrevolant els camps de la vall.

Principals trets distintius: Ocell esvelt, amb parts dorsals de color negre, blau metàl·lic i cua profundament forcada. Cara i gorja de color castany, banda pectoral negra i parts ventrals clares.

Notes diverses: Aquest és un dels

ocells més populars de la nostra ornitofauna i n'hi ha moltes dites: *Casa d'orenetes, molta sort i amoretes. Pel Pilar (12 d'octubre) el tord ve i l'oreneta se'n va. Per Sant Macià (26 d'octubre) el fred ve i l'oreneta se'n va. Orenell terror? Pedra o aigua ve. Oreneta que alt vola, no tem que ploja.*

125. Oreneta cua-rogenca

(*Hirundo daurica*)

Grandària: Com una cardina amb la cua llarga.

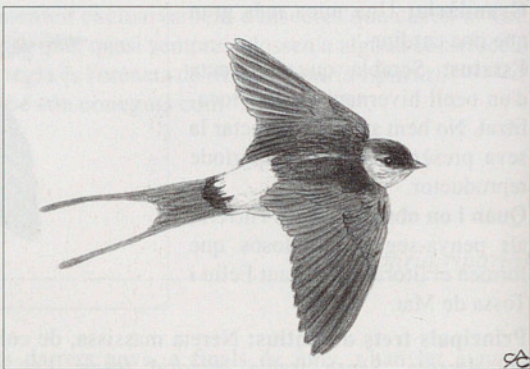
Estatus: Estival i migrador escàs. Casa nostra està situada al límit nord de l'àrea de distribució d'aquesta espècie.

Quan i on observar-lo: L'aigua-barreig del Ridaura és un indret especialment bo en els passos migratoris. A l'estiu és millor la carretera de Sant Feliu a Tossa. L'any 1994 una parella va criar dins el nucli urbà de Castell d'Aro.

El 1998 s'observà una parella bastint un niu prop del Remei, també a Castell d'Aro, on es va instal·lar una parella de pardal comú (*Passer domesticus*).

Principals trets distintius: Carpó, cara i parts ventrals de color de crosta de pa. Nuca castanya. Resta negra brillant. Cua profundament forçada.

Notes diverses: Aquesta nereta construeix uns originals nius en forma d'ampolla. Té una certa predilecció per a ubicar-los penjats del sostre de tubs de desguàs o dels ulls dels ponts.

126. Oreneta cuablanca

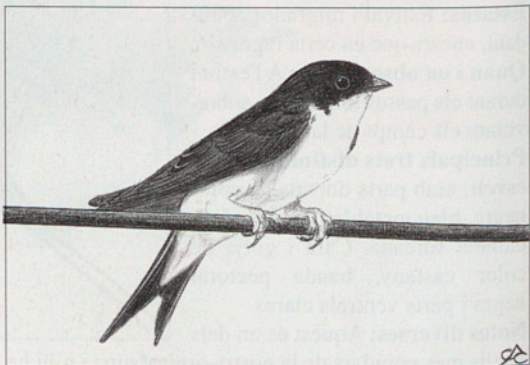
(*Delichon urbica*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Estival i migrador abundant, encara que força menys que anys enrere.

Quan i on observar-lo: A l'estiu i durant els passos migratoris. Un lloc excel·lent és l'aiguabarreig del Ridaura, ja que hi ha una colònia de cria als edificis propers.

Principals trets distintius: Coloració contrastada amb parts ventrals i carpó blanc pur i resta negra, blavis.

Notes diverses: És la més urbana de les nostres quatre orenetes i a la que, sens dubte, es referia el poeta romàntic G. A. Bécquer quan va escriure aquells versos tan populars: *Volverán las oscuras golondrinas, de tu balcón sus nidos a colgar...*

124 x 126. Híbrid d'orenetes vulgar i cuablanca (*Hirundo rustica* x *Delichon urbica*)

El 02/10/94 als estanys de les Escoles de Platja d'Aro, durant una sessió d'anellament d'ocells, se'n capturà un que, aparentment, era el fruit de l'encreuament de dues espècies diferents de nereta. Anava barrejat en un estol d'oreneta vulgar (*Hirundo rustica*), però presentava força trets d'oreneta cuablanca (*Delichon urbica*), com carpó quasi blanc i tarsos emplomats.

• Els motacíl·lids

Grup format per piules (*Anthus sp.*) i cueretes o "CUETES" (*Motacilla sp.*), ocells esvelts, de bec fi i potes i cua relativament llargues amb les rectrius externes de color blanc. Bons caminadors, solen moure's per terra. Mentre que les piules són ocells de tons discrets, semblants als dels alàudids, les cuetes són moixons bellament acolorits.

127. Trobat

(*Anthus campestris*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrador escàs.

Quan i on se l'ha observat: Durant els passos migratoris, sobretot el de primavera, en camps i erms de la vall.

Principals trets distintius: Ocell pàl·lid, de color de pa torrat. Sense marques al pit. Potes groguenques.

Notes diverses: Ocell amant d'indrets secs i assolellats, sovint es pot veure sobre algun roc o altra elevació del terreny per a observar el seu voltant.

128. Piula dels arbres

(*Anthus trivialis*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrador escàs.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris en camps i erms.

Principals trets distintius: Molt semblant a la titella (*Anthus pratensis*) de la que es diferencia, sobre tot, per la veu i pel to més ocraci del plomatge, amb la bigotera més definida.

Notes diverses: Tal com defineix el seu nom, és la més arbòria de la família. Li agrada molt posar-se a la punta dels arbres no gaire alts. És característic el seu cant en caiguda: estén les ales, estira les potes i es posa a cantar mentre cau fins a posar-se en una de les seves talaies.

129. Titella

(*Anthus pratensis*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Hivernant relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern en camps i erms del fons de la vall.

Principals trets distintius: Ocell de tons olivacis, profusament llistat per sobre i per sota.

Notes diverses: La titella, tot i ser un ocell discret, és fàcilment detectable, ja que quan s'aixeca emet, sempre, el seu reclam característic "tsi-tsit".

130. Piula gola-roja

(*Anthus cervinus*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrant rar.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació el 17/03/93 als horts de Castell d'Aro.

Principals trets distintius: A l'estiu els adults presenten la gola tenyida d'un color vermell rovellat. A l'hivern són molt semblants a la titella (*Anthus pratensis*) de la qual es diferencia per la veu, les parts superiors més fosques i el carpó profusament llistat.

Notes diverses: L'increment del nombre d'observadors ha fet que es descobris que aquesta és una espècie menys rara del que es pensava. Les citacions arreu de Catalunya s'incrementen any rere any.

131. Grasset - de muntanya i d'aigua -

(*Anthus spinoletta*)

Grandària: Una mica més gros que un pardal.

Estatus: Migrador i hivernant no massa abundant.

Quan i on observar-lo: En camps i erms i prop de l'aigua. Un bon lloc són les rodalies dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Piula de potes fosques. Hi ha dues races, que alguns autors arriben a considerar espècies diferents. El grasset de muntanya (*A. s. spinoletta*) és la més freqüent a casa nostra i es

caracteritza per tenir les parts superiors de tons grisos i les inferiors clares, i a l'hivern, llistades. L'altra raça és el grasset d'aigua (*A. s. petrosus*). Més rara, només es pot observar en migració. Més semblant a la titella (*Anthus pratensis*), és més marró i molt menys llistada que aquesta.

Notes diverses: Els grassets de muntanya (*A. s. spinoletta*) crien a les muntanyes més elevades de Catalunya i a l'hivern s'escampen per la terra baixa. El grasset d'aigua (*A. s. petrosus*) cria prop de la costa dels països del nord d'Europa i per això és molt menys comú a casa nostra.

132. Cuereta groga

(*Motacilla flava*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrador regular.

Quan i on observar-lo: En ambdós passos migratoris, en camps i vores d'aigua.

Principals trets distintius: Parts inferiors grogues, dors olivaci. Hi ha moltes races que, amb una certa pràctica, es poden diferenciar per la coloració del cap, que va de gris fosc a groc, amb diferents dissenys de galtes, mentó i cella.

Notes diverses: Com que té una coloració cridanera, els passos migratoris d'aquest ocell i, especialment el prenupcial, són d'allò més espectaculars i notoris.

133. Cuereta torrentera

(*Motacilla cinerea*)

Grandària: Com un pardal.

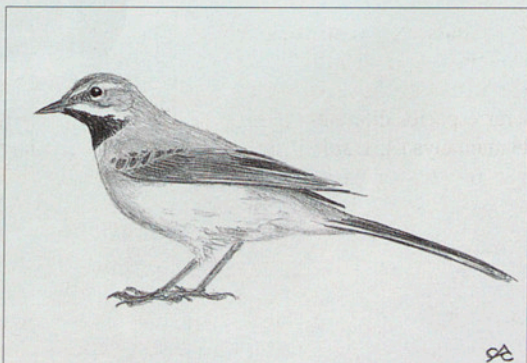
Estatus: Sedentari relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Sempre prop de l'aigua. Al Ridaura o a la bassa del Dofí. De vegades, sobretot a l'hivern, a prop de mar, als roquissars costaners.

Principals trets distintius: Ocell esvelt, amb cua molt llarga. Dors gris i parts ventrals grogues. A l'estiu el mascle té la gorja negra.

Notes diverses: És la més lligada

als cursos d'aigua de les tres cuetes. Com que a casa nostra no és pas que n'hi hagi gaire d'aquesta mena d'ambients, es troba fortament localitzada.

134. Cuereta blanca

(*Motacilla alba*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Ocell sedentari i abundant.

Quan i on observar-lo: Prop de l'aigua o en camps de conreu. Li agrada molt seguir l'arada. A la bassa del Dofí sempre n'hi ronda alguna.

Principals trets distintius: Inconfusible. Parts dorsals gris cendra. Parts inferiors blanques. Capell i pitet negres.

Notes diverses: Entre els molts noms populars que rep aquest ocell a Catalunya, hi ha el de "Gallineta de la Mare de Déu". Diu la tradició que quan Jesús i els seus pares fugien del rei Herodes, cap a Egipte, la cueta els acompanyava tot saltironejant al costat de la Verge i aixecant el vol de tant en tant per a vigilar si venien els seus perseguidors.

• Els troglodítids

Els mascles d'aquesta família basteixen diversos nius i, amb el seu cant, inviten les femelles a visitar-los. Quan una n'escull un, el folra amb material fi i hi fa la posta. Així que comença la incubació el mascle torna a provar de convèncer una altra femella perquè accepti algun altre dels seus nius.

135. ULL DE BOU o cargolet

(*Troglodytes troglodytes*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Sedentari i abundant.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any, en zones embardissades, com vores de rieres, horts i camins.

Principals trets distintius: Petit ocell marró, de forma arrodonida i cua curta i arremançada. Bec prim i lleugerament corbat cap avall.

Notes diverses: Diuen que els caçadors de becades (*Scolopax rusticola*) es veuen sovint enganyats per aquests petits ocells doncs sembla ser que fan la mateixa olor que els limícoles boscans. Això confon, fins i tot, els gossos més experimentats.

• Els prunèllids

Ocells discrets tant per la coloració del seu plomatge com pels seus costums. El bec prim els delata com a insectívors, tot i que complementen la seva dieta amb petits fruits i llavors.

136. Pardal de bardissa

(*Prunella modularis*)

Grandària: Una mica més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatus: Hivernant relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, en llocs embardissats, amb certa cobertura arbustiva.

Principals trets distintius: Ocell de coloració apagada. Dors marró amb llistes fosques. Cap i pit gris. Bec prim.

Notes diverses: Presenta un complex sistema d'aparellament que depèn, en bona part, de la disponibilitat d'aliment. Tant mascles com femelles poden criar en règim de monogàmia o poligàmia. S'ha descobert que alguns mascles d'aquesta espècie picotegen la cloaca de la femella abans de copular per obligar-la a expulsar el semen d'alguna còpula anterior i intentar assegurar així el seu propi èxit reproductor.

• Els túrdids

Família d'ocells de mida mitjana i petita. Entre els seus membres trobem els ocells de cant més elaborat de la nostra fauna com poden ser el rossinyol (*Luscinia megarhynchos*) o la merla (*Turdus merula*).

137. REINTÍ, REI, RUPIT o pit-roig

(*Erithacus rubecula*)

Grandària: Una mica més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatus: Nidificant relativament abundant, les seves poblacions es veuen fortament incrementades, a l'hivern, amb l'arribada dels visitants transpirinencs.

Quan i on observar-lo: Arreu, des de parcs i jardins fins a bosc tirat, sobretot a l'hivern.

Principals trets distintius: Cara i pit de color taronja viu, contrastant amb el color olivaci de les parts dorsals i el crema del ventre.

Notes diverses: Aquest és un ocell tant territorial que, fins i tot a l'hivern, defensa la seva parcel·la. Per altra part, sol ser molt confiat i curiós, de tal manera que sovint s'atansa ell a nosaltres més que no pas nosaltres a ell.

138. Rossinyol

(*Luscinia megarhynchos*)

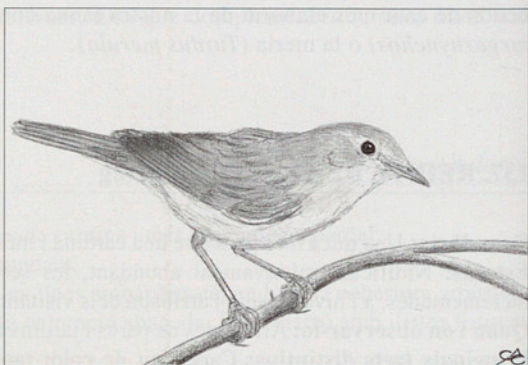
Grandària: Com un pardal.

Estatus: Estival relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'estiu, en vores de rius i rieres i zones amb alternança de bardisses i camps.

Principals trets distintius: Ocell de discreta coloració marró, més clara a les parts ventrals. Cua rogenca. El seu cant melodiós és inconfusible i ha estat ponderat pels més grans escriptors i compositors.

Notes diverses: El fet de ser un ocell insectívor l'ha salvat de ser engabiats, com explica el refrany popular: *El rossinyol, gàbia no vol*. És un dels pocs ocells que canta de nit. Diu la tradició popular que fins a la de Sant Joan.

139. Cotxa blava

(*Luscinia svecica*)

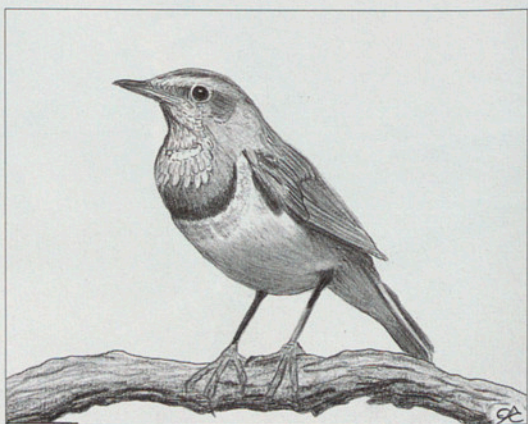
Grandària: Més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, sempre en zones d'aiguamolls, per exemple als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: El mascle presenta la gorja de color blau, separada de les parts ventrals clares per un franja fosca i una de color taronja. Al centre del blau té una taca blanca. A la base de la cua té unes conspícues taques castanyes. La femella no té blau.

Notes diverses: La descripció anterior correspon a la dels ocells que normalment trobem a casa nostra (*L. s. cyanecula*). La raça escandinava (*L. s. svecica*) en comptes de tenir la medalla blanca la té de color taronja.

140. Cotxa fumada

(*Phoenicurus ochruros*)

Grandària: Més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatus: Migrador i hivernant relativament abundant. Malgrat que fa pocs anys ha criat en indrets a nivell del mar propers, no s'ha detectat el mateix fenomen a casa nostra.

Quan i on observar-lo: A l'hivern en horts i camps llaurats del fons de la vall. Un bon indret d'observació són els camps que envolten els estanys de Platja d'Aro o, fins i tot, el camí de ronda de S'Agaró.

Principals trets distintius: Mascle negre amb una taca blanca a les ales. La femella és més bruna, més pissarrosa i no té blanc a l'ala. Ambdós tenen la cua rogenca i la fan vibrar constantment.

Notes diverses: Durant l'estació reproductora, aquest ocell necessita llocs pedregosos per a niar, cosa que sovint fa en edificacions enrunades. A l'hivern, però, el trobarem més escampat arreu, sobretot en indrets aclarits de vegetació.

141. Cotxa cua-roja

(*Phoenicurus phoenicurus*)

Grandària: Més gros que una cardina i més petit que un pardal.

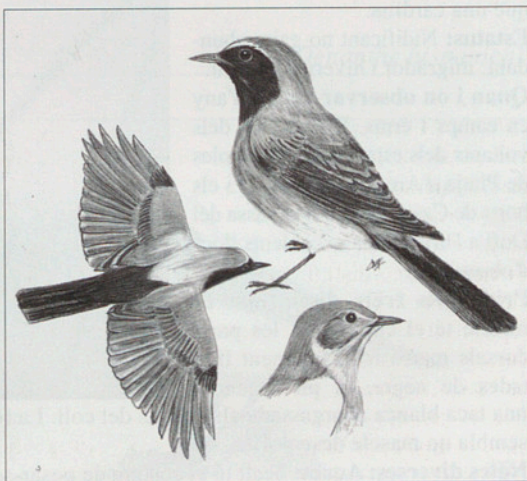
Estatus: Migrador regular.

Quan i on observar-lo: Durant ambdós passos migratoris, sobretot el de primavera, als camps i horts de la vall.

Principals trets distintius: Mascle amb parts superiors grises, front i llista ocular blanca, gola negra i pit i cua taronges. Femella semblant a la de la cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*) però molt més clara i bruna.

Notes diverses: Els efectius d'aquesta espècie han davallat espectacularment en els darrers anys.

Sembla que les causes són les dures sequeres que han patit els seus quaters africans d'hivernada, com també la utilització massiva i indiscriminada de tota mena d'insecticides químics.

142. Bitxac rogenic

(*Saxicola rubetra*)

Grandària: Una mica més gros que una cardina.

Estatus: Migrador regular.

Quan i on observar-lo: En èpoques de pas als espais més oberts de la vall. Un bon lloc són els camps de les rodalies dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Marcada i ampla cella blanca. Taques, també blanques, a la base de la cua. Coloració general marró, profusament llistada de fosc a les parts dorsals. La femella és de tons més apagats.

Notes diverses: Com en l'espècie anterior, les poblacions d'aquest migrador transaharià, també han patit una marcada disminució. Sembla que les causes són les mateixes en ambdós casos.

143. Bitxac comú

(*Saxicola torquata*)

Grandària: Una mica més gros que una cardina.

Estatus: Nidificant no gaire abundant, migrador i hivernant comú.

Quan i on observar-lo: Tot l'any en camps i erms. Els camps dels voltants dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro a la primavera i els horts de Castell d'Aro o la bassa del Dofí a l'hivern són excel·lents llocs d'observació.

Principals trets distintius: El mascle té el cap negre, les parts dorsals marró fosc finament llistades de negre, el pit rogenic i una taca blanca allargassada als costats del coll. La femella és de tons molt més discrets, sembla un mascle descolorit.

Notes diverses: Aquest ocell té el costum de posar-se a les puntes dels arbustos, de pals de tanques o llocs similars. Quan algun pagès deixa l'aixada amb el mànec dret, sovint algun d'aquests ocells es posa a la punta. D'aquí que en moltes comarques es conegui aquest ocell pel nom de "cagamànecs" o "cagafangues".

144. Còlit gris

(*Oenanthe oenanthe*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrant regular i no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, en espais oberts, siguin camps, erms i sovint en roquissars litorals.

Principals trets distintius: Mascle gris, amb màscara, ales i punta de la cua negres. Carpó i base de la cua blanques. Parts ventrals ocràcies. Femella bruna en comptes de gris, sense màscara.

Notes diverses: Alguns d'aquests ocells, procedents d'Àfrica, arriben a nidificar a les costes orientals d'Amèrica del Nord i alguns altres fins i tot a Alaska, on hi arriben per l'estret de Bering després de travessar Europa i Àsia. Aquest és un dels fets que suporta la teoria de l'evolució de les rutes migratòries a través de les glaciacions.

145. Còlit ros

(*Oenanthe hispanica*)

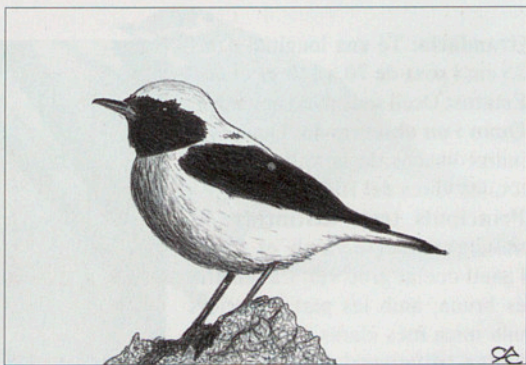
Grandària: Com un pardal.

Estatus: Poc conegut, sembla que es tracta d'un migrant més aviat irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació el 06/05/90 d'un mascle parat a la tanca de la bassa del Dofí.

Principals trets distintius: Mascle de color sorrenc pàl·lid amb ales, màscara i punta de la cua negres. La femella és molt semblant a la del còlit gris (*Oenanthe oenanthe*).

Notes diverses: Les femelles i els joves d'aquest ocell són molt semblants a les del còlit gris (*Oenanthe oenanthe*). Per tant, pot ser que la presència d'algun individu d'aquesta espècie en migració per casa nostra ens hagi passat desapercebuda.

146. Merla blava

(*Monticola solitarius*)

Grandària: Un xic més petit que un tord comú.

Estatus: Sedentari, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Tot l'any als penya-segats litorals. A l'hivern, un bon lloc d'observació és el passeig del President Irla, des del qual es domina els roquissars que tanquen, per Ponent, la badia de Sant Feliu.

Principals trets distintius: Mascle de color blau marí amb ales i cua més foscos. Femella de coloració bruna amb les puntes de les plomes orlades de color crema, cosa que li dona un aspecte escatat.

Notes diverses: Rarament observarem més d'una merla blava a la vegada. Normalment veurem només el mascle, que té una coloració més vistenta, és més cridaner i no cova. La femella, de coloració i costums molt més discrets, és difícil de veure i, per tant, passa molt desapercebuda. Això fa que la impressió que es té d'aquest ocell, sigui la d'un animal de caràcter independent i solitari i d'aquí el seu nom científic.

147. Merla, MERLOT (el mascle)

(*Turdus merula*)

Grandària: Té una longitud d'uns 25 cm i pesa de 70 a 110 g.

Estatus: Ocell sedentari i abundant.

Quan i on observar-lo: Qualsevol indret boscos de la vall i, sobre-tot, les vores del Ridaura.

Principals trets distintius: El mascle és negre, amb el bec i l'anell ocular groc viu. La femella és bruna, amb les parts inferiors una mica més clares i pigallades.

Notes diverses: Aquest ocell acostuma a escorcollar el terra del bosc, saltant enmig de la fullaraca. De vegades es pot confondre amb la fressa de les passes d'una persona o d'un animal molt més gros, cosa que ha provocat més d'un ensurt.

148. Tord comú

(*Turdus philomelos*)

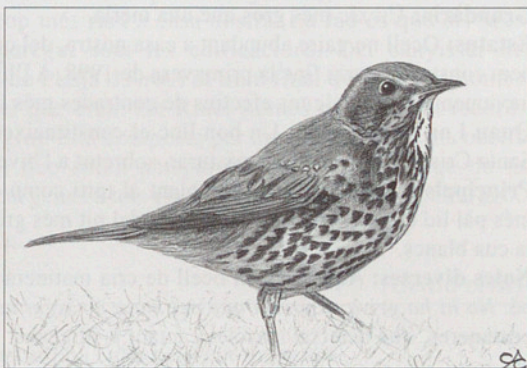
Grandària: Té una longitud d'uns 23 cm i pesa de 55 a 90 g.

Estatus: Nidificant no gaire abundant i hivernant relativament comú.

Quan i on observar-lo: Sobretot a l'hivern, menjant olives, heurons o cireres d'arboç.

Principals trets distintius: Ocell de tons olivacis per sobre i clar i pigallat pel dessota. Té les plomes de sota les ales de color ataronjat.

Notes diverses: Aquests ocells no romanen tot l'hivern en un mateix indret i poden realitzar moviments força llargs, com ho demostra el fet de que un tord comú anellat el 05/12/92 sota Mas Nou, a Platja d'Aro, fou caçat uns quinze dies més tard a Porreres, Mallorca.

149. Tord ala-roig

(*Turdus iliacus*)

Grandària: Lleugerament més petit que un tord comú.

Estatus: Hivernant regular i escàs.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, el pla de Solius i el camp de Golf de Santa Cristina són llocs especialment bons.

Principals trets distintius: Molt semblant a l'espècie anterior, però se'n diferencia per tenir la cella molt més marcada, les parts dorsals més fosques i el dessota de les ales i els costats de color vermell.

Notes diverses: La presència d'aquest ocell a casa nostra sembla que està fortament influïda per la cruïda de les condicions climàtiques de les contrades transpirinenques. Així, en hiverns benignes, la seva presència és escassa o nul·la, mentre que quan el fred els empeny se'n veuen amb més facilitat.

Grandària: Un xic més gros que una merla.

Estatus: Ocell no gaire abundant a casa nostra, del qual, tot i les sospites que teníem, no hem constatat la cria fins la primavera de 1998. A l'hivern sembla que la població es veu incrementada amb alguns efectius de contrades més fredes.

Quan i on observar-lo: Un bon lloc el constitueixen els "carrers" del camp de golf de Santa Cristina, per on solen pasturar, sobretot a l'hivern.

Principals trets distintius: Semblant al tord comú (*Turdus philomelos*), és més gros i més pàl·lid que aquest, amb les taques del pit més grosses. Dessota de les ales i vores de la cua blancs.

Notes diverses: Aquest és un ocell de cria matinera i la dita popular ho reflecteix prou bé: *No hi ha griva ni grivat que pel maig no sigui nat*. En dies assolellats, en contrades costaneres, s'ha detectat mascles cantant ja al gener.

Jove de coloració molt diferent de la dels adults.

• Els sílvids

Dintre d'aquest grup s'inclou una sèrie de petits ocells d'aiguamoll (boscalers, boscarles, balquer) que són cada cop més rars a casa nostra. La raó és que els seus hàbitats naturals han quasi desaparegut sota les edificacions. Del canyissar de S'Agaró, els estanys de les Escoles de Platja d'Aro, i el tram final del Ridaura només queden unes restes testimonials del que eren. De Riuet només en tenim el record.

Per altre costat, la resta del grup està composta per una munió de petits ocells (bosquetes, tallarols i mosqueters) que solen amagar-se entre el brancatge de la vegetació. Popularment no es concreta gens i a tots els solen anomenar "BOSQUETES".

151. Rossinyol bord

(*Cettia cetti*)

Grandària: Un xic més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatut: Sedentari i relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Molt més fàcil de sentir que no de veure, el cercarem en vores de rius i aiguamolls. Les vores del Ridaura o la bassa del Doff, són doncs, molt bon llocs d'observació.

Principals trets distintius: Ocell de color marró per sobre i marró clar pel dessota. Bellugadís i tímid, és difícil de veure. En canvi, la seva veu, potent i característica, el delata de seguida ("Txi-cutxí-cutxí-cutxí").

Notes diverses: És l'únic passeriforme de la nostra fauna que només té deu plomes (rectrius) a la cua. Tots els altres en tenen dotze.

152. Trist

(*Cisticola juncidis*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Sedentari i relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Un bon lloc on abunda, són els estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Aquest petit ocell és de tons ocracis, densament llistat de fosc. Cua arrodonida amb blanc i negre a la punta. A l'estiu el veurem executar el seu característic vol nupcial, fent ondulacions i coronant cadascuna d'elles amb un "zip".

Notes diverses: Fa un niu, delicadament teixit amb teranyines, en forma de bossa estreta, que sol penjar al mig d'una jonquera. De vegades, la construcció és tan prima que arriba a transparentar l'interior.

153. Boscaler pintat gros

(*Locustella naevia*)

Grandària: Un xic més gros que una cardina.

Estatus: Migrador irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: L'any 1995 es capturaren i anellaren dos exemplars, un al tram final del Ridauro el 23/04 i l'altre als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 30/09.

Principals trets distintius: Coloració general marró olivàcia. Parts superiors lleugerament pigallades. Cua arrodonida. El tret més distintiu és la veu: una única, llarga i mecànica nota que recorda la fressa del bobinar d'un rodet de canya de pescar.

Notes diverses: Aquest ocell migratori sol romandre molt amagat dins la vegetació de ribera. Com que, a més, realitza els seus viatges de nit, és difícil de detectar.

154. Boscaler comú

(*Locustella luscinioides*)

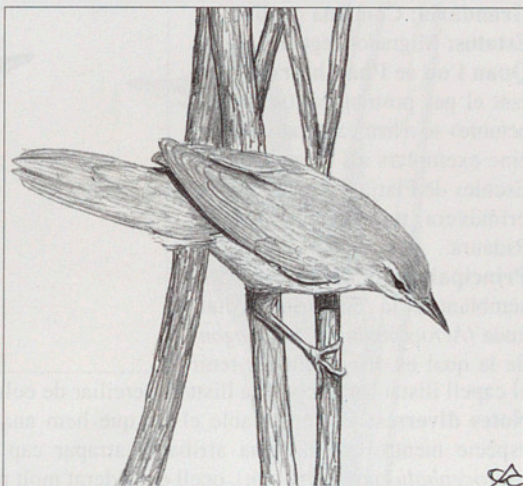
Grandària: Una mica més gros que una cardina.

Estatus: Migrador irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Els dies 13/10/91 i 02/10/93 se'n van anellar sengles exemplars als estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Com un rossinyol bord (*Cettia cetti*) gros. Sense ratlles. Llista ocular curta i difusa. Cua arrodonida. La veu, que recorda la de l'espècie anterior, és més baixa, de més curta durada i, sovint, precedida d'un "tic-tac". Sol emetre-la des de l'extrem d'alguna canya.

Notes diverses: Tot i ser un dels boscalers que més es deixa veure, en pas, la seva detecció es fa molt difícil. Per això la majoria de dades sobre aquesta i altres espècies d'aiguamoll han estat obtingudes mercès a la captura per l'anellatge científic.

155. Boscarla mostatxuda

(*Acrocephalus melanopogon*)

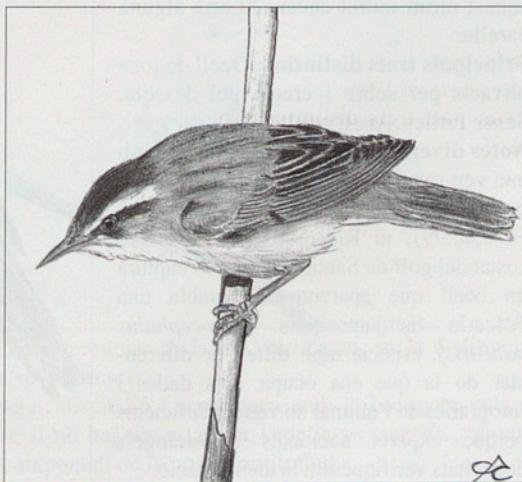
Grandària: Com una cardina.

Estatus: Divagant rar.

Quan i on se l'ha observat: Només se n'ha observat un exemplar, a la bassa del Dofí, la primavera de 1991.

Principals trets distintius: Parts superiors brunes i llistades de fosc. Capell quasi negre que contrasta amb la llista supercilial quasi blanca.

Notes diverses: Aquesta espècie és sedentària als aiguamolls costaners de Catalunya. La seva població es veu augmentada a l'hivern amb l'arribada d'efectius transpirinencs.

156. Boscarla dels joncs

(*Acrocephalus schoenobaenus*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Durant el pas postnupcial (setembre-octubre) se n'han capturat i anellat cinc exemplars als estanys de les Escoles de Platja d'Aro. Al pas de primavera, un, al tram final del Ridaura.

Principals trets distintius: Molt semblant a la boscarla mostatxada (*Acrocephalus melanopogon*) de la qual es diferencia per tenir el capell llistat i més clar i la llista supercil·lar de color crema.

Notes diverses: És remarcable el fet que hem anat capturant alguns ocells d'aquesta espècie mentre que no s'ha arribat a atrapar cap exemplar de boscarla mostatxada (*Acrocephalus melanopogon*), ocell considerat molt més comú a Catalunya.

157. Boscarla de canyar

(*Acrocephalus scirpaceus*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Migrador regular i nidificant molt localitzat i escàs.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris als estanys de les Escoles de Platja d'Aro o al canyissar de S'Agaró. En aquest últim indret encara hi cria alguna parella.

Principals trets distintius: Ocell de tons olivacis per sobre i crema pel dessota. Sense ratlles. Anell ocular clar

Notes diverses: Canta de dia i de nit amb una veu rogallosa que li ha valgut el nom popular de "Xitxarra".

El 05/05/91, al Ridaura, al seu pas pel costat del golf de Santa Cristina, es capturà un ocell que aparentment sembla una boscarla menjamosquits (*Acrocephalus palustris*), espècie molt difícil de diferenciar de la que ens ocupa. Les dades i fotografies de l'animal no van ser suficients perquè experts nacionals i estrangers consultats verifiquessin la identificació.

158. Balquer

(*Acrocephalus arundinaceus*)

Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Migrador regular i escàs.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris en qualsevol dels nostres darrers espais humits com al Ridaura, als estanys de les Escoles de Platja d'Aro o a la bassa del Dofí..

Principals trets distintius: Com una boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*) grossa i de color més torrat. Cella ben marcada. Quan canta, des de l'extrem d'alguna canya, de seguida crida l'atenció el color vermell de l'interior de la boca.

Notes diverses: El cant del mascle fa, aproximadament, així: "carra-carra-carrac-kirri-kirri-kirri-crec-crec" i és un dels sons més característics i evocadors dels estius dels aiguamolls.

159. Bosqueta icterina

(*Hippolais icterina*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Sembla que es tracta d'un migrador regular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Se n'ha capturat dos individus durant el pas postnupcial, un a Can Provensal de Santa Cristina el 21/08/92, l'altre al pla de Solius el 13/08/93.

Principals trets distintius: Molt semblant a la bosqueta vulgar (*Hippolais polyglotta*) de la qual,

si no és per la veu és molt difícil de diferenciar. A la mà, en canvi, se la distingeix fàcilment per la llargada de l'ala i la seva fórmula.

Notes diverses: Per la seva escassetat, discreció i semblança amb la bosqueta vulgar (*Hippolais polyglotta*), de segur que si no hagués estat per l'anellatge científic, aquest ocell no hauria estat detectat com a component de la nostra ornitofauna.

160. Bosqueta vulgar

(*Hippolais polyglotta*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Estival, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A la primavera i l'estiu, un bon lloc és la confluència de la riera de Solius amb el Ridaura.

Principals trets distintius: Ocell verdós per sobre i groguenc pel dessota. Té el cap allargassat, de forma triangular.

Notes diverses: Aquest moixó és, d'entre els estivals, un dels primers de marxar cap als seus quaters d'hivernada africans. La saviesa popular reflecteix aquest comportament amb la següent dita: *Per Sant Miquel (29 de setembre) la bosqueta fuig lleugera i els altres li van darrere.*

161. Tallareta cuallarga

(*Sylvia undata*)

Grandària: Força més petit que una cardina, amb la cua llarga.

Estatus: Sedentari, en nombre no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: Dificil pel seu caràcter amagadís. La cercarem en bardisses i brolles baixes i mitjanes.

Principals trets distintius: Moixonet de color gris fosc a les parts superiors i marró vinós a les inferiors. Cua llarga.

Notes diverses: Dificil d'observar perquè sol mantenir-se sempre entrematada. Té un caràcter més aviat esquerp i independent, i defensa aferrissadament el seu territori d'altres individus de la seva espècie.

162. Tallarol trencamates

(*Sylvia conspicillata*)

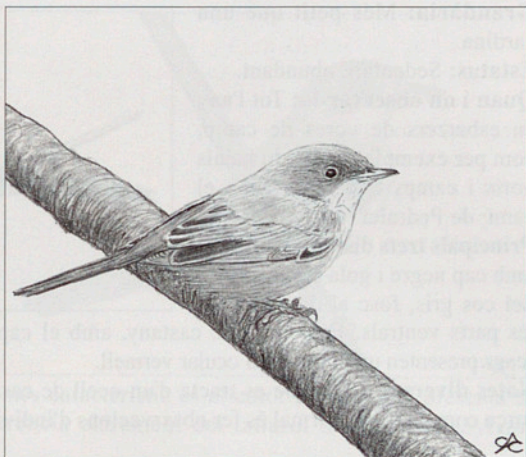
Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Divagant molt rar.

Quan i on se l'ha observat: Trobat un individu mort a Castell d'Aro una tardor d'un any indeterminat de finals de la dècada dels vuitanta.

Principals trets distintius: És com una tallareta vulgar (*Sylvia communis*) petita, també amb les ales de color de rovell brillant. Té, però, més contrast del blanc de la gola amb les galtes que són més fosques i amb el pit marró rosat.

Notes diverses: Aquest ocell fa honor al seu nom i es manté quasi sempre entrematat, cosa que dificulta molt la seva observació. Li agrada viure en llocs secs, assolellats i aspres, sovint batuts pels vents.

163. Tallarol de garriga

(*Sylvia cantillans*)

Grandària: Més petit que una cardina.

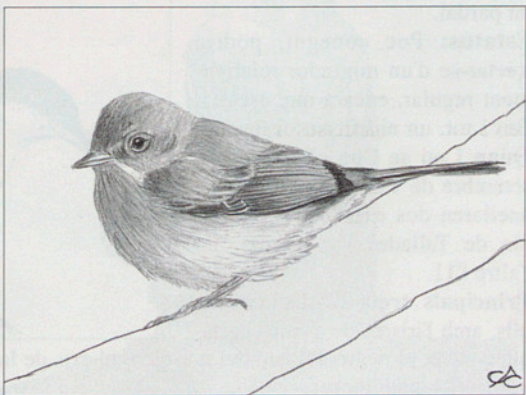
Estatus: Estival no molt abundant i migrador regular.

Quan i on observar-lo: Com la bosqueta vulgar (*Hippolais polyglotta*), se sent atreta pels esbarzers quan les móres són madures. A la confluència de la riera de Solius amb el Ridaura hi ha un lloc on és fàcil de veure-les en aquesta època.

Principals trets distintius: Mascle de tons gris pissarra a les parts superiors. Gola i pit ataronjats.

Bigotera i vores de la cua blancs. La femella i els joves són de tons més pàl·lids i apagats.

Notes diverses: Espècie típicament mediterrània. El límit septentrional de la seva àrea de cria se situa a la Catalunya nord.

164. Tallarol capnegre

(*Sylvia malanocephala*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Sedentari, abundant.

Quan i on observar-lo: Tot l'any en esbarzers de vores de camp, com per exemple els que hi ha als horts i camps que flanquegen el camí de Pedralta.

Principals trets distintius: Mascle amb cap negre i gola blanca; resta del cos gris, fosc al dors i clar a les parts ventrals. Femella gris, castany, amb el cap gris pissarra. Els adults d'ambdós sexes presenten un bonic anell ocular vermell.

Notes diverses: Com que es tracta d'un ocell de caràcter fortament territorial, tot i ser força comú, el més normal és fer observacions d'individus solitaris.

165. Tallarol emmascarat

(*Sylvia hortensis*)

Grandària: Un xic més petit que un pardal.

Estatus: Poc conegut, podria tractar-se d'un migrador relativament regular, encara que escàs i, fins i tot, un nidificant ocasional.

Quan i on se l'ha observat: Al setembre de 1995 es capturaren i anellaren dos exemplars joves al pla de Tallades l'un el dia 2 i l'altre l'11.

Principals trets distintius: Els ulls, amb l'iris color d'ivori, destaquen sobre el negre del cap del mascle o el gris de la femella. Parts superiors gris fosc i inferiors blanquinoses.

Notes diverses: Mentre que al segle passat aquesta era una espècie força abundant, actualment es tracta d'un ocell més aviat rar a casa nostra. Avui per avui no s'ha pogut desentrellar les causes d'aquesta rarefacció.

166. Tallareta vulgar

(*Sylvia communis*)

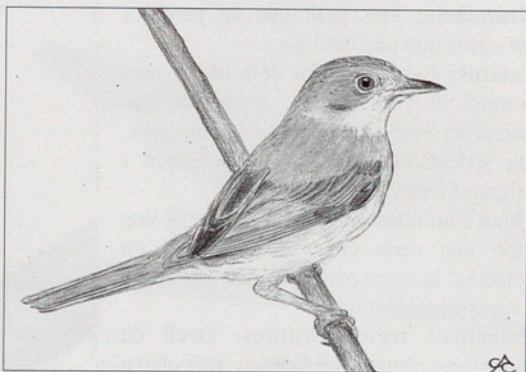
Grandària: Més gros que una cardina i més petit que un pardal.

Estatus: Migrador regular i no gaire abundant. No excloem la possibilitat de cria localitzada i, en tot cas, escassa.

Quan i on se l'ha observat: S'han capturat i anellat diversos exemplars durant els passos migratoris, sobretot en el de tardor. Són bons llocs el pla de Tallades i els camps dels voltants dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: El tret més característic és el color rovellat que presenta a les ales. La seva grandària el diferencia clarament del tallarol trencamates (*Sylvia conspicillata*).

Notes diverses: Malgrat el seu nom no és, ni de bon tros, el més comú dels Tallarols. Per a criar sol cercar llocs situats a altituds per sobre els 400 metres, cosa que explica que només l'haguem pogut observar en migració a casa nostra.

167. Tallarol gros

(*Sylvia borin*)

Grandària: Més petit que un pardal i més gros que una cardina.

Estatus: Migrador regular. No descartem que alguna parella pugui arribar a niar a casa nostra.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, sobretot el postnupcial, menjant móres en qualsevol esbarzer.

Principals trets distintius: El principal és la seva carència. Es tracta d'un ocell de discreta coloració gris, olivaci.

Notes diverses: Tampoc aquest fa honor al seu nom i no és el més gros dels Tallarols ja que té la mida d'un tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*) o d'una tallareta vulgar (*Sylvia communis*). Se l'anomena així perquè té una aparença més robusta i ferrenya que els altres.

168. Tallarol de casquet

(*Sylvia atricapilla*)

Grandària: Més petit que un pardal i més gros que una cardina.

Estatus: Es tracta d'un dels ocells més comuns a casa nostra. Sospitem que comptem amb tota mena de poblacions, tan sedentària, com estival, hivernant i migrants en pas.

Quan i on observar-lo: En qualsevol lloc amb una certa cobertura de bosc i/o sotabosc, incloent parcs, jardins, canyissars i vores de rius.

Principals trets distintius: Ocell de color gris olivaci per sobre i gris clar o crema pel dessor. El tret més característic és el color del capell, que no baixa per sota l'ull. En els mascles adults és negre i fa l'efecte que portin boina. En els joves i femelles és marró.

Notes diverses: Amb més d'un miler d'exemplars, aquest és un dels ocells més anellats a la vall. Això sol donar una idea de la seva abundància. De segur que és l'ocell boscà més abundant de la nostra ornitofauna.

169. Mosquiter pàl·lid

(*Phylloscopus bonelli*)

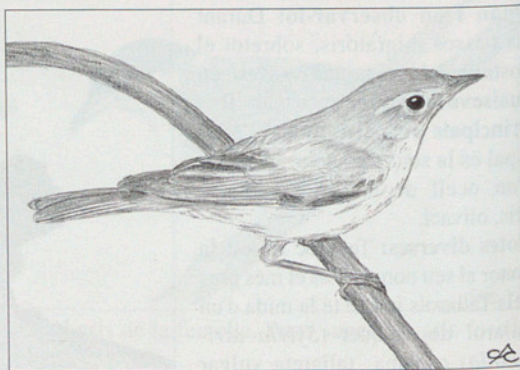
Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Estival relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Més fàcil de sentir que no de veure. En pinedes i clars de boscos mixtos.

Principals trets distintius: Petit, de tons grisos amb el carpó groguenc. Veu prou característica, sol emetre un disil·làbic "iou-iiid".

Notes diverses: Fa un niu força elaborat, cobert, amb entrada lateral, a terra en vores de camí, pinedes i clarianes de boscos. És un dels pocs ocells insectívors que cria als boscos de repoblació, ja que no necessita gaire cobertura vegetal ni forats que no solen abundar entre els arbres joves.

170. Mosquiter xiulaire

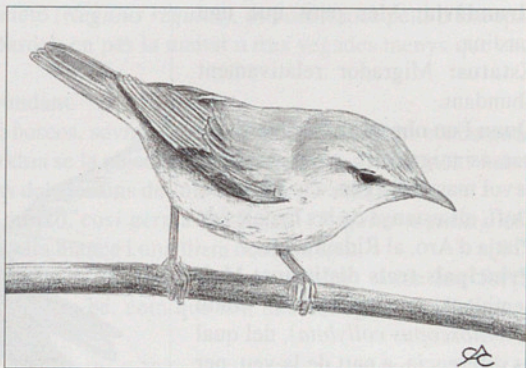
(*Phylloscopus sibilatrix*)

Grandària: Lleugerament més petit que una cardina.

Estatus: Migrador regular i no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris. On en més freqüència l'he observat és als arbres que voregen el camí de Pedralta.

Principals trets distintius: Cella, gorja i pit de color groc, sofre. Ventre blanc, parts superiors verdoses.

Notes diverses: És el més arbori i menys bellugadís dels nostres mosqueters. Quan està aturat acostuma a deixar les ales penjant.

171. Mosquiter comú

(*Phylloscopus collybita*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Hivernant i migrador abundant.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, un bon lloc és la bassa del Dofí, on se'ls pot veure caçar fent voladetes arran d'aigua.

Principals trets distintius: Petit, rodonet. Parts superiors verd, olivàcies. Les inferiors són clares, ocràcies o groguenques. Potes fosques.

Notes diverses: La seva veu repetitiva i incansable "Txiff, txiff, txaff, txiff, txaff,..." li ha valgut que tant anglesos ("Chiffchaff") com alemanys ("Zilpzalp") li posessin noms onomatopèics.

172. Mosquiter de passa

(*Phylloscopus trochilus*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Migrador relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, prop de qual-sevol massa d'aigua, a la bassa del Dofí, als estanys de les Escoles de Platja d'Aro, al Ridaura, etc.

Principals trets distintius: Molt semblant al mosquiter comú (*Phylloscopus collybita*), del qual es diferencia, a part de la veu, per ser una mica més gros, tenir l'ala més llarga i les potes de color clar.

Notes diverses: Els adults del mosquiter de passa presenten una estratègia de muda molt poc comuna i única entre els nostres ocells. Al llarg de l'any canvien la totalitat del plumatge dues vegades. El més normal és fer-ho una sola vegada o, com a molt, fer un segon canvi d'abast reduït o muda parcial.

173. Reietó

(*Regulus regulus*)

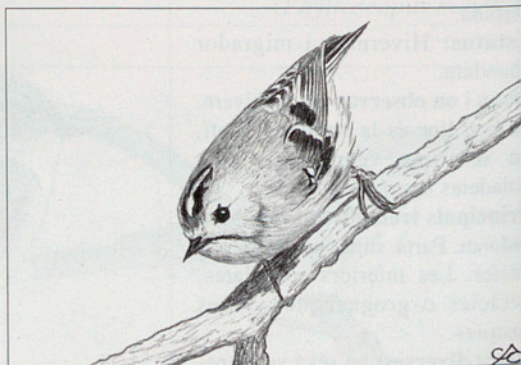
Grandària: Diminut. Junt amb el bruel (*Regulus ignicapilus*), l'ocell més petit d'Europa. De longitud fa la meitat de la d'un pardal; en pes la meitat o tres vegades menys que una cardina.

Estatus: Hivernant i migrador no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: En boscos mixtos i brolles de tota mena. Un bon lloc és el Puig de Pinell i un altre els pins dels jardins de Juli Garreta, a Sant Feliu.

Principals trets distintius: Com un mosquiter comú (*Phylloscopus collybita*) petit amb una pinzellada groga (les femelles) o taronja encès (els mascles) al cap. Sense llista ocular ni cella, cosa que li fa una cara més aviat trista.

Notes diverses: El nom popular d'aquest ocell de ben segur li ve del disseny del cap, que podria comparar-se a una corona.

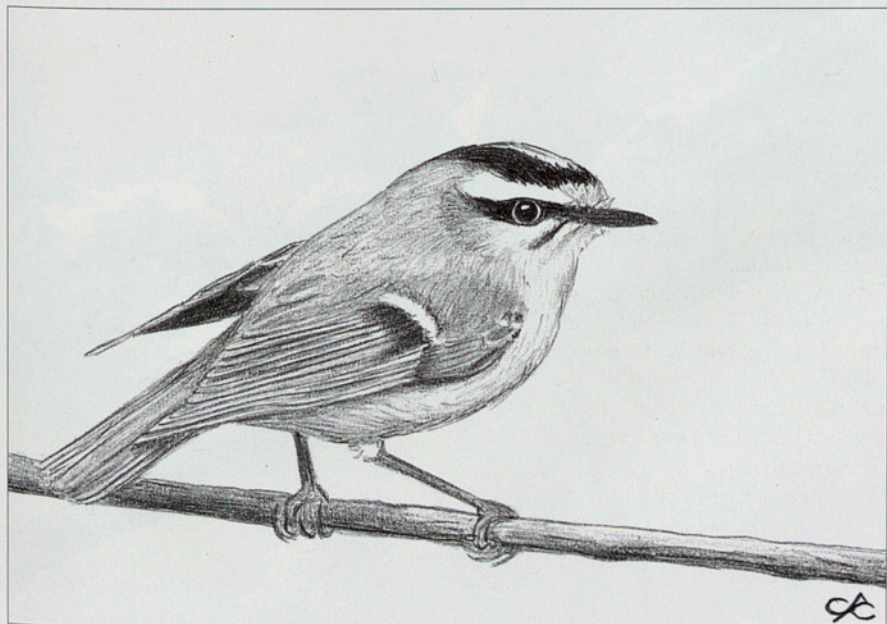
Grandària: Diminut. Junt amb el reietó (*Regulus regulus*), és l'ocell més petit d'Europa. De longitud fa la meitat de la d'un pardal; en pes la meitat o tres vegades menys que una cardina.

Estatus: Sedentari, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: En pinedes i boscos, sovint acompanyant mallerengues cuallargues (*Aegithalos caudatus*). Un bon lloc podria ser la pujada a Vallvanera, però n'hi ha molts més i més còmodes, com poden ser els pins dels jardins de Juli Garreta de Sant Feliu.

Principals trets distintius: Menut moixó, cosí germà del Reietó (*Regulus regulus*), del que es diferencia per tenir una clara cella blanca i una llista ocular negra.

Notes diverses: Tant aquest ocell com el reietó (*Regulus regulus*) solen ser força manyacs i es deixen observar de prop. Ara bé, com que són uns belluguets, difícilment els veurem quiets.

• Els muscicàpids

Ocells de bec ample i amb vibrisses a les commissures, que cacen insectes al vol tot esguardant-los des d'una perxa.

175. Papamosques gris

(*Muscicapa striata*)

Grandària: Una mica més petit que un pardal.

Estatus: Migrador regular i possible nidificant. A la pàgina de la Diputació de Girona a Internet se l'esmenta com a nidificant al massís de Cadiretes.

Quan i on observar-lo: Durant el pas de primavera un bon lloc són les rodalies del Ridaura. També l'hem detectat en zones de bosc esclarissat del camí de Pedralta i de Vallvanera.

Principals trets distintius: Ocell de posat dret, més aviat capgròs, de tons marrons, cendrosos. Té el capell i el pit finament llistats.

Notes diverses: Aquest ocell muda les plomes de vol o rèmiges en una seqüència que va al revés de tots els altres passeriformes. Comença a mudar des dels extrems de l'ala cap al centre.

Grandària: Una mica més gros que una cardina.

Estatus: Migrador regular, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, pràcticament als mateixos llocs que el seu cosí, el papamosques gris (*Muscicapa striata*).

Principals trets distintius: El mascle té el cap i les parts dorsals negres i el front, les parts ventrals i una gran taca a l'ala blancs. La femella té el mateix disseny que el mascle però és bruna en comptes de negre i no té blanc al front.

Notes diverses: La tècnica de caça del papamosques gris (*Muscicapa striata*) presenta una subtil diferència amb la del mastegatatxes. Mentre que el primer sol tornar a la mateixa perxa després de la captura, el segon en busca una altra.

• Els egitàlids

Petits ocells emparentats de molt a la vora amb les vertaderes mallerengues (*Parus, sp.*); sobretot a l'hivern, la fan barrejades amb elles.

177. Mallerenga cuallarga

(*Aegithalos caudatus*)

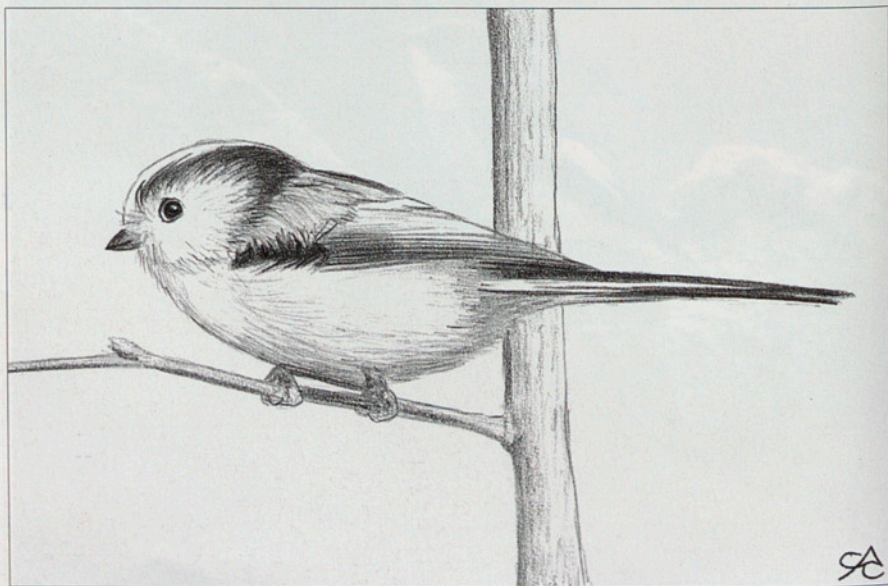
Grandària: Petit, força més que una cardina, amb la cua molt llarga.

Estatus: Ocell sedentari, abundant.

Quan i on observar-lo: Durant tot l'any, en qualsevol zona arbrada. Es mou en petits estols sorollosos, sovint barrejat amb algun bruel (*Regulus ignicapillus*), algun raspinel (*Certhia brachydactyla*) o alguna altra mallerenga (*Parus sp.*).

Principals trets distintius: Petit, amb cua molt llarga de vores blanques. Coloració inconfusible, mescla de negre, blanc i rosat. Sexes iguals.

Notes diverses: Construeix un elaborat niu globós, cobert de líquens, amb un forat d'entrada situat a la part superior d'un lateral.

• Els pàrids

Grup d'ocells bellament acolorits, de mida més aviat petita i bec curt. Nien en cavitats tant naturals com artificials (balmes d'arbres, forats de paret, nius de pigot, caixes-niu, etc). Solen ser força garlaires i d'aquí les expressions: *alegre com una mallerenga* o *xerraire com una mallerenga*.

178. Mallerenga emplomallada

(*Parus cristatus*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Ocell present tot l'any a casa nostra i relativament comú.

Quan i on observar-lo: Com que té una certa predilecció per les pinedes cal cercar-lo allí o a les seves rodalies. Les capçades dels pins dels jardins de Juli Garreta de Sant Feliu són un bon lloc per a localitzar-les.

Principals trets distintius: Única mallerenga que presenta un prominent plomall pigallat de negre. Dors marró, parts inferiors blanc brut.

Notes diverses: És la menys sociable del grup i l'única capaç d'excavar els seus propis forats en la fusta, sempre que aquesta sigui prou tova.

179. Mallerenga petita

(*Parus ater*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Nidificant escàs i hivernant no gaire abundant.

Quan i on observar-lo: Un bon lloc és una petita pineda del camí de ronda de S'Agaró, a mig camí entre les platges de Sant Pol i la Conca.

Principals trets distintius: És l'única de les nostres mallerengues que té el clatell blanc. Capell, costats del coll i gola negres. Galtes blanquinoses. Parts superiors gris, oliva.

Notes diverses: Tot i que, en general, sol buscar l'aliment recorrent el brancatge dels arbres, no és rar veure'l resseguir els troncs amunt i avall com si fos un raspinnell (*Certhia sp.*) o un pica-soques (*Sitta sp.*).

180. Mallerenga blava

(*Parus caeruleus*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Sedentari i hivernant abundant.

Quan i on observar-lo: Arreu, és un ocell que trobarem a qualsevol lloc on hi hagi un mínim de cobertura arbòria i, fins i tot, menjant en canyissars i camps de conreu de blat de moro o gira-sol.

Principals trets distintius: Capell, ales i cua blaus. Parts inferiors grogues. Galtes blanques voltades de blau fosc per la línia ocular que es perllonga cap a la nuca i mor al mentó.

Notes diverses: Aquest ocell, de moviments molt vius, fa tota mena d'acrobàcies mentre recorre, incansable, les capçades dels arbres a la recerca dels invertebrats dels quals s'alimenta. Així sovint el veurem penjat cap per avall, "mallerengant".

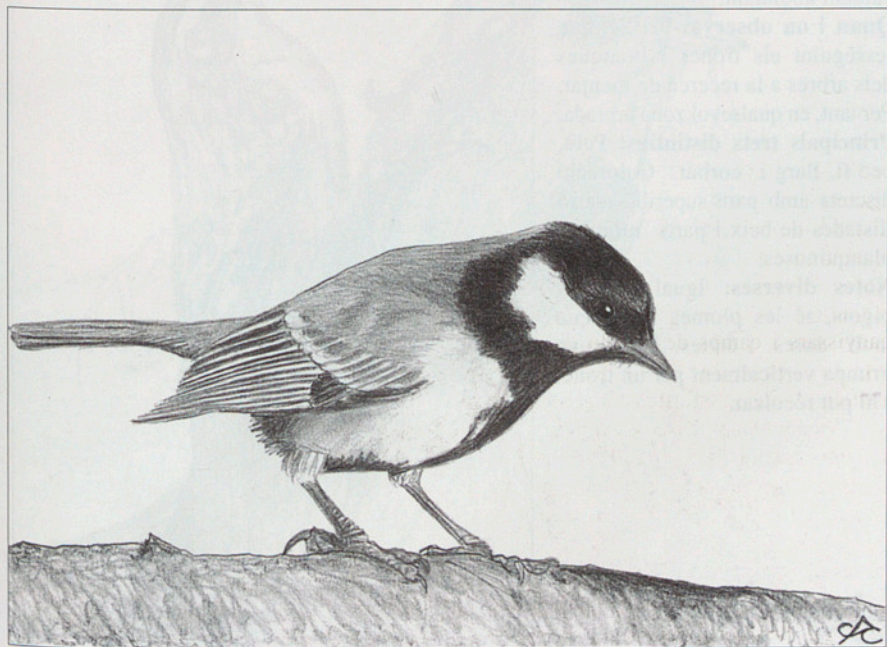
Grandària: Una mica més petit que un pardal.

Estatus: Sedentari abundant, amb una població hivernant, afegida, més o menys important segons els anys.

Quan i on observar-lo: Com l'espècie anterior, és molt fàcil d'observar, ja que freqüenta parcs, jardins, horts i, en general, qualsevol indret on hi hagi algun arbre.

Principals trets distintius: La mallerenga més grossa. Cap, coll, gola i franja ventral negres. Resta de parts inferiors grogues. Galtes blanques. Parts superiors verdoses.

Notes diverses: El cant d'aquest popular moixó és interpretat d'una o altra manera segons on canti. Aquí entenem que ens recorda l'obligació del compliment pasqual: "complí, complí". Al Vallès entenen "mitja pera, mitja pera"; a Vilassar, "tot estiu, tot estiu"; a Vic, "ja te tinc, ja te tinc"...

• Els cèrtids

Ocells grimpadors de bec llarg i corbat amb què cerquen els petits animalons que s'amaguen a les clivelles dels troncs dels arbres. Els raspinells solen resseguir troncs i branques de baix cap a dalt, mentre que els pica-soques (*Sitta sp.*) solen fer-ho al revés, cap per avall.

Pel seu interès i proximitat, no està de més comentar aquí una observació molt recent d'un exemplar de pela-roques (*Tichodroma muraria*). Fou vist, a primers d'abril de 1999, entre cala Giverola i Tossa de Mar. Aquesta observació ens fa pensar que no seria res d'estrany que algun d'aquests bonics, petits i desconeguts tico-dromàtids hivernés a casa nostra.

182. Raspinell comú

(*Certhia brachydactyla*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Ocell sedentari, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: Sempre resseguint els troncs i branques dels arbres a la recerca de menjar. Per tant, en qualsevol zona arbrada.

Principals trets distintius: Petit, bec fi, llarg i corbat. Coloració discreta amb parts superiors marró llistades de beix i parts inferiors blanquinoses.

Notes diverses: Igual que els pigots, té les plomes de la cua molt dures i fortes. Així, quan grimpa verticalment per un tronc, s'hi pot recolzar.

• Els remízids

Aquests parents de les Mallerengues són ocells molt lligats a l'aigua i als espais oberts. Construeixen uns nius molt elaborats, penjats de l'extrem d'alguna branca.

183. Teixidor

(*Remiz pendulinus*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Migrador regular i escàs i divagant hivernal.

Quan i on observar-lo: Durant els passos migratoris, sempre prop de l'aigua preferentment en canyissars. Així els millors llocs són els estanys de les Escoles de Platja d'Aro i les restes del canyissar de S'Agaró.

Principals trets distintius: Ocell amb cara de lladregot de còmic, ja que presenta una màscara negra. Té el dors d'un bonic color castany que contrasta amb el gris clar del cap

Notes diverses: És curiós el fet que un teixidor anellat als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 12/11/94 fos recapturat 3 dies més tard als estanys de Palau, als aiguamolls de l'Alt Empordà, a 54 Km en direcció nord.

• Els oriòlids

Ocells de mida mitjana, vivament acolorits i d'hàbits fonamentalment arboris.

184. Oriol

(*Oriolus oriolus*)

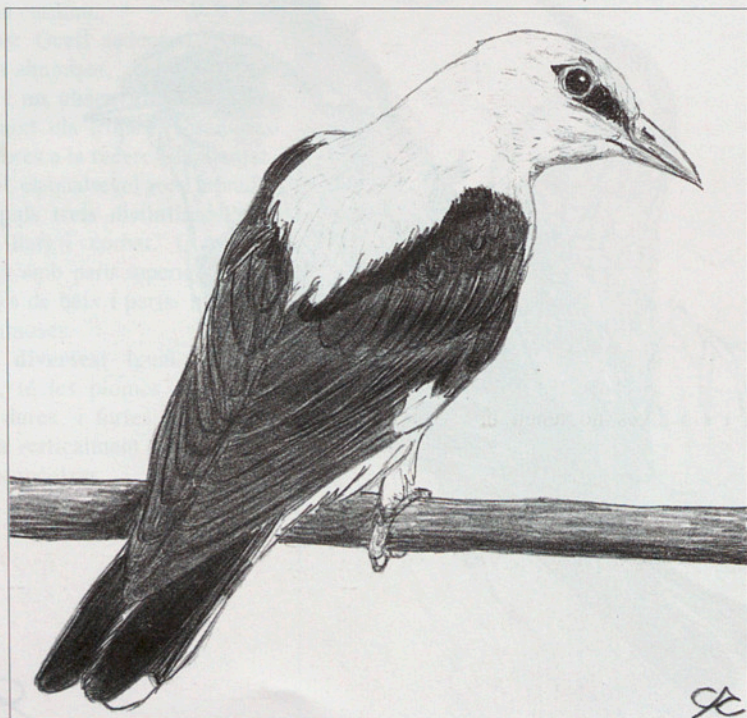
Grandària: Una mica més gros que un tord comú.

Estatus: Estival, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: A l'estiu, als boscos de ribera dels marges del Ridaura. Es deleixen per les figues. Per tant, quan comencen a madurar no poden estar-se de visitar les figueres. Tant és així que antigament se'ls anomenava "menjafigues" i a Portugal, encara actualment, "papafigos".

Principals trets distintius: Mascle inconfusible per la combinació de groc brillant i negre. La femella, molt més discreta, és verdosa per sobre i blanquinosa i finament llistada pel dessota. Fa dues veus: una recorda el seu nom, l'altra és un grup de notes aspres i xerricants. D'aquesta darrera mena de veu ve el que es digui que aquest ocell no parla, sinó que renega. I vet aquí d'on surt l'expressió *renegar com un Oriol*.

Notes diverses: Com a curiositat, cal comentar el fet que els oriols eviten posar-se a terra sempre que poden, de tal manera que beuen les gotes de rosada.

• Els lànids

Ocells més aviat capgrossos, de bec ganxut i màscara negra, a mig camí entre els insectívors i els vertaders rapinyaires. Solen empalar les seves preses a les espines dels arbusts, de manera que formen un macabre rebost. Cacen tota mena d'animals més petits que ells, sovintejant sobretot els insectes. Els noms populars que ostenten aquests ocells fan una clara al·lusió als seus costums i règim alimentari.

185. Escorxador

(*Lanius collurio*)

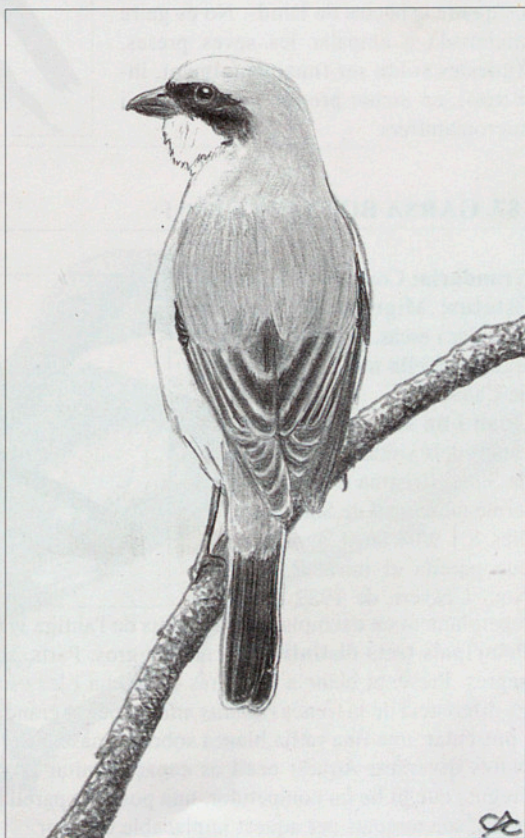
Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Migrador regular i més aviat escàs. Observat sobretot durant el pas de tardor (només hi ha tres observacions de pas primavera). Els ocells detectats en pas postnupcial són majoritàriament joves de l'any.

Quan i on observar-lo: Díficil per la seva escassetat. El millor lloc, on s'ha capturat més assíduament, són els estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: El mascle adult té el dors castany, netament separat del gris clar del cap. Parts inferiors rosades. La femella i els joves no tenen la màscara negra i són marró rogencs, amb un fi barrat de mitges llunes fosques a les parts ventrals.

Notes diverses: Aquest é un dels pocs ocells migradors europeus que no es detecta migrant al sud-oest d'Europa. La raó és que hiverna a l'est d'Àfrica i realitza les seves anades i vingudes a través de la Mediterrània oriental.

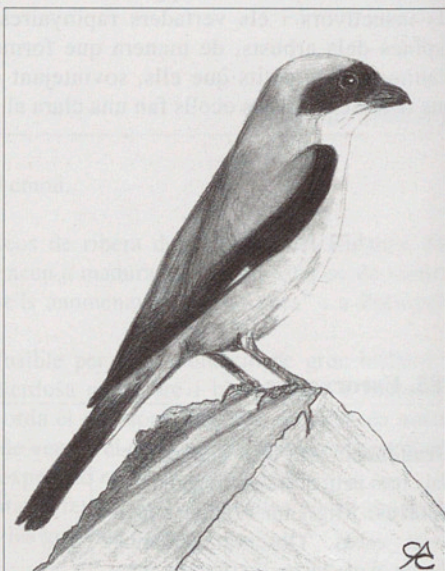
Grandària: Més gros que un par-dal i més petit que un tord comú.

Estatus: Divagant rar. A Catalunya només es coneixen dos petits nuclis reproductors d'aquest ocell estival. Un situat al Segrià i l'altre a l'Alt Empordà.

Quan i on se l'ha observat: Una única observació el 14/05/88 al costat del camí de Can Preses, a Castell d'Aro.

Principals trets distintius: De colors blanc, gris i negre s'assembla molt al seu parent el botxí (*Lanius meridionalis*). És, però, més petit i la màscara negra li agafa tot el front. Sense cella blanca.

Notes diverses: És la més termòfila de les quatre espècies de lànids. No és gaire aficionada a empalar les seves preses. Aquestes solen ser fonamentalment, insectes i, en menor proporció, mol·luscs i micromamífers.

187. GARSA BOTXINA o botxí

(*Lanius meridionalis*)

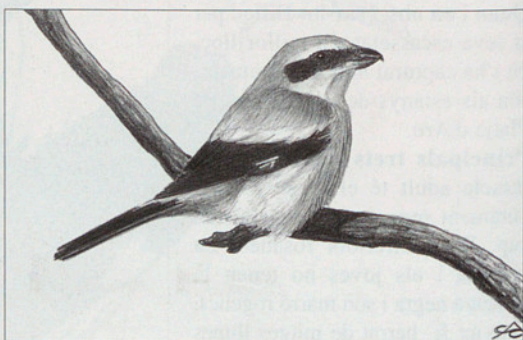
Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Migrador i hivernant irregular i escàs. No descartem que alguna parella nidifiqui al massís de Cadiretes.

Quan i on se l'ha observat: Als camps dels voltants del mas Rigau de Santa Cristina d'Aro, tocant al terme municipal de Sant Feliu, els dies 8 i 9/08/86. L'agost del 88, una parella al mirador del Mas Nou. L'hivern de 1989 s'observà repetidament un exemplar pels voltants de l'antiga via del tren, a Castell d'Aro.

Principals trets distintius: És el més gros. Parts superiors grises. Ales, cua i màscara negres. Presenta blanc a les vores de la cua i les escapulars. Parts ventrals rosa pàl·lid. Es diferencia de la trenca (*Lanius minor*) per la grandària, per tenir el front gris i no negre i presentar una fina ratlla blanca sobre la màscara.

Notes diverses: Aquest ocell és capaç d'imitar la veu d'altres que, quan s'hi atansen creguts que hi ha un competidor, una possible parella o només que no hi ha cap mena de perill, són atrapatats per aquest implacable caçador.

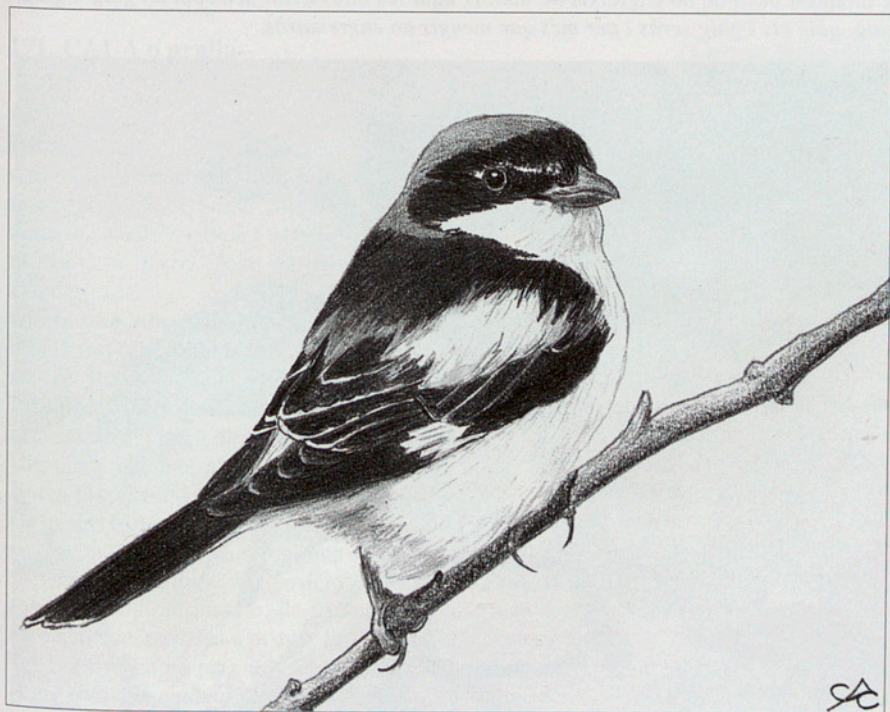
Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Ocell estival. Aquests darrers anys hem observat que el seu nombre ha anat disminuint, lentament però constantment. Desconeixem si es tracta d'una tendència generalitzada o és un fet local.

Quan i on observar-lo: A la primavera i l'estiu, sovint posat en talaies des d'on domina una certa extensió de terreny obert. Un bon lloc poden ser els camps del pla de Tallades.

Principals trets distintius: El capsigrany té el capell castany. El carpó i les espatlles blaves, contrasten fortament amb el negre de l'esquena, la cua i les ales. Parts inferiors blanquinoses.

Notes diverses: Els mascles d'aquesta au arriben primer que les femelles i s'instal·len en un determinat territori, que defensen aferrissadament en l'espera de la seva parella. A l'hora de tornar cap a l'Àfrica els adults ho fan primer que els juvenets.

• Els còrvids

Grup d'ocells de mida mitjana a gran, sexes similars i dotats de gran intel·ligència. Són omnívors i oportunistes, molt adaptables. En el seu plomatge sol predominar el negre, fora dels gaigs (*Garrulus glandarius*), que són vivament acolorits. Solen ser força sorollosos.

189. GATX o gaig

(*Garrulus glandarius*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Ocell sedentari i força comú.

Quan i on observar-lo: Es detecta fàcilment perquè es tracta d'un ocell sorollós, de veu característica i inconfusible. El trobarem en qualsevol època de l'any, en qualsevol massa boscosa.

Principals trets distintius: Coloració general marró rosada. El carpó blanc contrasta amb el negre de la cua. Les ales, també negres, presenten les cobertores primàries i l'àlula de color blau cel, barrades de negre.

Notes diverses: En temps d'abundor, acostuma a amagar glans i altres llavors, tot enterrant-les de manera soma, per a cruspir-se-les en temps magres. Sovint oblida la localització d'aquests amagatalls i el que fa és convertir-se en un involuntari, però eficient, jardiner. No sabem si aquest desmemoriament és el responsable de la fama que té d'aquest ocell de no engreixar-se mai. D'aquí les dites *Estar sec com un gaig* o *gaig, gaig, gaig ets i gaig seràs i per més que mengis no engreixaràs*.

190. Garsa

(*Pica pica*)

Grandària: Com un colom roquer.

Estatus: Sedentari i abundant.

Quan i on observar-lo: Arreu, des de l'interior dels nuclis urbans fins als llindars dels boscos. Cria als pins dels jardins de Juli Garreta de Sant Feliu.

Principals trets distintius: Au negra iridescent amb les espatlles, parts ventrals i interior de les primàries blanques. Cua molt llarga.

Notes diverses: El niu d'aquest còvid és una construcció voluminosa, esfèrica i coberta. L'aspecte d'aquesta estructura és retratat perfectament pel saber popular quan el compara amb el pentinat malgirbat d'una dona en l'expressió: *Portar un cap com un niu de garses.*

191. CAUA o gralla

(*Corvus monedula*)

Grandària: Com un colom roquer.

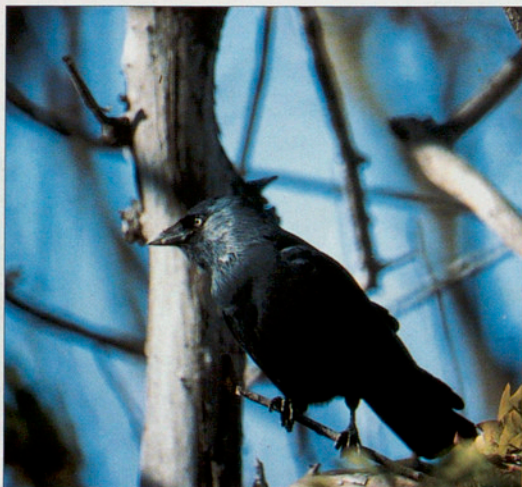
Estatus: Fa molts anys, recordo, que havia criat a les parets del monestir de Sant Feliu. Aquesta au ha anat rarificant-se cada cop més a casa nostra. Avui és més aviat escassa.

Quan i on observar-lo: Es pot observar a l'abocador d'escombraries de Solius, sobretot a l'hivern.

Principals trets distintius: Ocell negre, amb el clatell de color gris. Ulls clars. Bec més aviat curt.

Notes diverses: Aquest ocell viu en grups fortament jerarquitzats en que una de les parelles domina sobretotes les altres. La posició social l'ostenta el mascle, de manera que quan una femella s'aparella amb un mascle, automàticament passa a ocupar l'esglao social del seu consort.

Tot i que hi ha un peix que també porta aquest nom, crec que l'expressió *ésser morè o negre com una caua* es refereix a aquest ocell.

Grandària: Un xic més gros que un gavià argentat.

Estatus: Sedentari, relativament abundant.

Quan i on observar-lo: El millor lloc és, sens dubte, l'abocador d'escombraries de Solius. Com a curiositat he d'esmentar que n'hem observat, repetidament, algun exemplar a la cala del seu nom, a ponent de Sant Pol.

Principals trets distintius: Ocell gros, totalment negre. En vol presenta la punta de la cua arrodonida i no carrada com la cornella (*Corvus corone*), ocell més petit amb el qual es podria confondre.

Notes diverses: El més gros dels veritables ocells o passeriformes. El seu caràcter oportunista i carronyaire és prou ben retratat per un antic refrany carregat de segona intenció: *Del mal que fan els llops se n'alegren els corbs*.

• Els estúrnids

Ocells de mida mitjana, cua més aviat curta i bec punxegut. Xerraires i cridaners són, a més, empedreïts imitadors de les veus d'altres ocells. Sembla que la colonització del nostre territori ha estat feta primer per ocells provinents del nord en el cas de l'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*), mentre que l'estornell negre (*Sturnus unicolor*) ho hauria fet més tard i pel sud. Pel que hem observat, aquest últim ocupa la franja més costanera deixant, de moment, la resta del territori al seu parent més pigallat.

193. Estornell vulgar

(*Sturnus vulgaris*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Ocell en franca expansió. En pocs anys ha passat de ser pràcticament desconegut a convertir-se en una veritable plaga. A l'hivern ens arriba una important quantitat d'ocells transpirinencs.

Quan i on observar-lo: Els capvespres hivernals el cercarem als arbres urbans on es reuneix en grans estols per a passar la nit provocant no poques molèsties amb les seves dejeccions. De dies vagaregen per camps i erms.

Principals trets distintius: A l'hivern és negre, densament pigallat de blanc, amb reflexos verds i porpres. A l'estiu el pigallat, pràcticament els desapareix i el bec se'l torna groc, s'assembla extraordinàriament a l'estornell negre (*Sturnus unicolor*).

Notes diverses: Aquest és un ocell xerrameca i sorollós, que posseeix una gran riquesa de vocalitzacions. Les més curioses són uns xiulets quasi humans que han fet enrojolar més d'una mossa i picar-se més d'un xicot.

Jove a mig mudar a plomatge d'adult.

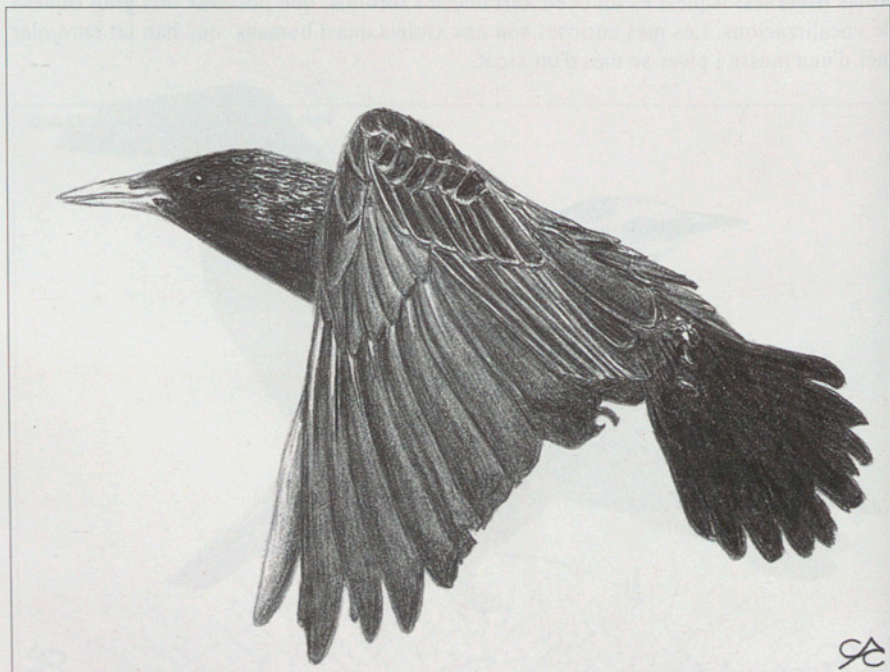
Grandària: Com un tord comú.

Estat: És, sens dubte, un dels últims nouvinguts a casa nostra. Sembla que pot tractar-se d'un nidificant poc abundant però en expansió. Aquesta expansió podria fer-se a costa de la població d'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*) amb el que entra en competència.

Quan i on observar-lo: El millor moment per a diferenciar-lo clarament de l'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*) és, evidentment, a l'hivern. Un bon lloc d'observació és a S'Agaró. Solen veure's pasturant per la gespa de les zones ajardinades.

Principals trets distintius: Molt semblant a l'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*) amb el que és capaç d'hibridar-se. Se'n diferencia, a l'hivern, per ser més fosc i tenir les taquetes clares molt més petites. A l'estiu són totalment negres, sense pigallat. Els reflexos metàl·lics del plomatge són més porpres que verds.

Notes diverses: Els joves d'aquest ocell, abans de mudar, són indistingibles dels joves d'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*). Són tant iguals que, quan es tracta de joves d'estornell, és l'únic cas en que es permet l'anellament sense una determinació positiva de l'espècie.

• Els passèrids o plocèids

Els ocells d'aquesta família presents a casa nostra són de coloracions discretes, bec gruixut, cua de punta més aviat carrada i un caràcter marcadament antropòfil.

Com que es tracta d'ocells amb una abundant població i són molt fàcils de veure, no és rar que de tant en tant es facin observacions d'individus amb alteracions en la coloració del plomatge, sobretot amb albinismes parcials, que poden despistar força l'observador inexpert.

195. Pardal comú

(*Passer domesticus*)

Grandària: Té una longitud d'uns 18 cm i pesa de 18 a 32 g.

Estatus: Sedentari força abundant.

Quan i on observar-lo: Dins qualsevol dels nuclis urbans i les seves rodalies.

Principals trets distintius: El mascle adult té el sobre del cap i la nuca de color gris, el clatell marró i el dors i les ales marrons amb ratlles fosques. La gorja i la zona que envolta el bec són negres. Té les galtes i les parts ventrals de color gris clar. La femella i els joves no tenen ni el gris del cap ni el negre de la gorja. La resta del cos és com la del mascle, però de colors més apagats.

Notes diverses: Aquest ocell ha esdevingut tan lligat a l'home que s'ha donat el cas de pobles dels que han desaparegut els pardals després de quedar abandonats.

Grandària: Una mica més petit que un pardal comú.

Estatus: Sedentari i abundant. Possiblement, a l'hivern, ens arribi una certa quantitat d'individus transpirinencs.

Quan i on observar-lo: Pels camps i horts més propers a nuclis urbans i masies habitades.

Principals trets distintius: Té cap i clatell de color marró rogenc i una taca negra en forma de mitja lluna ressaltant al mig de la galta blanca. El pitet negre només li tapa el mentó i la gola, sense arribar-li al pit com al seu parent, el pardal comú (*Passer domesticus*). Les parts dorsals són brunes, amb estries negres a l'esquena, les ventrals són de color beix.

Notes diverses: Junt amb el pardal comú (*Passer domesticus*) ostenta una ben guanyada reputació d'oportunista i de pillat de collites. D'aquí que més d'una dita rural els deixi un xic malparats. Per a mostra, un botó: *Frares, rates i pardals no els deixis ficar als casals*.

• Els fringíl·lids

Família d'ocells granívors de bec cònic i cua de punta forçada. Sovint presenten vistoses coloracions i tenen cants melodiosos i agradables. En fi, que són els candidats ideals per a mantenir empresonats.

197. Pinsà comú

(*Fringilla coelebs*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Cria en petit nombre a les muntanyes que encerclen la vall. A la tardor ens arriba una gran quantitat d'ocells hivernants, que han criat a l'Europa més freda. Ja ho explica el refrany: *Diu en pinsà: quan ve l'octubre, quin fred farà.*

Quan i on observar-lo: Sobretot a l'hivern, en camps i horts.

Principals trets distintius: El mascle presenta una coloració bigarrada amb parts ventrals marró rosat, dors castany, capell i nuca grisos i capó verdós. Ales i cua negres. La femella és oliva marró, més clara pel dessota. Ambdós sexes tenen una doble franja alar i les vores de la cua blanques.

Notes diverses: Mentre que per criar cerca la solitud i l'abric de les boscúries, durant la resta de l'any vagareja per camps i erms, sovint barrejat amb altres menes d'ocells. A diferència dels pardals, que saltironegen, els pinsans caminen.

198. Pinsà mec

(*Fringilla montifringilla*)

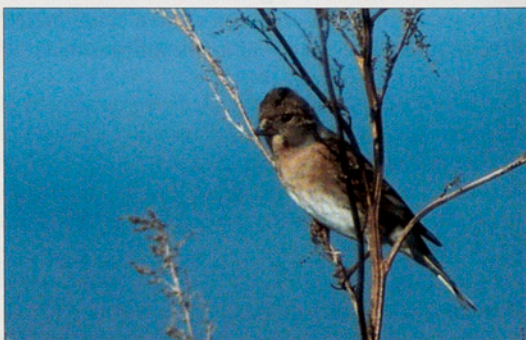
Grandària: Com un pardal.

Estatus: Hivernant irregular i molt escàs.

Quan i on se l'ha observat: Un exemplar va ser capturat i anellat el 07/11/93 al costat del mas Pla de Solius.

Principals trets distintius: Carpó blanc, pit i espatlles ataronjats. Bec clar, groguenc. Cap, mantell, ales i cua negres a l'estiu i grisosos a l'hivern. La femella és de tons més apagats. Tenen una doble franja alar blanca, molt menys vistenta que la del pinsà comú (*Fringilla coelebs*).

Notes diverses: Aquest ocell, com alguns d'altres, ateny la coloració més vistosa o nupcial per desgast. És a dir, els colors llampants de les plomes noves queden tapats per les puntes de colors apagats. A mida que el plomatge es va desgastant, va quedant al descobert la coloració més vistosa de la part més interna de la ploma.

199. Gafarró

(*Serinus serinus*)

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Ocell sedentari i relativament comú. A l'hivern n'arriben força de contrades més nòrdiques.

Quan i on observar-lo: Tot l'any en horts i camps. Un indret on abunden especialment són els camps dels voltants dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro.

Principals trets distintius: Moixonet de tons grisos, grocs i verdosos.

El bec cònic, curt i robust li fa elcap rodó i junt amb el carpó groc constitueixen els trets bàsics per identificar-lo. El mascle té el front, la cella, la gorja, el pit i el carpó de color groc. La resta del plomatge és grisós i profusament llistat. La femella només té groc al carpó i és molt més llistada i, en general, més grisa. Els joves, semblants a la femella adulta, són més bruns i tenen el carpó més verd que groc.

Notes diverses: El cant del gafarró és estrident i persistent. El sol emetre, incansable, des d'un lloc ben dominant: el cim d'un arbre, un cable elèctric o la barana d'un balcó, per a posar uns exemples. Aquestes serenates se solen acompanyar de vols nupcials d'exhibició. El mascle s'enlaira volant de manera característica (sense parar de cantar), fent la papallona. Després baixa fent giragonses per a tornar a una de les seves talaies favorites.

200. Verdum

(*Carduelis chloris*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Sedentari i relativament comú. Segurament ens arriben força hivernants.

Quan i on observar-lo: Tot l'any en horts i camps de conreu. A l'estiu, com altres fringíl·lids, el podem sorprendre quan es banya als pocs llocs on el Ridaura no queda sec.

Principals trets distintius: El mascle adult d'aquest ocell és verd amb tons grogosos al ventre i al carpó, i grisosos a les parts superiors. Vores de la cua i de les primàries groc viu. La femella és més discreta, més bruna.

Notes diverses: Com altres ocells granívors, els verdums s'empassen petites pedretes que, retintudes al pedrer actuen com dents per moldre les dures llavors que els serveixen d'aliment.

201. CARDINA o cadenera

(*Carduelis carduelis*)

Grandària: Té una longitud d'uns 12 cm i pesa de 14 a 18 g.

Estatus: Ocell sedentari que seria més abundant si no patís la pressió que sobre ell exerceixen força ocellaires furtius i algun legal.

Quan i on observar-lo: Tot l'any en horts i camps, sovint barrejat amb altres fringíl·lids. Com que li agraden molt les llavors dels cards, on creixin aquestes plantes segur que hi veurem cardines.

Principals trets distintius: Té cap i clatell negres. La cara és de color vermell viu, contrastant amb les galtes blanques i el bec clar amb la punta negra. El dors és marró clar i el ventre, blanquinós. La cua és negra amb taquetes blanques a la punta. Les ales, també negres, tenen una franja groga que les parteix pel mig en un contrast d'allò més cridaner. Els joves són de tons marró clar i bru, profusament estriats. L'única coloració semblant a la dels seus pares es troba al disseny d'ales i cua.

Notes diverses: A la cardina també se l'anomena "cardinal" i "carlina". Cardinal perquè la taca roja de la cara recorda el solideu dels cardenals. I carlina perquè evoca el color vermell de la boina usada pels antics carlins, partidaris de Carles Maria Isidre de Borbó, pretendent a la corona espanyola després de la mort de Ferran VII.

Grandària: Una mica més petit que una cardina.

Estatus: Hivernant regular i en nombre força fluctuant segons l'any.

Quan i on observar-lo: A l'hivern als camps de la vall. Si queda algun camp de gira-sol per collir, de segur que n'hi veurem.

Principals trets distintius: Ocell semblant al gafarró (*Serinus serinus*). Té, però, el bec més estilitzat i punxegut, groc a la cua i, el mascle, el capell i el mentó negres.

Notes diverses: Aquest ocell és un empedreït consumidor de pinyons de tota mena de coníferes. Quan aquesta mena de menjar escasseja, no dubta a picotejar les inflorescències d'oms i verns fent tota mena d'acrobàcies, recordant vivament les de les mallerengues (*Parus sp.*).

203. Passerell comú

(Carduelis cannabina)

Grandària: Una mica més gros que una cardina.

Estatus: Gaudim d'una certa població sedentària, no gaire abundant, que a l'hivern es veu augmentada per l'arribada d'alguns individus procedents del nord.

Quan i on observar-lo: Als horts, camps de conreu i erms del fons de la vall.

Principals trets distintius: Ocell de tons discrets, el mascle té el front i el pit vermells, cap gris, dors castany, parts inferiors terroses. La femella no té vermell, és llistada i de tons més apagats. Ambdós sexes tenen la cua negra amb les vores blanques.

Notes diverses: Nien en matollars i fruiterars. Tot i que el niu és una construcció prou elaborada, sorprèn la rapidesa amb que són capaços d'enllestir-la. Poden realitzar-la només en un parell de dies.

204. Trencapinyes comú

(*Loxia curvirostra*)

Grandària: Una mica més gros que un pardal.

Estatus: Sembla que es tracta d'un migra-dor i hivernant més aviat escàs i força irregular. Aquesta irregularitat està molt influïda per la disponibilitat de menjar tant aquí com, sobretot, a les seves zones de cria.

Quan i on observar-lo: A les pinedes on hi hagi una bona provisió de pinyons.

Principals trets distintius: El tret diferencial d'aquest ocell és, sens dubte, el seu bec de mandíbules creuades. Mentre que el mascle és de tons vermellorsos, la femella és més aviat verda. Ambdós tenen les ales fosques. Els joves són bruns i profusament ratllats de fosc.

Notes diverses: Aquest és un oportunista especialitzat. Especialitzat pel que fa a la dieta, ja que s'alimenta quasi exclusivament de pinyons. Oportunista, perquè si la teca abunda, es reproduïx a qualsevol època de l'any. Fins i tot s'ha observat que individus encara amb plomatge juvenil ja havien iniciat la cria.

205. Durbec

(*Coccothraustes coccothraustes*)

Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Hivernant escàs.

Quan i on se l'ha observat: A les muntanyes d'ambdós costats de la vall, cada any es maten alguns exemplars. La seva grandària sovint fa que sigui confós amb el tord comú (*Turdus philomelos*) o almenys aquesta és l'excusa que donen alguns caçadors després d'haver-los mort...

Principals trets distintius: Robust. El bec cònic, molt gros, combinat amb el mentó i les brides negres li donen una expressió enfaçada. Ocell de tons castanys, té una ampla taca blanca a les ales que destaca sobre el color blau fosc metàl·lic de les plomes de vol.

Notes diverses: Com era d'esperar el desproporcionat bec d'aquest ocell és una adaptació a una dieta ben particular. El durbec trenca, amb tota facilitat, tota mena de pinyols, alguns tan durs com els de cireres o olives (tot desdenyant-ne la carn) per tal d'accedir a les ametlles que contenen i que tant li agraden.

• Els emberízids

Família d'ocells semblant a l'anterior, de bec cònic, cua més aviat llarga, forçada i, llevat del cruixidell (*Miliaria calandra*), amb vores blanques. Solen ocupar espais oberts.

206. Verderola

(*Emberiza citrinella*)

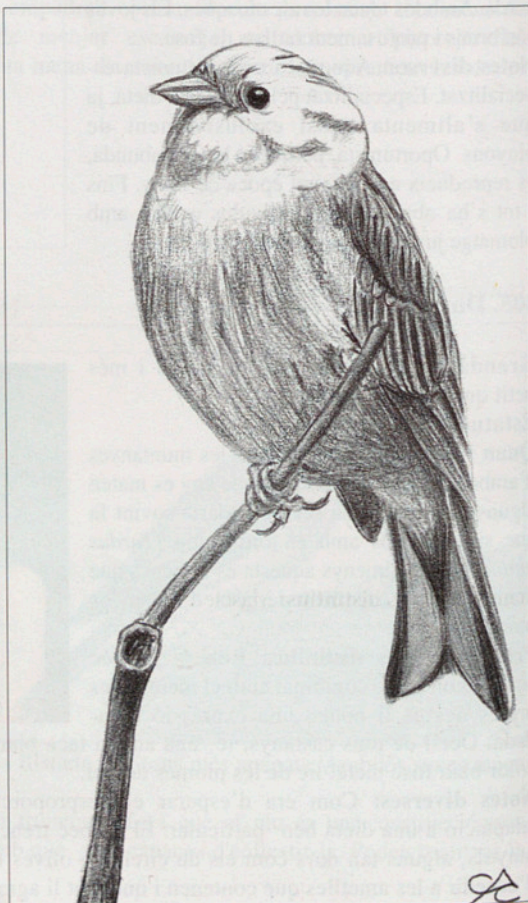
Grandària: Com un pardal.

Estatus: Divagant hivernal.

Quan i on se l'ha observat: El febrer de 1984 apareix un mascle mort a Castell d'Aro. El 17/10/93 s'observà un mascle barrejat amb repicatalons (*Emberiza schoeniclus*) als horts de Castell d'Aro.

Principals trets distintius: El groc llampant és el color que caracteritza aquesta espècie. El mascle el llueix al cap i parts inferiors. El dors és marró, llistat i el carpó, castany. Les femelles, com sempre, són de tons menys cridaners i densament llistades de fosc.

Notes diverses: De vegades hi ha noms que un no acaba d'entendre a què vénen. Aquest ocell n'és un bon exemple. Sempre m'ha semblat que li escauria molt millor dir-se "groguerola".

207. Grapatalles

(*Emberiza cirulus*)

Grandària: Com un pardal.

Estatu: Ocell sedentari i relativament abundant.

Quan i on observar-lo: En qualsevol època de l'any. Són bons llocs els horts de Castell d'Aro i, en general, els camps de tota la vall.

Principals trets distintius: El mascle adult té el cap negrós amb celles i galtes grogues. Ampla franja pectoral verd gris. Resta del plomatge semblant al de la verderola (*Emberiza citrinella*),

tot i que és menys llistat i el carpó és més bru que no castany. La femella s'assembla molt a la de la verderola (*Emberiza citrinella*), però no té el carpó castany.

Notes diverses: Mentre que durant l'estació reproductora exhibeix un comportament de territorialitat acusada, en arribar el fred es torna gregari i s'aplega amb altres congèneres per a divagar pels camps a la recerca del seu pa quotidià.

208. Sit negre

(*Emberiza cia*)

Grandària: Com un pardal.

Estatu: Hivernant regular i possible nidificant escàs i localitzat. De fet, a la pàgina de la Diputació de Girona a Internet el ressenyen com a nidificant al massís de Cadiretes.

Quan i on observar-lo: Un bon lloc són els camps dels voltants del camí de Pedralta, sobretot a l'hivern.

Principals trets distintius: Mascle amb cap, coll i pit gris cendra amb franges negres de través, per sobre i per sota l'ull. Parts dorsals castanyes i llistades, les inferiors són més clares. La femella, amb dibuix més difús i colors menys vius, presenta un lleuger llistat al pit i als flancs.

Notes diverses: Aquest ocell sol ser un dels primers a colonitzar els indrets cremats tant bon punt comença a créixer la nova vegetació.

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Migrador irregular i escàs.

Quan i on se l'ha observat: Un exemplar el 12/05/84 en uns camps entre Santa Cristina i Castell d'Aro. Dos exemplars el 24/04/88 on avui hi ha la bassa del Dofí i que en aquell moment era un camp erm.

Principals trets distintius: Cap, coll i pit verd gris. Bigotera i gola grocs. Dors marró llistat de negre, ventre castany clar. Aquest disseny correspon al mascle; la femella és més apagada, més bruna i té les parts inferiors finament llistades.

Notes diverses: La migració prenupcial d'aquest ocell és molt sincrònica. Això vol dir que es concentra en uns pocs dies, cosa que no sol donar-se en altres espècies en què sembla que els diferents individus no s'acaben de posar d'acord a l'hora de viatjar.

210. Repicatalons

(Emberiza schoeniclus)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Hivernant localitzat en les últimes restes de canyissar que ens queden.

Quan i on observar-lo: A l'hivern, al capvespre es concentren per a passar la nit al canyissar de S'Agaró i als estanys de les Escoles de Platja d'Aro. De dies vagaregen per camps i erms, barrejats amb altres granívors.

Principals trets distintius: Celles i bigoteres crema. La resta del plomatge és marró ratllat de fosc a les parts superiors i beix a les inferiors. De tota manera aquest disseny només es dona a les femelles durant tot l'any i als mascles a l'hivern. El desgast de les plomes fa sortir els colors més contrastats que s'amaguen sota les puntes marrons de les plomes. Així, ja a les darreries de l'hivern, els mascles llueixen un cap negre brillant amb una marcada bigotera blanca que es transforma en collar quan passa per la nuca.

Notes diverses: És un dels ocells més anellats a la vall, ja que la seva captura es veu molt facilitada quan es concentren a dormir en un parell d'indrets. Això ens ha permès saber que els ocells que passen l'hivern amb nosaltres provenen de França, Alemanya o llocs tan llunyans com la península escandinava.

Grandària: Més gros que un pardal i més petit que un tord comú.

Estatus: Ocell sedentari, no gaire abundant. Com en el cas del capsigrany (*Lanius senator*) tenim la impressió que està en franca regressió a la vall.

Quan i on observar-lo: Són bons llocs d'observació els horts de Castell d'Aro o els estanys de Platja d'Aro on, a la primavera, es veuen els mascles cantant des de les seves talaies descobertes.

Principals trets distintius: Ocell robust, de coloració discreta, de tons olivacis i profusament llistat de bru. El seu cant, monòton, és molt característic.

Notes diverses: El comportament sexual d'aquest ocell és un típic exemple de promiscuïtat. Els mascles poden disposar d'algunes femelles. Elles, per la seva banda, tampoc no són cap exemple de fidelitat conjugal.

• Els exòtics, escapats de captivitat

A part dels ocells que es relacionen més avall, se n'han observat alguns que no s'han arribat a identificar. Observats dos psitaciformes de grans dimensions, un pels voltants dels estanys de les Escoles de Platja d'Aro i un altre al puig Bué de Sant Feliu. Durant la temporada del reig de 1995, al pla de Tallades, s'observà un guacamai blau (probablement de l'espècie *Ara ararauna*) menjant cireres d'arboç. Un psitàcid de mida mitjana va ser vist al setembre de 1998 als jardins de Juli Garreta de Sant Feliu. El 25/09/93 es capturaren dos passeriformes tropicals que no s'arribaren a identificar. Un d'ells portava una anella de plàstic, senyal inequívoc d'haver estat captiu.

Per fi, he de dir que els exemplars d'espècies exòtiques capturats durant diferents jornades d'anellament foren engabiats i mantinguts en captivitat. D'aquesta manera es restableix l'ordre ecològic, a la vegada que s'assegura la supervivència d'uns individus condemnats a una mort més que probable, tan lluny del seu hàbitat natural.

1. Ànec mut

(*Cairina moschata*)

Grandària: Més gros que un ànec collverd i més petit que una oca.

Estatus: Tots els individus observats han estat exemplars domèstics escapats o alliberats voluntàriament. L'ocell salvatge del qual provenen les diverses races domèstiques és originari d'Amèrica Central i del Sud.

Quan i on se l'ha observat: 8 exemplars adults a la bassa del Dofí: un incapacitat pel vol la primavera del 94; dos l'estiu del mateix any, un altre al 1996-1997, un cinquè aparegué el setembre de 1997, dos més el març i un altre a l'octubre del 98. El 29/08/97 es varen retirar de la bassa tres pollets abandonats allí amb una bossa de plàstic plena de pinso al costat...

Principals trets distintius: Ànec gros que, en estat salvatge, és negre amb reflexos iridescents verds i cobertores alars blanques. Els mascles adults presenten unes prominents carúncules. Els individus de races domèstiques tenen coloracions variades.

Notes diverses: El nom li ve donat per la dificultat que té aquest animal per emetre sons. I és que té la tràquea aixafada.

2. Cacatua nimfa

(*Nymphicus hollandicus*)

Grandària: Una mica més petit que una merla, amb la cua llarga.

Estatus: Escapat de captivitat. En estat salvatge viu a Austràlia, on és força abundant.

Quan i on se l'ha observat: Només s'ha observat el mascle de la fotografia, a primers d'abril de 1999, prop de la desembocadura del Ridaura.

Principals trets distintius: El mascle té el cap groc clar, coronat amb un airós plomall. Les galtes, de color taronja, semblen pintades. El cos i la llarga cua són gris plom, contrastant fortament amb les espatlles blanques. La femella és molt més apagada i bruna.

Notes diverses: Aquesta curiosa espècie forma, ella sola, una única subfamília dintre de la família de les cacatues. A més és, amb diferència, la més petita de totes.

3. Periquito

(*Melopsitacus undulatus*)

Grandària: Com un pardal.

Estatus: Escapat de captivitat. Aquest popularíssim ocell té la seva llar natural a Austràlia.

Quan i on se l'ha observat: Un exemplar als estanys de les Escoles de Platja d'Aro l'octubre de 1992 i un altre a mitjan d'octubre de 1998 als horts de Castell d'Aro. Ambdós barrejats amb sengles estols de pardal comú (*Passer domesticus*).

Principals trets distintius: Petit, esvelt i de cua llarga. Els ocells vertaderament salvatges tenen una coloració predominantment verd clar i groc. Les races d'ocells captius poden ser blancs, grocs, blaus, verds i, fins i tot, grisos.

Notes diverses: Aquest ocell és el símbol dels jugadors i seguidors del Club Deportivo Español. L'origen, però, sembla que ve d'un altre costat. Cap als anys trenta, Valentí Castanys representava els espanyolistes com a quatre gats antropomòrfics, similars al llavors popularíssim gat Fèlix, conegut amb l'alias "gat perico" o "periquito" per la seva característica d'animal parlant

4. Cotorra de collar o de Kramer

(*Psittacula krameri*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Segurament escapat de captivitat. Aquesta cotorra és d'origen afroasiàtic. No descartem que hagi pogut criar a la vall.

Quan i on se l'ha observat: La primera observació fou un mascle, repetidament, des de primers de novembre de 1996 fins a finals de febrer de 1997, als horts de Castell d'Aro. Els dies 07 i 22 de febrer de 1998 se'n varen veure sengles parelles als horts de Castell d'Aro i a l'aiguabarreig del Ridaura, respectivament. En aquest darrer indret se'n van veient tot l'any. Durant els primers mesos de 1998, un exemplar seguia una parella de cotorreta de pit gris (*Myopssita monachus*) pels horts de Castell d'Aro.

Principals trets distintius: Ocell verd, esvelt, de cua llarga i blavosa. Bec vermell. El mascle presenta un prim collar bicolor: negre al mentó i vermell a la nuca.

Notes diverses: Com la cotorreta de pit gris (*Myopssita monachus*), ha colonitzat la ciutat de Barcelona, on cerca les palmeres per a fer-hi el niu.

5. Inseparable o Agapornis de cara rosa

(*Agapornis roseicollis*)

Grandària: Com un tord comú.

Estatus: Ocell d'origen africà. Escapat de captivitat.

Quan i on se l'ha observat: El 12/08/97, als horts de Castell d'Aro, se'n capturà un exemplar força manyac que portava una anella acreditativa del seu origen captiu.

Principals trets distintius: Ocell cuacurt, de coloració verda amb cara i gola rosa i bec clar. Té unes notes de blau a les ales i les plomes de la cua presenten una acolorida combinació de verd, blau i rosa. En captivitat es crien races de coloració general blava o groga.

Notes diverses: Quan vol niar, recull material i l'inserta entre les plomes del carpó per a transportar-lo cap al niu. El nom d'inseparable o d'ocell de l'amor li ve perquè aquesta mena de lloro només viu bé en parella.

6. Aratinga de cap blau

(*Aratinga acuticaudata*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Ocell provinent de l'Amèrica del Sud. Escapat de captivitat.

Quan i on se l'ha observat: El dia 12/12/98 s'observà un exemplar que voltava pels arbres dels jardins de les cases situades prop de la desembocadura del Ridaura. Per aquells rodals se l'havia observat tot l'hivern i a primers d'abril de 1999 encara hi era.

Principals trets distintius: Lloro verd amb cap de tons blavosos. Anell ocular i bec notòriament clars. Mandíbula inferior negra. Cua groga i vermella pel dessota.

Notes diverses: Aquesta au és pròpia d'hàbitats oberts i aspres, amb brolles d'arbustos espinosos i cactus. Menja tota mena de fruits i granes i no dubta d'atacar els cultius de blat de moro i melca.

7. Cotorreta de pit gris

(*Myopssita monachus*)

Grandària: Una mica més petit que un colom roquer.

Estatus: Aquesta cotorra prové d'Amèrica del Sud. Els exemplars observats poden tenir una doble procedència: són escapats de captivitat o provinents d'alguna població propera on s'han establert. No s'ha arribat a comprovar-ne la cria encara que hi ha força indicis que ja s'hagi produït.

Quan i on se l'ha observat: Ja a l'agost de 1986 s'observà un individu menjant peres als horts de Castell d'Aro. A l'estiu de 1996 un individu fou capturat amb la mà, als horts de Castell d'Aro i a l'octubre del mateix any se n'observà, repetides vegades, un altre exemplar als estanys de les Escoles de Platja d'Aro. Al maig de 1997 se n'observà un exemplar al tram final del Ridaura. A l'agost de 1992 una parella bastia un niu en un eucaliptus de la urbanització de S'Agaró i l'estiu de 1997 una altra ho feia en una palmera d'un jardí del nucli urbà de Castell d'Aro. En cap dels dos casos la cria va reeixir. Als hiverns de 97-98 i 98-99, a la mateixa palmera de Castell d'Aro, varen fer sengles intents de cria.

Principals trets distintius: Cara i pit gris clar que es difumina cap al verd clar del ventre. Parts dorsals verdes. Plomes de vol amb un matís blau.

Notes diverses: A partir d'ocells escapats de captivitat ha colonitzat amb força èxit la ciutat de Barcelona. En altres moltes localitats, però, ja se n'ha detectat la seva presència i, fins i tot, se n'ha constatat la cria.

8. Lloro de front blau

(*Amazona aestiva*)

Grandària: Com un tudó.

Estatus: Amb tota seguretat és escapat de captivitat, perquè sabem, fins i tot, que l'exemplar en qüestió es diu "Pepe". En estat salvatge, els territoris de nidificació d'aquest lloro s'estenen des de Bolívia i Brasil fins al nord de l'Argentina passant pel Paraguai.

Quan i on se l'ha observat: Un individu la fa pel puig de les Bateria, prop de la casa d'on es va escapar a mitjan de 1997 i on torna regularment.

Principals trets distintius: Au de bonic plomatge on predomina el verd. Té la cara i les espatlles grogues i unes pinzellades vermelles a les ales.

Notes diverses: Sembla que aquests ocells poden viure molt de temps, es creu que poden arribar a fer cent anys.

9.

(*Paroaria coronata*)

Grandària: Més petit que un tord comú i més gran que un pardal.

Estatus: Escapat de captivitat. El seu lloc d'origen és Amèrica del Sud.

Quan i on se l'ha observat: Un mascle adult als jardins de Juli Garreta, a Sant Feliu de Guíxols, en data indeterminada dels anys vuitanta.

Principals trets distintius: Capell amb plomall erètil, cara i gola vermell encès. Dors gris plom i parts inferiors blanques.

Notes diverses: Els joves són del color bru en comptes de gris i no tenen ni plomall ni vermell. El cap, marró, no assolirà l'espectacular disseny dels adults fins al segon any de vida.

10. Canari

(*Serinus canarius*)

Grandària: Com una cardina.

Estatus: Escapat de captivitat. El canari és originari de les Illes Canàries, Açores i Madeira. Fou portat a la península al segle XV i d'aquí escampat arreu.

Quan i on se l'ha observat: De tant en tant n'apareix algun. Aquests individus són, amb tota seguretat, escapats de captivitat. L'última observació fou al voltant de Nadal del 98 a uns camps de Castell d'Aro.

Principals trets distintius: L'ocell salvatge és de tons grisos, verdosos i grocs, profusament llistat de fosc. Les races domèstiques presenten coloracions que van del blanc al taronja pujat passant pel groc canari.

Notes diverses: Els exemplars escapats o alliberats voluntàriament tenen nul·les possibilitats de supervivència a la Natura. Els seus colors cridaners i la seva inexperiència els porten a morir víctimes dels depredadors, de fam o de fred.

11.

(*Euplectes franciscanus*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Escapat de captivitat. Aquest ocell procedeix d'Àfrica Central.

Quan i on se l'ha observat: Capturats dos exemplars mascles. Un al canyissar de S'Agaró el 21/11/92 i l'altre als estanys de Platja d'Aro el 06/12/97.

Principals trets distintius: El mascle ostenta una contrastada i vistosa coloració amb cara, pit, ventre i part de les ales negres. Resta d'un brillant color taronja. La femella és de tons bruns.

Notes diverses: Aquest ocell basteix un niu molt elaborat, penjat, de forma esfèrica amb un tub vertical, tangent, dues vegades més llarg que el diàmetre del niu i que constitueix l'única entrada.

12. Bec de corall senegalès

(*Estrilda astrild*)

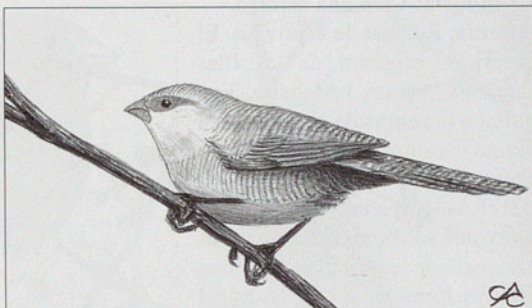
Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Quasi amb tota seguretat escapat de captivitat. Prové d'Àfrica.

Quan i on se l'ha observat: Al llit del Ridaura, a l'alçada del pont del Remei, un mascle, el 10/08/89.

Principals trets distintius: Bec, voltants de l'ull i ventre vermells. Parts superiors brunes, densament barrades de fosc. Galtes blanquinoses.

Notes diverses: Alguns ocells alliberats han establert petits nuclis reproductors a Portugal i d'allí s'han escampat a Extremadura, Andalusia i Galícia. També ha estat detectat a la comunitat Valenciana i, des de 1990, a punts diversos de les rodalies de Barcelona.

13. Múnia roig

(*Amandava amandava*)

Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Quasi amb tota seguretat escapat de captivitat. L'Índia i el Paquistán són el seu lloc d'origen.

Quan i on se l'ha observat: Als estanys de les Escoles de Platja d'Aro el 22/09/91.

Principals trets distintius: Bec vermell encès. El mascle és vermellós, amb ales i cua foscos i tot ell finament pigallat de blanc. La femella és de tons més apagats.

Notes diverses: En diferents països europeus hi ha petites poblacions d'ocells que han assolit l'estat salvatge.

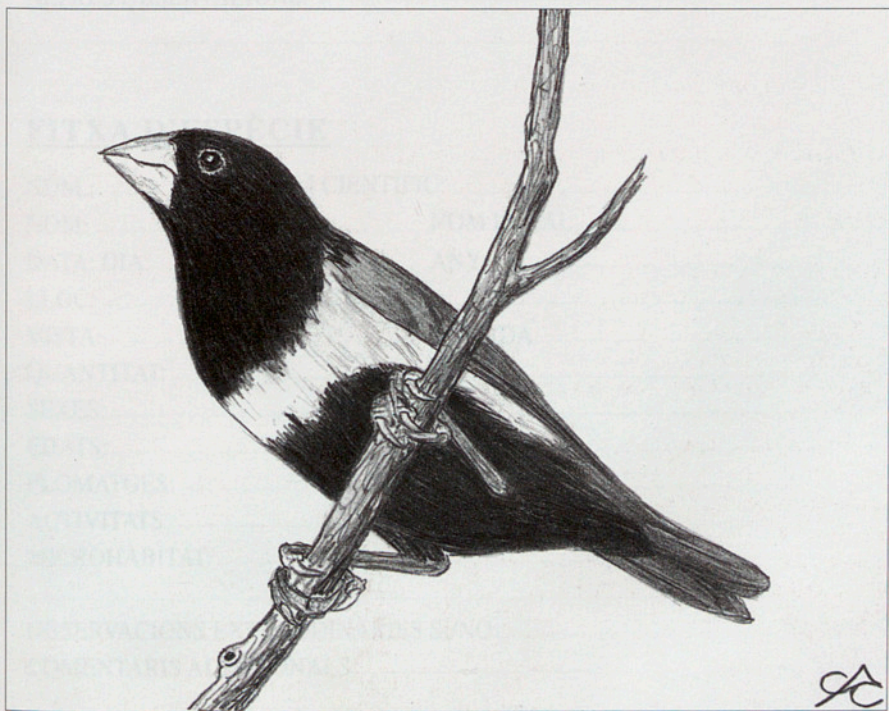
Grandària: Més petit que una cardina.

Estatus: Escapat de captivitat. En llibertat es pot trobar al sud de la Xina, Filipines i Indonèsia

Quan i on se l'ha observat: Observats un parell d'individus, els dies 10 i 17 de setembre de 1995, a la bassa del Dofí. Un d'ells és capturat l'11/11/95 durant una jornada d'anellament.

Principals trets distintius: Ocell fosc, amb parts dorsals marró, Cap i parts ventrals negres contrastant amb una ampla franja clara, que li agafa el pit i els flancs. El bec, gruixut i cònic, també és clar.

Notes diverses: El niu d'aquest ocell és una estructura esfèrica o en forma d'ou que instal·la entre el brancatge d'arbres i arbustos.

ANNEX 1

Models de fitxes

FITXA DE LLOC

NÚM.: _____

LLOC: _____

MUNICIPI: _____ COMARCA: _____

HÀBITAT(S): _____

DATA: DIA: _____ MES: _____ ANY: _____ HORARI D'OBSERVACIÓ: _____

METEREOLOGIA: _____

MATERIAL D'OBSERVACIÓ: _____

NOM OBSERVADOR(S): _____

RELACIÓ D'ESPÈCIES OBSERVADES: _____

OBSERVACIONS EXTRAORDINÀRIES SI/NO: _____

ALTRES OBSERVACIONS: _____

FITXA D'ESPÈCIE

NÚM.: _____ NOM CIENTÍFIC: _____

NOM: _____ NOM LOCAL: _____

DATA: DIA: _____ MES: _____ ANY: _____

LLOC: _____

VISTA: _____ SENTIDA: _____

QUANTITAT: _____

SEXES: _____

EDATS: _____

PLOMATGES: _____

ACTIVITATS: _____

MICROHÀBITAT: _____

OBSERVACIONS EXTRAORDINÀRIES SI/NO: _____

COMENTARIS ADDICIONALS: _____

ANNEX 2

Taula d'horari de sortida del sol

En aquesta taula es pot trobar l'hora aproximada de la sortida del sol. S'ha de tenir en compte que es tracta de l'hora solar i que per a obtenir l'hora oficial s'ha d'afegir la diferència horària, és a dir, s'hi ha de sumar una hora en l'horari hivernal i dues en l'estival. Per exemple el 30 de Gener, el sol surt a les 8 hores i 5 minuts, hora oficial; el 30 de Juliol, a les 6 hores i 43 minuts, hora oficial.

D'altra banda si hom vol saber quan comença a clarejar, s'ha de descomptar uns 45 minuts de l'hora de la sortida del sol. Tornant als exemples anteriors, el 30 de Gener començaria a clarejar cap a un quart i mig de 7, hora oficial, i el 30 de Juliol ho faria cap a les 6, hora oficial.

A aquestes darreres dades s'hi ha de fer tota mena de matisacions i estan molt influenciades pel lloc, l'orografia del terreny, la presència o no de lluna i per l'estat del temps. Per exemple, dins una pineda del fons de la vall, un dia núvol, sense lluna, tres quarts abans de la sortida del sol, no es veu res. Amb tot, fa molts anys que aquesta taula casolana m'ha estat de gran utilitat per esbrinar l'hora de llevar-me.

DIA/MES	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	set.	oct.	nov.	des.
1	7:17	7:03	6:26	5:35	4:48	4:20	4:20	4:45	5:17	5:47	6:22	6:57
5	7:18	6:59	6:20	5:28	4:43	4:18	4:23	4:49	5:21	5:51	6:27	7:01
10	7:17	6:53	6:12	5:20	4:37	4:17	4:26	4:54	5:26	5:57	6:33	7:06
15	7:15	6:47	6:03	5:12	4:32	4:16	4:30	4:59	5:31	6:02	6:39	7:10
20	7:13	6:40	5:55	5:04	4:27	4:17	4:34	5:04	5:36	6:08	6:45	7:13
25	7:08	6:32	5:46	4:57	4:24	4:18	4:38	5:09	5:41	6:14	6:51	7:16
30	7:05		5:38	4:50	4:21	4:20	4:43	5:14	5:46	6:20	6:56	7:17

ÍNDIX ALFABÈTIC DE NOMS

Abellerol	134	<i>Anthus cervinus</i>	148
<i>Accipiter gentilis</i>	14, 56	<i>Anthus pratensis</i>	147
<i>Accipiter nisus</i>	86	<i>Anthus spinoletta</i>	148
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	65	<i>Anthus trivialis</i>	147
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	163	<i>Apus apus</i>	131
<i>Acrocephalus palustris</i>	15, 164	<i>Apus pallidus</i>	132
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	64	<i>Aratinga acuticaudata</i>	205
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	164	<i>Aratinga de cap blau</i>	205
<i>Actitis hypoleucos</i>	35, 112	<i>Ardea cinerea</i>	72
<i>Aegithalos caudatus</i>	176	<i>Ardea purpurea</i>	72
<i>Agapornis de cara rosa</i>	204	<i>Ardeola ralloides</i>	70
<i>Agapornis roseicollis</i>	204	<i>Arpella pàl·lida</i>	85
<i>Agró roig</i>	72	<i>Arpella vulgar</i>	84
<i>Àguila calçada</i>	87	<i>Asio flammeus</i>	14, 56
<i>Àguila cuabarrada</i>	87	<i>Asio otus</i>	129
<i>Àguila marcenca</i>	84	<i>Astor</i>	14, 56
<i>Alauda arvensis</i>	141	<i>Athene noctua</i>	128
<i>Alca torda</i>	120	<i>Aythya ferina</i>	80
<i>Alcedo atthis</i>	133	<i>Baldriga balear</i>	65
<i>Alectoris rufa</i>	91	<i>Baldriga cendrosa</i>	64
<i>Aligot</i>	86	<i>Baldriga mediterrània</i>	65
<i>Aligot vesper</i>	82	<i>Ballester</i>	132
<i>Alosa</i>	141	<i>Balquer</i>	165
<i>Aloua</i>	141	<i>Batallaire</i>	106
<i>Amandava amandava</i>	208	<i>Bec d'alena</i>	56, 99
<i>Amazona aestiva</i>	206	<i>Bec de corall senegalès</i>	208
<i>Anas acuta</i>	79	<i>Bec de serra mitjà</i>	81
<i>Anas cercca</i>	78	<i>Becada</i>	107
<i>Anas clypeata</i>	80	<i>Becadell comú</i>	107
<i>Anas penelope</i>	77	<i>Becadell sord</i>	106
<i>Anas platyrhynchos</i>	78	<i>Becut</i>	109
<i>Anas querquedula</i>	79	<i>Bernat pescaire</i>	72
<i>Anas strepera</i>	77	<i>Bitxac comú</i>	156
<i>Ànec blanc</i>	76	<i>Bitxac rogenc</i>	156
<i>Ànec collverd</i>	78	<i>Blauet</i>	133
<i>Ànec cuallarg</i>	79	<i>Boscaler comú</i>	163
<i>Ànec cullerot</i>	80	<i>Boscaler pintat gros</i>	162
<i>Ànec grisè</i>	77	<i>Boscarla de canyar</i>	164
<i>Ànec mut</i>	202	<i>Boscarla dels joncs</i>	164
<i>Ànec negre</i>	75	<i>Boscarla menjamosquits</i>	15
<i>Ànec xiulador</i>	77	<i>Boscarla mostatxada</i>	163
<i>Anser anser</i>	76	<i>Bosqueta icterina</i>	165
<i>Anthus campestris</i>	146	<i>Bosqueta vulgar</i>	166

Bosquetes	161	<i>Cisticola juncidis</i>	162
Botxí	184	<i>Clamator glandarius</i>	15, 56, 125
Bruel	173	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	197
<i>Bubo bubo</i>	128	Cogullada vulgar	140
<i>Bubulcus ibis</i>	71	Còlit gris	157
<i>Burhinus oedicephalus</i>	100	Còlit ros	157
<i>Buteo buteo</i>	86	Colom roquer	122
Cabusset	62	<i>Columba livia</i>	122
Cabussó coll-negre	63	<i>Columba oenas</i>	123
Cabussó emplomallat	63	<i>Columba palumbus</i>	123
Cacatua nimfa	203	Colltort	137
Cadernera	195	<i>Coracias garrulus</i>	135
<i>Cairina moschata</i>	202	Corb	188
Calàbria agulla	60	Corb marí emplomallat	68
Calàbria grossa	61	Corb marí gros	67
<i>Calandrella brachydactyla</i>	139	Cornella	15, 56
<i>Calidris alpina</i>	105	Corriol camanegre	102
<i>Calidris ferruginea</i>	105	Corriol gros	102
<i>Calidris minuta</i>	104	Corriol petit	101
<i>Calonectris diomedea</i>	64	<i>Corvus corax</i>	188
Cames-llargues	99	<i>Corvus corone</i>	15, 56
Canari	207	<i>Corvus monedula</i>	187
<i>Caprimulgus europaeus</i>	130	Cotoliu	140
<i>Caprimulgus ruficollis</i>	15	Cotorra de collar o de Kramer	204
Capsigrany	185	Cotorreta de pit gris	205
Cardina	195	<i>Coturnix coturnix</i>	92
<i>Carduelis cannabina</i>	196	Cotxa blava	54
<i>Carduelis carduelis</i>	195	Cotxa cua-roja	155
<i>Carduelis chloris</i>	195	Cotxa fumada	155
<i>Carduelis spinus</i>	196	<i>Crex crex</i>	95
Cargolet	151	Cruixidell	201
<i>Catharacta skua</i>	56	<i>Cuculus conorvus</i>	125
Caua	187	Cucut	125
<i>Certhia brachydactyla</i>	180	Cucut reial	15, 56, 125
<i>Cettia cetti</i>	35, 161	Cuereta blanca	150
<i>Charadrius alexandrinus</i>	102	Cuereta groga	149
<i>Charadrius dubius</i>	101	Cuereta torrentera	149
<i>Charadrius hiaticula</i>	102	Cuetes	146
<i>Chlidonias hybridus</i>	118	<i>Cygnus olor</i>	75
<i>Chlidonias leucopterus</i>	119	<i>Delichon urbica</i>	144
<i>Chlidonias niger</i>	119	<i>Dendrocopos major</i>	138
<i>Ciconia ciconia</i>	73	Duc	128
Cigne mut	75	Durbec	197
Cigonya blanca	73	<i>Egretta garzetta</i>	71
<i>Circaetus gallicus</i>	84	Èider	81
<i>Circus aeruginosus</i>	84	<i>Emberiza citrinella</i>	198
<i>Circus cyaneus</i>	85	<i>Emberiza cia</i>	199
<i>Circus pygargus</i>	85	<i>Emberiza cirius</i>	199

<i>Emberiza hortulana</i>	200	Garsa de mar	98
<i>Emberiza schoeniclus</i>	200	Gatx	186
Enganyapastors	130	<i>Gavia arctica</i>	60
<i>Erithacus rubecula</i>	153	Gavià argentat	116
Escorxador	183	Gavià fosc	56
Esparver cendrós	85	<i>Gavia immer</i>	61
Esparver vulgar	86	Gavina capblanca	115
Esplugabous	71	Gavina capnegra	113
Estornell negre	190	Gavina cendrosa	115
Estornell vulgar	189	Gavina menuda	114
<i>Estrilda astrild</i>	208	Gavina vulgar	114
<i>Euplectes franciscanus</i>	207	Gavineta de tres dits	56
Faisà	92	Gavot	120
Falcia	131	Gotlla	92
Falciot negre	131	Gralla	187
Falciot pal·lid	132	Gralla de bec vermell	15
Falcó cama-roig	89	Grasset de muntanya i d'aigua	148
Falcó mostatxut	89	Gratapalles	199
Falcó pelegrí	90	Griva	160
<i>Falco peregrinus</i>	90	Grua	97
<i>Falco subbuteo</i>	89	<i>Grus grus</i>	97
<i>Falco tinnunculus</i>	88	Guatlla	92
<i>Falco vespertinus</i>	89	Guatlla maresa	95
<i>Ficedula hypoleuca</i>	175	Guàtllera	92
Flamenc	74	<i>H. rustica x D. urbana</i>	145
Fotja	96	<i>Heamatopus ostralegus</i>	98
Fraret	121	Híbrid d'orenetes vulgar i cuablanca	145
<i>Fratercula arctica</i>	121	<i>Hieraetus fasciatus</i>	87
Fredeluga	103	<i>Hieraetus pennatus</i>	87
<i>Fringilla coelebs</i>	193	<i>Himantopus himantopus</i>	99
<i>Fringilla montifringilla</i>	194	<i>Hippolais icterina</i>	165
<i>Fulica atra</i>	96	<i>Hippolais polyglotta</i>	166
Fumarell alablanc	119	<i>Hirundo daurica</i>	144
Fumarell carablanc	118	<i>Hirundo rustica</i>	143
Fumarell negre	119	Hortolà	200
Gafarró	194	<i>Hydrobates pelagicus</i>	56
Gaig	186	Inseparable de cara rosa	204
Gaig blau	135	<i>Ixobrychus minutus</i>	69
<i>Galerida cristata</i>	140	<i>Jynx torquilla</i>	137
<i>Gallinago gallinago</i>	107	<i>Lanius collurio</i>	183
<i>Gallinula chloropus</i>	95	<i>Lanius meridionalis</i>	184
Gamarús	129	<i>Lanius minor</i>	184
Gamba roja pintada	109	<i>Lanius senator</i>	185
Gamba roja vulgar	110	<i>Larus cachinnans</i>	116
Gamba verda	110	<i>Larus canus</i>	115
<i>Garrulus glandarius</i>	186	<i>Larus fuscus</i>	56
Garsa	187	<i>Larus genei</i>	115
Garsa botxina	184	<i>Larus melanocephalus</i>	113

<i>Larus minutus</i>	114	<i>Muscicapa striata</i>	174
<i>Larus ridibundus</i>	114	Mussol	128
<i>Limosa lapponica</i>	108	Mussol banyut	129
<i>Limosa limosa</i>	108	Mussol emigrant	14, 56
Lloro de front blau	206	<i>Myopssita monachus</i>	205
Lluer	196	Neretes	142
<i>Locustella luscinioides</i>	163	<i>Netta rufina</i>	14
<i>Locustella naevia</i>	162	<i>Numenius arquata</i>	109
<i>Lonchura atricapilla</i>	209	<i>Nycticorax nycticorax</i>	70
<i>Loxia curvirostra</i>	197	<i>Nymphicus hollandicus</i>	203
<i>Lullula arborea</i>	140	Oca vulgar	76
<i>Luscinia megarhynchos</i>	154	Ocell de tempesta	56
<i>Luscinia svecica</i>	154	<i>Oenanthe hispanica</i>	157
<i>Lymnocryptes minimus</i>	106	<i>Oenanthe oenanthe</i>	157
Mallerenga blava	35, 178	Òliba	126
Mallerenga carbonera	179	Oreneta cua-rogenca	144
Mallerenga cuallarga	176	Oreneta cuablanca	144
Mallerenga emplomallada	177	Oreneta de ribera	142
Mallerenga petita	178	Oreneta vulgar	143
Martinet blanc	71	Oriol	182
Martinet de nit	70	<i>Oriolus oriolus</i>	182
Martinet menut	69	<i>Otus scops</i>	127
Martinet ros	70	Papamosques gris	174
Mascarell	66	Paràsit cuaample	56
Mastegatatxes	175	Paràsit cuapunxegut	56
<i>Melanitta nigra</i>	75	Paràsit gros	56
<i>Melospitacus undulatus</i>	203	Pardal de bardissa	152
<i>Mergus serrator</i>	81	Pardal comú	191
Merla	158	Pardal xarrec	192
Merla blava	158	<i>Paroaria coronata</i>	206
Merlot	158	<i>Parus ater</i>	178
<i>Merops apiaster</i>	134	<i>Parus caeruleus</i>	35, 178
Milà negre	83	<i>Parus cristatus</i>	177
Milà reial	83	<i>Parus major</i>	179
<i>Miliaria calandra</i>	201	<i>Passer domesticus</i>	191
Miloques	82	<i>Passer montanus</i>	192
<i>Milvus migrans</i>	83	Passerell comú	196
<i>Milvus milvus</i>	83	Pela-roques	56
<i>Monticola solitarius</i>	158	Perdiu	91
Morell de cap-roig	80	Periquito	203
Mosquiter comú	171	<i>Pernis apivorus</i>	82
Mosquiter de passa	172	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	68
Mosquiter pàl·lid	170	<i>Phalacrocorax carbo</i>	67
Mosquiter xiulaire	171	<i>Phasianus colchicus</i>	92
<i>Motacilla alba</i>	150	<i>Philomachus pugnax</i>	106
<i>Motacilla cinerea</i>	149	<i>Phoenicopterus ruber</i>	74
<i>Motacilla flava</i>	149	<i>Phoenicurus ochruros</i>	155
Múnia roig	208	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	155

<i>Phylloscopus bonelli</i>	170	<i>Saxicola torquata</i>	156
<i>Phylloscopus collybita</i>	171	<i>Scolopax rusticola</i>	107
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	171	<i>Serinus canarius</i>	207
<i>Phylloscopus trochilus</i>	172	<i>Serinus serinus</i>	194
<i>Pica pica</i>	187	Siboc	15
Picot garser gros	138	Sit negre	199
Picot verd	138	<i>Somateria mollissima</i>	81
<i>Picus viridis</i>	138	Somorgollaire	120
Pigot	138	<i>Stercorarius parasiticus</i>	56
Pinsà borroner	15, 56	<i>Stercorarius pomarinus</i>	56
Pinsà comú	193	<i>Sterna albifrons</i>	118
Pinsà mec	194	<i>Sterna hirundo</i>	14, 56
Pit-roig	153	<i>Sterna sandvicensis</i>	117
Piula dels arbres	147	<i>Streptopelia decaocto</i>	124
Piula gola-roja	148	<i>Streptopelia turtur</i>	124
<i>Podiceps cristatus</i>	63	<i>Strix aluco</i>	129
<i>Podiceps nigricollis</i>	63	<i>Sturnus unicolor</i>	190
Polla d'aigua	95	<i>Sturnus vulgaris</i>	189
Polla pintada	94	<i>Sula bassana</i>	66
<i>Porzana porzana</i>	94	<i>Sylvia atricapilla</i>	170
<i>Porzana pusilla</i>	94	<i>Sylvia borin</i>	169
<i>Prunella modularis</i>	152	<i>Sylvia cantillans</i>	167
<i>Psittacula krameri</i>	204	<i>Sylvia communis</i>	169
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	143	<i>Sylvia conspicillata</i>	167
<i>Puffinus mauretanicus</i>	65	<i>Sylvia hortensis</i>	168
<i>Puffinus yelkouan</i>	65	<i>Sylvia melanocephala</i>	168
Puput	136	<i>Sylvia undata</i>	166
<i>Pyrrhula pyrrhul</i>	15, 56	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	62
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	15	<i>Tachymarpis melba</i>	132
<i>Rallus aquaticus</i>	93	<i>Tadorna tadorna</i>	76
Rasclet	94	Tallareta cuallarga	166
Rascló	93	Tallareta vulgar	169
Raspinell comú	180	Tallarol capnegre	168
<i>Recurvirostra avosetta</i>	56, 99	Tallarol de casquet	170
<i>Regulus ignicapillus</i>	173	Tallarol de garriga	167
<i>Regulus regulus</i>	172	Tallarol emmascarat	168
Rei	153	Tallarol gros	169
Reietó	172	Tallarol trencamates	167
Reintí	153	Teixidor	181
<i>Remiz pendulinus</i>	181	Terrerola vulgar	139
Repicalatons	200	Territ becllarg	105
<i>Riparia riparia</i>	142	Territ menut	104
<i>Rissa tridactyla</i>	56	Territ variant	105
Roquerol	143	Tètol cuabarrat	108
Rossinyol	154	Tètol cuanegre	108
Rossinyol bord	35, 161	<i>Tichodroma muraria</i>	56
Rupit	153	Titella	147
<i>Saxicola rubetra</i>	156	Tord ala-roig	159

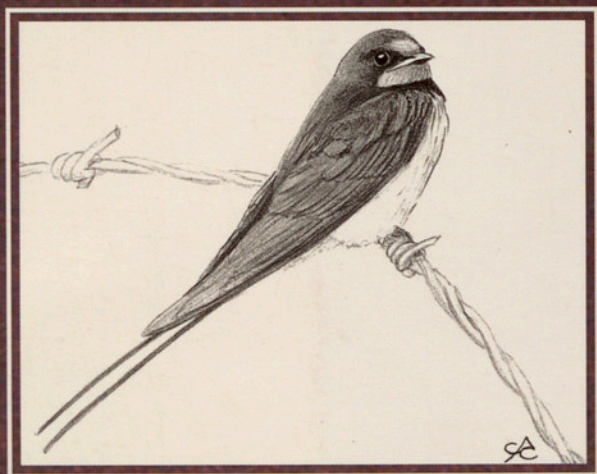
Tord comú	159	<i>Tyto alba</i>	126
Torlit	100	Ull de bou	151
Tórtora	124	<i>Upupa epops</i>	136
Tórtora turca	124	<i>Uria aalge</i>	120
Tortra	124	Valona	111
Trenca	184	<i>Vanellus vanellus</i>	103
Trencapinyes comú	197	Verderola	198
<i>Tringa erythropus</i>	109	Verdum	195
<i>Tringa glareola</i>	111	Xarrasclet	79
<i>Tringa nebularia</i>	110	Xarxet	78
<i>Tringa ochropus</i>	111	Xatrac becllarg	117
<i>Tringa totanus</i>	110	Xatrac comú	14, 56
Trist	162	Xatrac menut	118
Trobat	146	Xibec	14
<i>Troglodytes troglodytes</i>	151	Xibeca	126
Tudó	123	Xivita	111
<i>Turdus iliacus</i>	158	Xivitona vulgar	35, 112
<i>Turdus merula</i>	157	Xixella	123
<i>Turdus philomelos</i>	158	Xoriguer comú	88
<i>Turdus viscivorus</i>	159	Xot	127

NOTES

NOTES

AQUEST LLIBRE
S'HA ACABAT D'IMPRIMIR
A OLOT, EN ELS TALLERS
DE LA IMPREMTA OLSER,
EL MES DE MAIG
DE 1999.

AJUNTAMENT DE
SANT FELIU DE GUÍXOLS

Diputació de Girona